

ଉଚ୍ଚଦ୍ଵାର-ସମ୍ବନ୍ଧ

(ଶିକ୍ଷା ଶାସ୍ତ୍ର)

ଶ୍ରୀ କୁଳମଣି ଦାଶ

ଓଡ଼ିଶାର ଶିକ୍ଷାବିଭାଗୀୟ ତାଲିକାରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ମହୋଦୟଙ୍କ ତା ୧୩୮୪୫ ର
ନୋଟିସରେ ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ।

ଇତିହାସ ପଢ଼କ

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ
(ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀ ନିମନ୍ତେ)

Historical Reader for Class V.

*Written in strict conformity with the instruction
issued by the Director of Public Instruction, Orissa
for Historical Reader*

ଲେଖକ :—

ଶ୍ରୀ କୁଳମଣି ଦାଶ

ଭେଟେନ୍ଦ୍ରା ଚଳେଇପଟ୍ଟ ଫୁଲ, କଟକ

ନୂତନ ସଂସ୍କରଣ

ପ୍ରକାଶକ :—

ଶ୍ରୀ ଉମାଚରଣ ମହାନ୍ତି

ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର, କଟକ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍

ନୟାଗଡ଼, ପୋ: ୧: ଗୁଜରାଟିକ

କଟକ

୧୯୪୫

ଲେ. ୪୫୮

ପ୍ରାଥମିକ ମାତ୍ର

ପଢ଼କର ପ୍ରକାଶକ

ସୂଚପତ୍ର

ବିଷୟ			ପୃଷ୍ଠା
୧ । ମହାପୁରୁଷ ମହମ୍ମଦ	୧
୨ । ପୃଥ୍ବୀବଳୀ	୨
୩ । ଅବ୍‌ବର	୧୦
୪ । କଲମ୍‌ସ୍ ଓ ଭାସ୍କୋଡିଗାମା	୧୨
୫ । ସା.ର. ଚମାସ୍ ସୋ	୧୯
୬ । ଶିବାଜି	୨୨
୭ । କ୍ଲାଭ୍	୨୮
୮ । ଲର୍ଡ୍ ଇରଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍ ବେଣ୍ଟିକ୍	୩୨
୯ । ମହାରାଣୀ ଇକ୍‌ଟୋରୀଆ	୩୫
୧୦ । ଛପାକଳ	୩୮
୧୧ । ମଟରୋଡି	୪୩
୧୨ । ଡାକ୍ତରୀଭାଗର ଇତିହାସ	୪୮
୧୩ । ପିଗୁଣ୍ଡାସ୍	୫୨
୧୪ । ଅମ ଦେଶର ଶାସନପ୍ରଣାଳୀ	୫୪
୧୫ । ରେଲ୍‌ଗାଡିର ଜନ୍ମକଥା	୫୯
୧୬ । ପୃଥ୍ବୀବାର ଗଠନ	୬୪
୧୭ । ଉଡ଼ାଜାହାଜ	୬୮
୧୮ । ଦେବଦାରୁ ଗଛର ନିଜ କଥା	୭୪
୧୯ । ଅପ୍ରିକାରେ କାପ୍ରିଦେଶ	୭୯
୨୦ । ମୁକୁନ୍ଦଦେବ	୮୮

ଇତିହାସ ସାହଚର

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ

ମହାପୁରୁଷ ମହମ୍ମଦ

ଅମ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏବେ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ଏହି ଦୁଇ ଗୋଟି ଜାତି ପ୍ରଧାନ । ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବେଶୀ; ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଳ୍ପ । ହିନ୍ଦୁମାନେ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଏ ଦେଶରେ ବାସ କରୁଅଛନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ସାତଶହ ବର୍ଷ ହେବ ଏ ଦେଶରେ ମୁସଲମାନମାନେ ବାସ କରୁଅଛନ୍ତି । ଅମ ଭାରତବର୍ଷର ପଶ୍ଚିମରେ ଅରବ, ପାରସ୍ୟ, ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ, ବେଲ୍‌ଜିସ୍ଥାନ ପ୍ରଭୃତି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦେଶ ଅଛି । ସେହି ସବୁ ଦେଶ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଅତି ବାସସ୍ଥାନ ।

ସମଗ୍ର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଓ ପାଳନକର୍ତ୍ତା ଈଶ୍ଵର ଜଣେ । ସେହି ଈଶ୍ଵରଙ୍କୁ ଲଭି କରିବା ପାଇଁ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧର୍ମମତ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି । ଯେଉଁ ସବୁ ନଦୀ ହିମାଳୟ ପର୍ବତରୁ ବାହାରି ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଏକ ବାଟରେ ଯାଇ ସମୁଦ୍ରରେ ପଡ଼ି ନାହାନ୍ତି । କେହି ସିଧା ବାଟରେ, କେହି ବା ନାନା ବାଟ ବୁଲି ସମୁଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ମିଶିଅଛନ୍ତି । ସେହିପରି ଈଶ୍ଵରଙ୍କୁ ପାଇବା ପାଇଁ ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ପ୍ରକାର ଧର୍ମମତ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି, ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏକ; ମାତ୍ର ବାଟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ସମସ୍ତେ ଈଶ୍ଵରଙ୍କୁ

ପାଇବେ, କିଏ ସିଧା ବାଟରେ ଯାଇ ପାଇବେ, କିଏ ବଙ୍କା ବାଟରେ ଯାଇ ପାଇବେ । ଏହି ସତ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଚୁହେଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ କହନ୍ତି, ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମିକଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ କରିବା ମୂର୍ଖତା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ ।

ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହମ୍ମଦ ଯେଉଁ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ, ତାହାର ନାମ ମୁସଲମାନ ଧର୍ମ । ମହମ୍ମଦ ଅରବ ଦେଶର ଶକାଧୀନା ମକ୍କା ନଗରରେ *୬୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଉଦ୍ରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଜନ୍ମର ଛ'ମାସ ଅଗରୁ ତାଙ୍କ ପିତା ମରି ଯାଇଥିଲେ ଓ ଜନ୍ମର ଛ'ବର୍ଷ ପରେ ତାଙ୍କର ମା ମଧ୍ୟ ମରିଗଲେ; ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପିତାମହ ଅନାଥ ମହମ୍ମଦଙ୍କୁ ପାଳନ କଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଅଳ୍ପ ଦିନରେ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିବାରୁ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ବଡ଼ଭାଇ ତାଙ୍କୁ ମନୁଷ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଅରବ ଦେଶ ମକ୍କରୁମିରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ । ମେଣ୍ଟା, ଓଟ ପ୍ରଭୃତି ଜୀବ ଖୋସି ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କରି ସେ ଦେଶ ଲୋକେ ଚଳନ୍ତି । ପିଲାଦିନେ ମହମ୍ମଦ ଏହି ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଚରାଉଥିଲେ । ପାଠ ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ତାଙ୍କ ଭ୍ରାତୃରେ ବଢ଼ି ନ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନାନାପ୍ରକାର ଧର୍ମମତ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସାମାଜିକ ଜୀବନ ବଡ଼ ବିଶୃଙ୍ଖଳ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ସବୁଦିନ ଲୋକେ ପରସ୍ପରକୁ ହିଂସା କରୁଥିଲେ । ଗୁରୁ, ଉଚ୍ଚାୟତ, ମାଡ଼ଗୋଳ କେତେବେଳେ ହେଲେ ବନ୍ଦ ନ ଥିଲା । ସ୍ବଦେଶ-ବାସୀଙ୍କର ଏହି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମହମ୍ମଦଙ୍କ ମନରେ ଘୋର ଦୁଃଖ ଜାତ ହେଲା । କି ଉପାୟ କଲେ ଲୋକଙ୍କର ଦୁଃଖ ଦୂର ହେବ, ସେ ସବୁବେଳେ ଏହାହିଁ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ । ବାର ବର୍ଷ ବୟସରେ ମହମ୍ମଦ ତାଙ୍କ ଢେଙ୍କୁ ତାତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସିନ୍ଧୁ ଦେଶକୁ ବାଣିଜ୍ୟ କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ଅନେକ ଉର୍ଥ ଦେଖି ଓ ସାଦୁ

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀନ ସଙ୍ଗେ ମିଶ୍ରି ତାଙ୍କ ମନରେ ଧର୍ମଭ୍ରାତା ଜାଗି ଉଠିଲା ।
ପେପର ଯୁଦ୍ଧ ଅଗ୍ନିକଣା ପ୍ରକାଶ ଅଗ୍ନିରେ ପରଶତ ହୁଏ, ସେହିପରି
ମହମ୍ମଦଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ଧର୍ମଭ୍ରାତା ଜାତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା
ତାହା ଅରବ ଦେଶର ପାପ ଦୁର୍ଗନ୍ଧର ଡଂସ କରି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ
ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିଥିଲା ।

ସେତେବେଳେ ମକ୍କା ନଗରରେ ଶାଦେଜା ନାମରେ ଜଣେ
ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀ ବାସ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଅନେକ ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା ।
ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ବିଧବା ହୋଇ ସେ ପବିତ୍ର ଭାବରେ ଜୀବନ ଯାପନ
କରୁଥିଲେ । ସେ ମହମ୍ମଦଙ୍କର ଧର୍ମଭ୍ରାତା ଦେଖି ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି
ତାଙ୍କ ପଦରେ ସମର୍ପଣ କରି ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କଲେ । ବିବାହ ପରେ
ତାଙ୍କର ଧର୍ମଭ୍ରାତା ଅଦୃଶ୍ୟ ବଳେ । ସେ ଘର ଗୁଡ଼ିକ ମକ୍ତାନଗର
ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପବ୍ତଗହରରେ ତପସ୍ୟା ଅରମ୍ଭ କଲେ । ଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପାଇବା ପାଇଁ ସେ ଏତେ ବ୍ୟାକୁଳ
ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ଯେ, ତାଙ୍କର ଯୁଧା ଡୁପା ବନ୍ଦ ହୋଇ ପାଇଥିଲା ।
ଅନାହାରରେ ସେ ପ୍ରାଣ ଶେଷ ହୋଇଗଲେ; ଶେଷରେ
ପରମେଶ୍ୱର ତାଙ୍କ ହୃଦୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲେ । ଅଭିନବ ଜୀବନ
ଲାଭ କରି ସେ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱଦେଶରେ ‘ଇସ୍ମର ଏବ, ଅହ୍ମିଜାୟ୍’
ଏହି ମହାବାଣୀ ପ୍ରଚାର କଲେ । ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କର ବୟସ
୪୦ ବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା ।

ମହମ୍ମଦଙ୍କ ମୃଗରୁ ଏହି ନୂତନ ଧର୍ମସଂବାଦ ଓ
ଇସ୍ମରବାଣୀ ଶୁଣି ଅରବ ଦେଶରେ ଘୋର ପରବର୍ତ୍ତନର
ସୂଚ୍ୟପାତ ହେଲା । ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଶାଦେଜା ଦେବା ତାଙ୍କ
ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଓ ଗୁହଁ ଗୁହଁ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ଭେଦ ତାଙ୍କର ସିଷ୍ୟ

ହେଲେ । ମାତ୍ର କେତେକ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧ ଓ ଅପଦବନ୍ଧ ଲୋକ ତାଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ଠିଆ ହୋଇ ତାଙ୍କର ଅନିଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ନାନାପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଡାକ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ । ମହମ୍ମଦଙ୍କୁ ଘୋର ଦୁଃଖରେ ପଡ଼ିବାକୁ ହେଲା; ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣରେ ଈଶ୍ଵର ବିଶ୍ଵାସ ଏପରି ଦୃଢ଼ ଥିଲା ଯେ, ସେ ସମସ୍ତ ଭୁଲ୍ଲିପାଇଁ କେବଳ ଈଶ୍ଵରପ୍ରେମ ପ୍ରଚାର କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରକୃତରେ ଯେ ଥରେ ମୃତ୍ୟୁର ସ୍ଵାଦ ପାଇଅଛି, ସେ କେତେବେଳେ ହେଲେ ମୃତୁ ଭୁଲିପାରେ ନାହିଁ; ମାତ୍ର ଯେ ମୃତୁ ଅନ୍ଧାରୀ ଗୁଣି ନାହିଁ, ସେ ତା ସ୍ଵାଦ କିପରି ବୁଝିବ ?

ଏହି ସମୟରେ ଶତ୍ରୁମାନେ ତାଙ୍କର ଜୀବନନାଶ କରିବା ପାଇଁ ନାନା ଚେଷ୍ଟା କରିବାରୁ ସେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଅସ୍ତ୍ରଧାରଣ କରିବାକୁ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ ଓ ୨୨୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ମକ୍କାରୁ ଯାଇ ଅରବ ଦେଶର ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ନଗର ମଦିନାରେ ଧର୍ମପ୍ରଚାର କଲେ । ମହମ୍ମଦଙ୍କର ମଦିନାକୁ ପଳାଇଯିବା ସମୟରୁ ମୁସଲମାନମାନେ ହିଜର ସାଲ ଗଣନା କରନ୍ତି । ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା; ମାତ୍ର ମହମ୍ମଦ କେବେହେଲେ ଅଧର୍ମ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା ଦେଇ ନ ଥିଲେ । ଶେଷରେ ଶତ୍ରୁମାନେ ପରାସ୍ତ ହେଲେ ଓ ସମଗ୍ର ଅରବ ଦେଶରେ ମହମ୍ମଦ “ଇଶ୍ଵର ଏକ ଏବଂ ଅଦ୍ଵିତୀୟ” ଏହି ମହାବାଣୀ ପ୍ରଚାର କରି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନୂତନ ଜୀବନ ପ୍ରଦାନ କଲେ । ତାଙ୍କ ପ୍ରଗତିରେ ଧର୍ମର ନାମ ମୁସଲମାନ ଧର୍ମ ଓ ତାଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥର ନାମ “କୋରାନ୍” । ହିନ୍ଦୁମାନେ ବେଦକୁ ସେପରି ଈଶ୍ଵରବାଣୀ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି, ମୁସଲମାନମାନେ ‘କୋରାନ୍’କୁ ସେହିପରି ଈଶ୍ଵରବାଣୀ ବୋଲି ବିଶ୍ଵାସ କରନ୍ତି ।

ମହାପୁରୁଷାମହମ୍ମଦ

୧୩୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ମହମ୍ମଦ ନବୀଙ୍କ ଦେହ ତ୍ୟାଗ କରି ଧଉଳିରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ।

ମହମ୍ମଦଙ୍କ ପରେ ମୁସଲମାନମାନେ ପୃଥିବୀର ଚାରିଆଡ଼େ ତାଙ୍କ ଚର୍ମମତ ପ୍ରସାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ଓ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଦେହ ଲେକ ସେ ଚର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ଧର୍ମବଳରେ କଲୀମ୍ପାନ ହୋଇ ମୁସଲମାନମାନେ ଅନେକ ଦେଶ ଜୟ କରି ସେଥିମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଦେଶର ରାଜତ୍ବ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଅମ ଭାରତବର୍ଷ ଗ୍ରାସ୍ତ ୫୦୦ ବର୍ଷ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଅଧୀନ ଥିଲା । ମୁସଲମାନ ରଜାମାନଙ୍କର ଅନେକ କାର୍ତ୍ତିକ ଦେଶରେ ନାନା ସ୍ଥାନରେ ଶାସନ ହେଉଥିଲା । ଅରବ, ତାତାର, ତୁର୍କ ଆଦି ଅନେକ ମୁସଲମାନ ସେମାନଙ୍କ ରାଜତ୍ବ ସମୟରୁ ଏ ଦେଶରେ ଆସି ବାସ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଏ ଦେଶବାସୀ ଅନେକ ଦିନୁ ମଧ୍ୟ ପୃଥର୍ବ ଗୁଡ଼ି ମୁସଲମାନ ଚର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ଏହି ଭାବରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏବେ ଅନେକ ମୁସଲମାନ ବାସ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ମହମ୍ମଦଙ୍କ ଚର୍ମମତର ସାର କଥା କିଛି ଭାଷାରେ କହ ।
- ୨ । ପୃଥିବୀରେ ସବୁ ଚର୍ମର ଲକ୍ଷ ଏବଂ ଏହି କଥାଟିକୁ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବୁଝାଇଦିଅ ।
- ୩ । ସ୍ୱଦେଶରେ ଚର୍ମପ୍ରସାର କରିବା ପାଇଁ କି ହେତୁରୁ ମହମ୍ମଦଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ କଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା ?
- ୪ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀରେ କେଉଁ କେଉଁ ଦେଶରେ ମୁସଲମାନ ଧର୍ମ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି ?

ପୃଥ୍ବୀରାଜ

ସେତେବେଳେ ମୁସଲମାନମାନେ ପୃଥ୍ବୀରାଜର ଭ୍ରାତୃ ବଳଗାଳୀ ହୋଇ ଉଠିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରିବା ପରେ ସ୍ୱୟଂ ଭାରତ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ନ ଥିଲେ । କେତେକ ମୁସଲମାନ ରାଜା ଭାରତବର୍ଷର ପଶ୍ଚିମ ଅଞ୍ଚଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଧର୍ମମନ୍ଦିରମାନ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଥିଲେ; ଗ୍ରାମ, ନଗର ଫୋଡ଼ି ଦେଉଥିଲେ ଓ ଲୁଣ ଲୁଣ ଛେକି ମାରି ଧନରତ୍ନ ଲୁଟି କରି ତାଙ୍କ ଦେଶକୁ ଘେନି ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ । ମାତ୍ର ଏ ଦେଶର ସେତେବେଳେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହିନ୍ଦୁ ରାଜା ରାଜତ୍ବ କରୁଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତ କରି ରାଜ୍ୟ ଅଧିକାର କରି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ।

ହର୍ଷବର୍ଦ୍ଧନଙ୍କ ପରେ ଉତ୍ତର ଭାରତରେ ତାଙ୍କ ଭଳି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା କେହି ରାଜତ୍ବ କରି ନ ଥିଲେ । ଯୁଦ୍ଧ, ଷୁଦ୍ଧ ରାଜ୍ୟ ଭଲ ଭଲ ରାଜପୁତ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ଅଧୀନ ଥିଲେ । ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଦ୍ୱାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଦିଲ୍ଲୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଗୋଦାନବଂଶୀୟ ପୃଥ୍ବୀରାଜ ଓ କନୌଜ ବା କାନ୍ୟକୁବ୍ଜ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ସିଂହାସନବଂଶୀୟ ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ରାଜତ୍ବ କରୁଥିଲେ । ଏ ଦୁହେଁ ଦିଲ୍ଲୀର ପୂର୍ବ ରାଜା ଅନଙ୍ଗଭୀଙ୍କର ଦୌହତ ବା ହିଅଙ୍କ ପୁଅ ନାଥ । ଅନଙ୍ଗଭୀ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ପୃଥ୍ବୀରାଜଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ମନୋନୀତ କରିପାରିଥିଲେ ; ତେଣୁ ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥ୍ବୀରାଜଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ମନେ କରି ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କର ଅମଙ୍ଗଳ ପଞ୍ଚୁଥିଲେ ।

ସେ ସମୟରେ ଏ ଦେଶର ବଡ଼ ବଡ଼ ରାଜାମାନେ ଯଦ୍ଧ କରୁଥିଲେ । ପୃଥ୍ବୀରାଜ ଦିଲ୍ଲୀ ସିଂହାସନରେ ବସିବାବେଳେ ଗୋଟିଏ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ କରୁଥିଲେ । ଏହାହିଁ ଭାରତରେ ଶେଷ ଅଶ୍ୱମେଧ

ଯଜ୍ଞ । ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥ୍ବୀରାଜଙ୍କୁ ଅପମାନ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ରାଜପୁତ୍ର ଯଜ୍ଞ ଅରମ୍ଭ କଲେ । ଏହି ପଞ୍ଚମରେ ଅଧୀନ ସାମନ୍ତ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଭୃତ୍ୟ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ଦ୍ଵାରା ଦେବା ପାଇଁ ପୃଥ୍ବୀରାଜଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ । ମହାବୀର ପୃଥ୍ବୀରାଜ ଅବଶ୍ୟ ନେହୁ ଅପମାନକର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମିତ କରି ସିଂହଦ୍ଵାରରେ ଦ୍ଵାରା ବେଶରେ ବସାଇ ଦେଲେ । ଜୟଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସମୁକ୍ତା ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଭାସ୍ତ୍ର ସୁନ୍ଦର ଓ ଗୁଣବତ୍ତା ବନା ଥିଲେ । ଯଜ୍ଞ ଶେଷରେ ସମୁକ୍ତାଙ୍କର ସ୍ଵୟଂବର ହେବାର କଥା ଥିଲା । ଏଥିପୂର୍ବରୁ ସଂଯୁକ୍ତା ପୃଥ୍ବୀରାଜଙ୍କ ରୂପ ଗୁଣରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ପତିପଦରେ ବରଣ କରିଥିଲେ । ପୃଥ୍ବୀରାଜ ଏହା ଜାଣିଯାଇ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ କାନ୍ଧାକୁବ୍ଜକୁ ଯାତ୍ରା କଲେ ଏବଂ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପଥ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ରଖାଇ ଦେଇ ନିଜେ ଛଦ୍ମବେଶରେ ପଞ୍ଚସତ୍ର ନିକଟରେ ଲୁଚି ରହିଲେ । ସମୁକ୍ତା ସଭାରେ ପୃଥ୍ବୀରାଜଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ଉଦ୍ଘୋଷ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜାଙ୍କୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ସିଂହଦ୍ଵାରରେ ସ୍ଥାପିତ ପୃଥ୍ବୀରାଜଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ଗଳାରେ ବରମାଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଏହି ସୁଯୋଗରେ ପୃଥ୍ବୀରାଜ ଗୋପନ ସ୍ଥାନରୁ ବାହାରି ନିଜ ପାର୍ଶ୍ଵରେ ଅଶ୍ଵସ୍ଵରୂପ ସଂଯୁକ୍ତାଙ୍କୁ ବସାଇ ଅଶ୍ଵକୁ ଶବ୍ଦ ଜୋରରେ ଗୁରୁକ ମାରଲେ । ଏହା ଦେଖି ଜୟଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କ ପଛରେ ଦୌଡ଼ିଲେ । କାନ୍ଧରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପୃଥ୍ବୀରାଜଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କଲେ; ତେଣୁ ପୃଥ୍ବୀରାଜ ନିରାପଦରେ ସଂଯୁକ୍ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସପ୍ତମ ଦିନରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ମହାସମାଗ୍ରେହରେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା ।

ଜୟଦେବ ପ୍ରସନ୍ନ ଓ ଲଳିତ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନ
ଦେଖି ହିନ୍ଦୁଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଘୋର ଓ ଗଜନା ରାଜ୍ୟର ଅଧିପତି ମହମ୍ମଦ

ଘୋର ନାମକ ଜଣେ
ମୁସଲମାନ ରାଜାଙ୍କ ଶିବିର-
ସଭା ହେଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ
ଦକ୍ଷିଣ ଅଫଗାନିସ୍ତାନର ରାଜା ପାଇଁ
ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ । ହିନ୍ଦୁ-
ରାଜାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ହିନ୍ଦୁ
ରାଜ୍ୟ ଅଫଗାନିସ୍ତାନର
ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କ ହେଉ ବୋଲି
ଭାବି ଘୋର ଭାବ ଅନୁଭବେ
ତାଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରଦ୍ଦକଲେ
ଓ ସୈନ୍ୟରେ ଭାରତରେ
ଅସ୍ତିତ୍ବ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।

ପୃଥ୍ବୀରାଜ

ପୃଥ୍ବୀରାଜ ଏହି ସୁବାଦ ଶୁଣି ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ହସ୍ତରୁ ରାଜ୍ୟ
ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଭଲ ଭଲ ପ୍ରଦେଶର ରାଜାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ
କଲେ ।

ଅନେକ ହିନ୍ଦୁରାଜା ପୃଥ୍ବୀରାଜଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୋଗଦେଲେ ।
ଆନେଶ୍ବର ନିକଟ ତରାୟ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଦୁଇ ପକ୍ଷର ପ୍ରବଳ
ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ମୁସଲମାନମାନେ ପରାସ୍ତ ହେଲେ; ନିଜେ ଘୋର
ଗୁରୁତର ଆଘାତ ପାଇଁ କେବଳ ନିଜ ଜୀବନ ଘେନି ଅଶ୍ବପୁଷ୍ପରେ
ପଳାୟନ କଲେ । ତାଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଦେଲେ । ଏହା
୧୧୯୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦର ଘଟଣା ।

ଏହାର ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ ଘୋଷା ବିସ୍ତୃଳ ସୈନ୍ୟ ଘେନି ପୁଣି ଭାରତ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରବାକୁ ବାହାରିଲେ । ପୃଥ୍ବୀସକ୍ତ ପୁଣି ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ । ଚିତୋର ରାଜା ଅମର୍ଷୀ ଏ ଯୁଦ୍ଧରେ ପୃଥ୍ବୀସକ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ସହାୟ ହୋଇଥିଲେ । ସେହି ତିରୋଗରେ ଅଜ୍ଞ ଅରେ ଭୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ହେବ । ଅମର୍ଷୀ ଯୁଦ୍ଧରେ ନିହତ ହେଲେ ଏବଂ ମହାବୀର ପୃଥ୍ବୀସକ୍ତ ଅସଂଖ୍ୟ ଯବନ ସୈନ୍ୟଙ୍କର ପ୍ରାଣ ସଂହାର କରି ଶେଷରେ ରଣଭୂମିରେ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ କଲେ । ପତିପ୍ରାଣୀ ସଂଯୁକ୍ତା ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଚିତାନଳରେ ପ୍ରଦେଶ କରି ଧର୍ମ ରକ୍ଷା କଲେ । ସେହି ୧୧୯୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ତିରୋଗ ଯୁଦ୍ଧସେନାରେ ଭାରତର ସୌଭାଗ୍ୟର ବିରାଜିତ ଯାଉଁ ଅସ୍ତମିତ ହୋଇଗଲେ । ଭାରତ ପରାଧୀନତା ଶୃଙ୍ଖଳରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିଲା । ଦିଲ୍ଲୀର ହିନ୍ଦୁ ସଜନୀଙ୍କର ଉପରେ ବିଦେଶୀ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଜୟପତାକା ଉଡ଼ିଲା । ସ୍ଵଦେଶ-ବିଦ୍ରୋହୀ, ସ୍ଵଜାତିର କଳଙ୍କ ଜୟଚନ୍ଦ୍ର, ଶହର ବିନାଶରେ ଭାର ଅନନ୍ଦିତ ହୋଇଥିବେ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ସେ ଅନନ୍ଦ ବେଶ ଦିନ ସ୍ଥାୟୀ ହେଲା ନାହିଁ । ମହମ୍ମଦ ଘୋଷା କିଛି ଦିନ ପରେ ଜୟଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସତ୍ୟ କାନ୍ଦାକୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ତାଙ୍କୁ ପବସ୍ତ୍ର କଲେ । ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ସେ ଅପମାନ ସହିତ ନ ପାର ନିଜେ ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ରୂପେ ଗଙ୍ଗା-ଗର୍ଭକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ବୁଡ଼ିମଲେ ।

ଏହି ଭାବରେ ମୁସଲମାନମାନେ ଭାରତ ଅଧିକାର କରି ଏ ଦେଶରେ ପ୍ରାୟ ପଞ୍ଚ ଶହ ବର୍ଷ ରାଜା ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ଏ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ମୁସଲମାନମାନେ ରାଜା ହୋଇଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପଠାଣ ବୋଲିଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ମୋରଲ ନାମକ ଅନ୍ୟ ଏକ ସଂପ୍ରଦାୟର ମୁସଲମାନମାନେ ଏ ଦେଶରେ ରାଜତ୍ବ କରିଥିଲେ । ମୁସଲମାନମାନେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ବଡ଼ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିଲେ । ବିଷମତାରେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ବଡ଼ ବିଦ୍ବେଷ ଥିଲା । ହିନ୍ଦୁ ମନ୍ଦିର ଛାଡ଼ିବା, ଦେବ ପ୍ରତିମାମାନଙ୍କୁ ଧ୍ବସ୍ତ କରିବା, ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଗୋଡ଼ିବା ଓ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଅଗୁଣମାନଙ୍କୁ ମାରବା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ରାଜାଙ୍କର ବଡ଼ ପ୍ରିୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା । ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅକ୍ବରଙ୍କ ପରି ଅତି ଅଳ୍ପ ହିନ୍ଦୁପ୍ରିୟ ରାଜା ଏ ଦେଶରେ ରାଜତ୍ବ କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । କେତେକ କିପରି ଭାରତର ସ୍ବାଧୀନତା ରେପ ହେବ ?
- ୨ । ସଂଯୁକ୍ତା ସ୍ବୟଂକର କଥା ସଂକ୍ଷେପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
- ୩ । ଘର କଲିରେ ଉଦ୍ଭାସ ହୋଇ ବିତର୍କୀ ଶତ୍ରୁ ଏ ଦେଶକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଅଣିବା ଜୟଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ?
- ୪ । ତିଷ୍ଟେଇ ଯୁଦ୍ଧ ଭାରତବାସୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କି ହେତୁରୁ ଅଜିତାଏ ସୁରକ୍ଷାୟ ହୋଇ ରହିଛି ?

ଅକ୍ବର

ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେତେ ମୁସଲମାନ ସମ୍ରାଟ ରାଜତ୍ବ କରିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅକ୍ବର ବାଦଶାହ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ । ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ଉଭୟ ଡାକ୍ତର ଭାବେ ବଡ଼ କରୁଥିଲେ । ଅକ୍ବରଙ୍କ ପିତା ହୁମାୟୁନ ଦିଲ୍ଲୀର ସମ୍ରାଟ୍ ଥିଲେ; ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁମାନେ

ଅକ୍ବର ମା ପେଟରେ ଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଦଳେ
 ଚଳିନେଲେ; ତେଣୁ ସେ ଏ ଦେଶ ଛାଡ଼ି କେତେ ଜଣ ଗୁରୁ
 ଓ ନିଜ ପରିବାରକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ କାବୁଲକୁ ଯିବାପଥେଲେ ।
 ବାଟରେ ଅମରକୋଟ ନାମକ ନଗରରେ ୧୫୦୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ
 ଏହି ମହାମନା ସମ୍ରାଟ ଜନ୍ମିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ହୁମାୟୁନଙ୍କ
 ଅବସ୍ଥା ଏପରି ଶୋଚନୀୟ ଥିଲା ଯେ, ପୁଅଟିଏ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି—
 ଏ ସମ୍ବାଦରେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ କିଛି ଚେତାର ଦେଇପାରି
 ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ କେବଳ ଛିଦ୍ରାଏ କସ୍ତୁରୀ ଥିଲା । ସେ
 ଉପସ୍ଥିତ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ମୁଗନାଭିଜେ ବିଭବଣ କର
 ହେଲେ, ‘ଏହାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପରି ନବଜାତ ଶିଶୁଟିର ଯଶ-ସୌଭାଗ୍ୟ
 ଗୁରୁଅଡ଼େ ବ୍ୟାପିଯାଉ—ଅପଣମାନେ ଏହି ଅଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତୁ ।’
 ଫଳରେ ତାଙ୍କ ଜନକଙ୍କ ଏହି ଭବିଷ୍ୟତ୍ ବାକ୍ୟ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ
 ସତ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଅଳ୍ପ ଦିନରେ ହୁମାୟୁନ ଅମରକୋଟ ଛାଡ଼ି ପାଟଣା ଅଡ଼କୁ
 ଯିବାପଥେଲେ । କିନ୍ତୁ ଗଲବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଘାବୁଟ ନାମକ
 ସହରରେ ତାଙ୍କ ସାନ ଭାଇଙ୍କ ପାଖରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଗଲେ ।
 ଗୁରୁ ବର୍ଷ ପରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ପାଟଣା ରାଜ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟରେ
 କାନ୍ଦହାର ଜୟ କରି ସେଠାରେ ରାଜା ହେଲେ, ସେତେବେଳେ
 ସ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଦେଖାହେଲା । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ
 ତାଙ୍କର ହେମାନେ ଶିଶୁ ଅକ୍ବରଙ୍କ ପ୍ରାଣ ନାଶ କରିବା ପାଇଁ
 ଦୁଇ ଥର ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ; ସୌଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ଅକ୍ବର ରକ୍ଷା
 ପାଇଯାଇଥିଲେ । ତା ପରେ ତାଙ୍କର ପିତା କାବୁଲ ଅଧିକାର କରି
 ସେଠାରେ ରାଜା ହେଲେ । ଯେଉଁ ଶେରସାହା ତାଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣ
 ଦିଗ୍‌ବାସନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ, ସେ ମରିଯିବାରୁ ହୁମାୟୁନ ତାଙ୍କ

ପୁଅ ଅଦିଲ୍ ସାହାବ୍ ପରାସ୍ତ କର ଏହି ସମୟରେ ପୁଣି ଦୁର୍ଜୀ ସିଂହାସନ ଦଖଲ କରିନେଲେ । ମାତ୍ର ତା ପରବର୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୫୫୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ହୁମାୟୁନ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ; ତେଣୁ ଅକ୍ବର ସିଂହାସନରେ ବସିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କର ବୟସ ଥିଲା ୧୪ ।

ଅଦିଲ୍ ସାହାବ୍ ହିମୁ ନାମରେ ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ ସେନାପତି ଥିଲେ । ସେ ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ଘେନି ଅକ୍ବରଙ୍କ ଦୁର୍ଜୀ ସିଂହାସନରୁ ଚଢ଼ିଦେବା ପାଇଁ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ । ଅକ୍ବର ସେତେବେଳେ ୧୫ ବର୍ଷର ପିଲା । ପିତାଙ୍କ ସମୟରୁ ବୈରାମ ଙ୍କା ନାମରେ ତାଙ୍କର ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ମୁରବୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ପାଣିପଥ ନାମକ ବିଖ୍ୟାତ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅକ୍ବର ହିନ୍ଦୁଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କର ବଳି କଲେ । ପରେ ବିରାଟରେ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ପାଇଁ ହିମୁଙ୍କୁ ଅକ୍ବରଙ୍କ ପାଖକୁ ଅଣାଗଲା । ବୈରାମ ଖୋପରୁ ଖଣ୍ଡା ବାହାର କରି ଅକ୍ବରଙ୍କ ହାତରେ ଦେଇ କହିଲେ, ‘ଏହି ଖଣ୍ଡାରେ ଶୀଘ୍ର ଏହି ତାଫେରର ମୁଣ୍ଡ ବାଟ ।’ ଅକ୍ବରଙ୍କ ହୃଦୟ ବଡ଼ କୋମଳ ଥିଲା; ସେ ଖଣ୍ଡାକୁ ହିମୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଛୁଆଁଇ ଦେଇ ଘେନି ଆସିଲେ । ଏହା ଦେଖି ବୈରାମ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଏକ ଅଘାତରେ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ କାନ୍ଦରୁ ଅଲଗା କରିଦେଲେ । ଏ ଘଟଣା ଦେଖି ଅକ୍ବରଙ୍କର ଭାବ କଷ୍ଟ ହେଲା । ବୈରାମ ଗର୍ବିତ ହୋଇ ରାଜ୍ୟଦାସୀ ଅନେକ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ହତ୍ୟା କଲେ । ତାଙ୍କର ଏହି ସମସ୍ତ ନିଷ୍ଠୁର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଉଦ୍ଭଟ ବ୍ୟବହାରରେ ଅକ୍ବର ଏକାନ୍ତ ଅସନ୍ନତ ହେଲେ । ଏଥିରେ ବୈରାମ ଅକ୍ବରଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କଲେ; ମାତ୍ର ପରେ ପରାସ୍ତ ହୋଇ ଅକ୍ବରଙ୍କ ନିକଟରେ ଶରଣ ପଶିଲେ । ଉଦାରହୃଦୟ ଅକ୍ବର ବୈରାମଙ୍କୁ କ୍ଷମା ଦେଲେ ଏବଂ

ମକ୍କା ଜାଥରେ ଶେଷଜୀବନ କଟାଇବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଲେ; ମାତ୍ର ମକ୍କା ଯାଇଁ ଯାଉଁ ବାଟରେ ଗୁଜୁରୀଷ୍ଟାନରେ ତାଙ୍କର ଜଣେ ପୁଅ ଶତ୍ରୁ ତାଙ୍କୁ ମାର ପକାଇଲେ ।

ରାଜ୍ୟରେ ଶାନ୍ତି ଅସ୍ଥିବାବେଳକୁ ଅକ୍ବରଙ୍କ ବୟସ ୨୫ ବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ, ରାଜପୁତମାନେ ଏ ଦେଶରେ ବଳବାନ

ଜାତି । ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳିମିଶି ନ ରହିଲେ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିବାହ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ କଲେ । ତାଙ୍କର ଡ଼େ ପୁଅ ସେଲିମ୍ ଜାହାଙ୍ଗିର ଯେ ପରେ ଭାରତର ସମ୍ରାଟ୍ ହୋଇଥିଲେ, ତାଙ୍କ ହୃଦୟ - ରାଣୀ ଯୋଧପୁର ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଜାତ ପୁତ୍ର । ରାଜପୁତ

ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ସେ ଚଡ଼ ଚଡ଼ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାରୁ ଓ ପୁଅ ମୁସଲମାନ ରାଜାଙ୍କ ଅମଳରେ ରାଜ୍ୟର ହିନ୍ଦୁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ 'ଜିଜିୟା' ନାମକ ଯେତେ କର ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ତାହା ଉଠାଇ ଦେବାରୁ ହିନ୍ଦୁ ପ୍ରଜାମାନେ ତାଙ୍କୁ ଦେବତା ପରି ଭଜୁ କଲେ । ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ସେ ଭାରତରେ ଅଧିକାଂଶ 'ରାଜ୍ୟ କସ୍ତ' କରିନେଲେ । ଅମ ଓଡ଼ିଶା ମଧ୍ୟ ଅକ୍ବର ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ତୋଡ଼ରମଞ୍ଚ ତାଙ୍କର

ରାଜସ୍ୱମନ୍ତ୍ରୀ ହିଲେ । ସେ ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟ ଜଗାବ କରି ରାଜସ୍ୱ ବଢ଼େଇବୁ କହିଥିଲେ ।

ଅକ୍ବରଙ୍କ ରାଜତ୍ୱରେ ଭାରତରେ ପ୍ରଜାମାନେ ବଡ଼ ସୁଖରେ ଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଯେ ତାଙ୍କର ବିଦ୍ରୋଷ ନ ଥିଲା । ସେ ମୁସଲମାନ ସମ୍ରାଟମାନଙ୍କ ରୂପେ ଚିହ୍ନିତ; ଯେପରି ମିର୍ଜାଭାଗୀ, ଦାଦା ଓ ଇଦାର ସେହପର କାସିଦସ, ବିଦ୍ୱାନ୍ ଓ ବିଦ୍ୟୋସୁଦ୍ଧା ଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ଶ୍ରେଷ୍ଠଙ୍କ ସେ ସମାନ ଭାବରେ ସମାଦର କରୁଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠମାନଙ୍କୁ ସେ ଅନେକ ପୁରସ୍କାର ଦେଉଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇତିହାସ-ଲେଖକ ଅକ୍ବରଙ୍କୁ ଅକ୍ବରଙ୍କ ସଭାପତି ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେତେକ ବଡ଼ ବଡ଼ ପାଠ୍ୟସାଧୀ କବି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ରାଜସଭା ଅଙ୍ଗଭୂତ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପଥରେ ଦସ୍ୟୁବନ୍ଧୁ ନ ଥିଲା । ରାଜକରର ପରିମାଣ ବେଶୀ ନ ଥିବାରୁ ପ୍ରଜାମାନେ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ସୁଖରେ ଥିଲେ । ପଠାଣ ରାଜାମାନଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ରାଜତ୍ୱରେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଉପରେ ବଡ଼ ଅତ୍ୟାଚାର ହେଉଥିଲା । ଅକ୍ବରଙ୍କ ରାଜତ୍ୱରେ ରାଜ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାନ୍ତି ନିରାକାର ହେବେ ପରମ ସୁଖରେ କାଳ କଟାଇଲେ । ସେ ଯେତେ ରାଜ୍ୟ ଅଧିକାର କରୁଥିଲେ, ତାହାର ରାଜାମାନଙ୍କୁ ମାର ନ ପକାଇ ଅଧୀନତା ସ୍ୱୀକାର କରାଇ ଛାଡ଼ି ଦେଉଥିଲେ ।

ଅକ୍ବର ଅଗ୍ରାରେ ବିଚିତ୍ର ଶୋଭାପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟିଏ ମନୋହର ରାଜପ୍ରାସାଦ ନିର୍ମାଣ କରାଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ହାତୀ ଓ ବାର ହଜାର ଘୋଡ଼ା ପୋଷା ହୋଇଥିଲେ । ଶିକାରରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକହଜାର ଚିତାକାଘ (Leopards) ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ରଖାଯାଇଥିଲେ । ପିତେପୁର ଶିବିଠାରେ ସେ ଯେଉଁ ବିଚିତ୍ର ନଗର ନିର୍ମାଣ କରାଇଥିଲେ, ସେଠାରେ ବହୁମୁଖ୍ୟ ମଣ୍ଡି

ମୁକ୍ତା, ଘାସ, ନାଳା ଅଦି ରତ୍ନ ପ୍ରଭୃତି ପରିମାଣରେ ସଞ୍ଚିତ ଥିଲା । ସ୍ୱଳ୍ପପ୍ରାୟାଦର ମାବଲ ପ୍ରସ୍ତର ନିର୍ମିତ ଅଗଣାରେ ପ୍ରତିଦିନ ଶତ ଶତ ଭର, ବହୁଳ, ବାର ଓ ସାଜନାତିର ମନୋହର ବେଶଭୂଷାରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ସମ୍ମିଳିତ ହେଉଥିଲେ । ଦୀର୍ଘ ୫୦ ବର୍ଷ ସଜ୍ଜା ଭର ସେହି ମହାମନା ସମ୍ରାଟ୍ ୧୨୦୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ରହୁଥିଲା ସାଙ୍ଗ କଲେ । ଐତିହାସିକ ଅବୁଲ୍ ଫାଜଲ ‘ଅବ୍ବର-ଇ-ଅବ୍ବର’ ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ତାଙ୍କ ଜୀବନଚରଣ ଲେଖି ଯାଇଅଛନ୍ତି ।

ମୁସଲମାନ ଧର୍ମପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମହମ୍ମଦ ୨୨୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ମଦିନାକୁ ପଳାଇ ଯାଇଥିଲେ । ସେହିଦିନରୁ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ହିଜର ସାଲ ଗଣନା କରାଯାଏ । ଅବ୍ବରଙ୍କ ସଜ୍ଜା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୁଲ୍-ବର୍ଷ ହିସାବରେ ଅର୍ଥାତ୍ ବର୍ଷକ ୨୫୫ ଦିନ ହିସାବରେ ଗଣାହୋଇ ଥିବା ହିଜର ୧୨୩ ବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ୧୨୩ ବର୍ଷକୁ ମୁକ୍ତପିଣ୍ଡ ଭରି ଅବ୍ବର ତାଙ୍କ ସଜ୍ଜା ଅବସ୍ଥ ୧୫୫୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରୁ ଶୁରୁବର୍ଷରେ ପ୍ରତିକାଳ ଯୌରବର୍ଷ ହିସାବରେ ଅର୍ଥାତ୍ ବର୍ଷକ ୩୨୫ ଦିନ ହିସାବରେ ଯେଉଁ ସାଲ ଚଳାଇଲେ, ତାହା ଅଜିଯାଏ ଅମ ଓ ଡିଶାରେ ଓ ବଙ୍ଗଳାରେ ଚଳୁଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ୧୩୪୫ସାଲ (୧୯୩୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । କେଉଁ କେଉଁ ଗୁଣ ଥିବାରୁ ଅବ୍ବର ଭାରତର ଅଦର୍ଶ ରାଜା ହୋଇଥିଲେ ?
- ୨ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ଦେଶର ଜମିଦାରୀ କଚେରୀ ପ୍ରଭୃତିରେ ଯେଉଁ ସାଲ ଚଳୁଅଛି, ତାହା କିପରି ଭାବରେ ଅବସ୍ଥ ହୋଇଥିଲା ?
- ୩ । ହିମୁ ଓ ବୈଷମଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାହା ଜାଣି କହ ।

କଲମ୍ବସ ଓ ଭ୍ରମୋଦ୍‌ଗମା

ଅଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡରଙ୍କ ଭାରତ ଅଗମନ ସମୟରୁ ଭାରତର ପ୍ରଶଂସା ଇଉରୋପରେ ପ୍ରଚୁରିତ ହୋଇଥିଲା; ମାତ୍ର ଇଉରୋପରୁ ଭାରତକୁ ସମୁଦ୍ରରେ ଅସିବାର ବାଟ ଜଣା ନ ଥିବାରୁ ଇଉରୋପର ଲୋକମାନେ ଭାରତକୁ ଅସିପାରୁ ନ ଥିଲେ । ଇଉରୋପ ମହାଦେଶରେ ମରତ, ଜିବା, ଲଙ୍କା ପ୍ରଭୃତି ମସବ୍ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଭାରତରେ ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଜନ୍ମେ । ଅଗେ ଅରବବାସୀ ମୁସଲମାନମାନେ ଭାରତର ମାଲବାର ଉପକୂଳରୁ ଛୋଟ ପାଲବକା ଜାହାଜମାନଙ୍କରେ ଏହି ସବୁ ଜିନିଷ ନେଇ ଅରବସାଗର, ଲେନ୍ଦିପାଗର ବାଟେ ମିଶର ଦେଶର ବନ୍ଦର-ମାନଙ୍କରେ ନିର୍ମାଣ କରୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସୁଏଜ କେନାଲ ଖୋଲା ହୋଇ ନ ଥିଲା; ତେଣୁ ସେଠାରୁ ଓଡ଼ିଆନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ କାଲସେ ଓ ଅଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡ୍ରିୟା ଯାଏ ବାଣିଜ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ନିଅ ହୋଇ ପରେ ଜାହାଜରେ ଭୁମଧସାଗର ବାଟେ ଇଉରୋପକୁ ଯାଉଥିଲା । ଅରବମାନେ ଏ ଦେଶର ମସବ୍, ମୁକ୍ତା, ଘ୍ରାସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ମନୋହର ଜିନିଷ ଏହି ଭାବରେ ଇଉରୋପରେ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରୁଥିଲେ । ଇଉରୋପ ମହାଦେଶର ସ୍ପେନ ଓ ପର୍ଟୁଗାଲ ରାଜ୍ୟର ନାବିକମାନେ ଅରବମାନଙ୍କର ସେହି ଏକଗୁଡ଼ିଏ ବାଣିଜ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପ୍ରଥମେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ।

କଲମ୍ବସ୍ ଇଟାଲି ଦେଶର ଲୋକ । ସେତେବେଳେ ପୃଥିବୀର ଭୂଗୋଳ ବିବରଣୀ ଲୋକଙ୍କୁ ଜଣା ନ ଥିଲା । ସେ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଅସିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଦିନରୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ; ମାତ୍ର ଇଉରୋପର ଲୋକମାନେ ତାଙ୍କର ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଶୁଣି ତାଙ୍କୁ ଉପହାସ

କଲେ । ଅନନ୍ତ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପାଲବନ୍ଧା ଜାହାଜରେ ବସି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସରଣିତ ଦେଶ ଭ୍ରାତବକୁ ଅସିବା ପ୍ରକୃତରେ ସେତେବେଳେ ଏକାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ ଓ ସାହାସିକତାର ବୀର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଜଣାଯାଉଥିଲା । ତଥାପି କଲମ୍ବସ୍ ତାଙ୍କ ସ୍ୱଳ୍ପ ଶୁଭଲେ ନାହିଁ । ସ୍ତେନ ଦେଶର ତତ୍କାଳୀନ ରାଜା ଫାର୍ଡିନାଣ୍ଡ ଓ ରାଣୀ ଇସାବେଲଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଭ୍ରାତବକୁ ଅସିବାର ସମୁଦ୍ରପଥ ଅବିଷ୍କାର କରିବା ପାଇଁ ସେ ୧୪୯୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ପାଲୋ ନାମକ ବନ୍ଦରରୁ ଅନ୍ୟ କେତେ ଜଣ ନାବିକଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ସମୁଦ୍ରଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ଅଜଣା ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିଗକୁ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହେଲା; ପାଲବନ୍ଧା ଜାହାଜ ବାୟୁଗତରେ ଗୁଲୁଥିଲା । ବହୁଦିନ ସମୁଦ୍ରପଥରେ ଯାଇ ଯାଇ ସେମାନେ ସୁଲଭାଗ ଆଦୌ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଥିବା ନାବିକମାନେ ବିଦ୍ରୋହୀ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ମାର ପକାଇବାକୁ ବସିଥିଲେ । ଶେଷରେ ସେମାନେ ଅମେରିକା ମହାଦେଶର ପଶ୍ଚିମରେ ଥିବା କିରବା ଦ୍ୱୀପରେ ଜାହାଜ ନିଙ୍ଗର କଲେ । ସେ ପ୍ରଥମେ ଅମେରିକାକୁ ଭ୍ରାତବର୍ଷ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲେ; ତେଣୁ କିରବା ପ୍ରକୃତି ଦ୍ୱୀପକୁ ‘ପଶ୍ଚିମ ଭ୍ରାତାୟ ଦ୍ୱୀପପୃଷ୍ଠ’ ନାମ ଦେଲେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ସେସବୁ ଦ୍ୱୀପ ‘ପଶ୍ଚିମ ଭ୍ରାତାୟ ଦ୍ୱୀପପୃଷ୍ଠ’ ନାମରେ ଅଭିହିତ ହେଉଅଛି । ଅମେରିକା ବୋଲି ଗୋଟାଏ ଦେଶ ଅଛି—ସେତେବେଳେଯାଏ ଏ କଥା ଇଉରୋପରେ କେହି ଜାଣି ନ ଥିଲେ । କଲମ୍ବସ୍ ଏହି ଭ୍ରାତବରେ ଅମେରିକା ମହାଦେଶ ଅବିଷ୍କାର କରି ପୃଥିବୀରେ ଚରସ୍ୱରଣୀୟ ହୋଇଅଛନ୍ତି ।

କଲମ୍ବସ୍ ଭାରତକୁ ଆସିବା ପଥ ଅବିସ୍ମାର କରି ନ ପାରିବାରୁ ପର୍ତ୍ତୁଗାଲର ରାଜା ସେ ବିଷୟରେ ବେଶ୍ କରକା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଦେଶବାସୀ ବ୍ରହ୍ମୋଡ଼ଗାମୀ ନାମକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନାବିକଙ୍କ ୧୪୯୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ରାଜଧାନୀ ଲିସ୍ବନ୍ ନଗରରୁ ଭାରତକୁ ପଠାଇଲେ । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସେ ୫ ଖଣ୍ଡ ଲୁଣ୍ଠିଆ ଜାହାଜ ଓ ଦଳେ ଲୋକ ଦେଇଥିଲେ । କଲମ୍ବସ ଯେଉଁ ଦିଗରେ ଜାହାଜ ଛାଡ଼ିଥିଲେ, ଗାମା ତାହାର ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଜାହାଜ ଛାଡ଼ିଲେ । ପ୍ରାୟ ୧୧ ମାସ କାଳ ସମୁଦ୍ରକଳରେ ଭାସି ଭାସି ଆଫ୍ରିକାର ଦକ୍ଷିଣରେ ଥିବା ଉତ୍ତମାଣା ଅନ୍ତରାଳ ବେଢ଼ିଲ କରି ଗାମା ୧୪୯୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଭାରତର ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳସ୍ଥ କାଲିକଟ ନଗରରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ଅରବମାନେ ବ୍ରହ୍ମୋଡ଼ଗାମୀଙ୍କ ଆସିବା ଦେଖି ସ୍ୱାର୍ଥନାଶ ବ୍ୟୟରେ ତାଙ୍କର ବିଦ୍ରୋହାଚରଣ କଲେ । ମାତ୍ର ଗାମା କାଲିକଟର ତତ୍କାଳୀନ ରାଜା ଜାମୋରନଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ ଛଡ଼ କରିବାରୁ ସେମାନେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେଠାରେ ୨ ମାସ ରହି ସେ ଜାମୋରନଙ୍କଠାରୁ ପର୍ତ୍ତୁଗାଲ ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ପତ୍ର ଘେନି ସୁଦେଶକୁ ଫେରିଲେ । ଏହି ଭାବରେ ପର୍ତ୍ତୁଗିଜମାନେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଭାରତ ସଙ୍ଗେ ଇଉରୋପର ବାଣିଜ୍ୟ-ସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ । ଗାମା ତତ୍ପରେ ଅନେକ ଥର ଭାରତକୁ ଆସି ବାଣିଜ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଶେଷରେ ୧୫୧୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଭାରତର କୋଚିନ ନଗରରେ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ ।

ପର୍ତ୍ତୁଗିଜମାନଙ୍କ ଦେଖାଦେଖି ଇଉରୋପର ଓଲନ୍ଦାଜ, ଦିନାମାର, ଫରାସୀ ଓ ଇଂରେଜ ପ୍ରଭୃତି ଜାତି ଭାରତ ସଙ୍ଗେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବାଣିଜ୍ୟ କଲେ । ଶେଷରେ ଇଂରେଜମାନେ

ବାଣିଜ୍ୟ କରୁ କରୁ ଏ ଦେଶକୁ ଅଧିକାର କରି ଏବେ ଏଠାରେ
ସଜଳ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । କି ହେତୁରୁ ଇଉରୋପବାସୀମାନେ ଭାରତବର୍ଷ ସଙ୍ଗେ
ବାଣିଜ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଲଳାୟିତ ଥିଲେ ?
- ୨ । କଲମ୍ବସ୍ ଓ ଭାସ୍କୋଡିଗାମାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକୁ କାହିଁକି ସାହସିକ
କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲିଯାଏ ?
- ୩ । ସୁଏଜ କେନାଲ ଖୋଲା ହେବାଦ୍ୱାରା ବାଣିଜ୍ୟର କିପରି
ସୁବିଧା ହୋଇଅଛି ?

ସାର୍ ଟମାସ୍ ଗ୍ରେ

ଅକବର ବାଦସାହବ୍ ପୁଅ ଜାହାଙ୍ଗୀର ମଧ୍ୟ ଜଣେ
ବିଖ୍ୟାତ ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ୍ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସଜଳବେଳକୁ
ଇଉରୋପର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ବେପାରୀମାନେ ଭାରତବର୍ଷ ସଙ୍ଗେ
ବାଣିଜ୍ୟ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଇଂଲଣ୍ଡର ରାଜା ପ୍ରଥମ
ଜେମ୍ସ୍ ଇଂରେଜ ବଣିକମାନଙ୍କର ବାଣିଜ୍ୟର ସୁବିଧା
କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଦେଶରୁ ସାର୍ ଟମାସ୍ ଗ୍ରେ ନାମରେ ଜଣେ
ବିଦ୍ୱାନ୍ ଓ ଜୁଲୀନ ଇଂରେଜକୁ ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ଦରବାରକୁ
'ସଜଳୁତ' ରୂପେ ପଠାଇଥିଲେ । ୧୬୧୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସାର୍
ଟମାସ୍ ଗ୍ରେ ପୃଷ୍ଠରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ଅଗରୁ
ଇଂରେଜମାନେ ବାଣିଜ୍ୟକୋଠି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ବ୍ୟବସାୟ
ଚଳାଇଥିଲେ । ସେଠାରୁ ସେ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଶା ଭରବାପାଇଁ

ଅଗ୍ରା ଯାଇଥିଲେ । ସେ ସାହେବ ସମ୍ରାଟ ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ଦରବାରରେ ପ୍ରାୟ ୪ ବର୍ଷ ଅବସ୍ଥାନ କରି ୧୬୧୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ଫେରିଗଲେ । ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ରାଜତ୍ବ ଓ ଏ ଦେଶର ଇତିହାସୀମାନ ଅବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ ଅନେକ କଥା ଲେଖି ଯାଇଅଛନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ପର୍ତ୍ତୁଗିଜମାନେ ଭାରତ ସଙ୍ଗେ ବାଣିଜ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ ଏ ଦେଶରେ ଯେପରି କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାଣିଜ୍ୟ ସୁବିଧା ନ ମିଳେ, ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ଦରବାରରେ ଅଳ୍ପ ଚେଷ୍ଟା କରି ନ ଥିଲେ; ମାତ୍ର ସେ ସାହେବଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ସେ ସମସ୍ତ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଥିଲା । ସେ ସାହେବ ଲେଖିଛନ୍ତି—

“ସେତେବେଳେ ରାଜ୍ୟଶାସନ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଅଭିଳାଷ ଲାଗିବକି ହୋଇ ନ ଥିଲା । ସମ୍ରାଟଙ୍କ ମୌଖିକ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ଶାସନକାରୀ ରହୁଥିଲା । ପ୍ରାଦେଶିକ ଶାସନକର୍ତ୍ତାମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଶାସନକାରୀ ରହୁଥିଲେ । ସମ୍ରାଟରେ ଥରେ ସମ୍ରାଟ୍ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଟେବୁଲ୍ ଠାରୁ ବସୁଥିଲେ ଏବଂ ଫୌଜଦାରୀ ଓ ଅଦାଲତ ମକଦ୍ଦମାମାନ ବିଚାର କରୁଥିଲେ । ରାଜ୍ୟର କୌଣସି ଲୋକ ନିଃସନ୍ତାନ ହୋଇ ମରିଗଲେ, ସମ୍ରାଟ୍ ତାହାର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହେଉଥିଲେ । ଏହିପରି ଭାବରେ ସମ୍ରାଟ୍ଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ବଢ଼ୁଥିଲା; ମାତ୍ର ଦେଶର ଲୋକଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଶୋଚନୀୟ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ପ୍ରିୟ ଲୋକମାନେ ସମ୍ରାଟ୍ଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ ଭାବେ କିଛି ଖୁବ୍ ଧନଶାଳୀ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ଖୁବ୍ ପ୍ରକାଶ୍ ଥିଲା । ରାଜପୁତ, ଭେଟ୍, ବାଣିଜ୍ୟ ଶୁଲ୍ଚ ଓ ନିଃସନ୍ତାନ ପ୍ରଜାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାର ରୂପରେ ପ୍ରଚାର ଅର୍ଥ ସଜ୍ଜାକୋଷକୁ ଆସୁଥିଲା । ସମ୍ରାଟ୍ଙ୍କର ଅମାୟିକ, ଅହଙ୍କାରଶୂନ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ଓ ସଦାପ୍ରସନ୍ନ

ବଦନମଣ୍ଡଳ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଭାରି ଖୁସି ହେଉଥିଲେ । ସେ ପ୍ରତିଦିନ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ହାଜା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପଶ୍ଚାତ୍ତପ୍ତ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ବସୁଥିଲେ । ଅପରାହ୍ନରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅଗନ୍ତୁକମାନଙ୍କୁ ଦେଖା ଦେଉଥିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ୪ଟାରୁ ୧୨ଟା ଯାଏ ସ୍ବାଧୀର ବଡ଼ଲେକକ ସଙ୍ଗେ ନାନାପ୍ରକାର ଅମୋଦ ପ୍ରମୋଦରେ ଲଟାଉଥିଲେ । ପ୍ରାଦେଶିକ ଶାସନକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାଗୁରରେ ପ୍ରଜାମାନେ ଘୋର ଦୁଃଖରେ ଥିଲେ ।”

ସାର୍ବତମାସ ସେ ସମ୍ରାଟ୍ ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ସଜ୍ଜଣର ଯାତ୍ରୀ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭୁତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ କଥା ଲେଖିଯାଇଅଛନ୍ତି । ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନ ଉତ୍ସବ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ ଲେଖିଅଛନ୍ତି :—
 “ପ୍ରତିବର୍ଷ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୧ ତାରିଖରେ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନ ଉତ୍ସବ ହେଉଥିଲା । ନାନା ବୃକ୍ଷ, ଲତା, ଫଳ, ପୁଷ୍ପ ଓ ଝରଣା-ପର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟିଏ ମନୋହର ବଗିଚାରେ ବିଶୁଦ୍ଧ ସୁନାରେ ତିଆରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରକାଶ୍ଚିତ୍ର ତୁଳାଯନ୍ତି ବା ତରଳ ରଖାଯାଉଥିଲା । ତରଳର ଦୁଇ ପଲରେ ମଣି ମୁକ୍ତା ପ୍ରଭୃତି ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ପଦ୍ମରସବୁ ଖଣିତ ହୋଇଥିଲା । ସମ୍ରାଟ୍ ବିଜେ କରିବାଯାଏ ସନ୍ଧ୍ୟାର ବଡ଼ ବଡ଼ ଲେକମାନେ ଗୁରୁଅଡ଼େ ଗାଲିଗୁ ଉପରେ ବସୁଥିଲେ । ଶେଷରେ ସମ୍ରାଟ୍ ଘୁରା, ନାଳା, ମୋତି, ମାଣିକ୍ୟ, ସଦୃଶଗ, ବୈଦ୍ୟୁତ୍ ପ୍ରଭୃତି ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ମଣି ମୁକ୍ତାରେ ଭୂଷିତ ହୋଇ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଉଦ୍ୟାନରେ ଦର୍ଶନ ଦେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ, ବେକ, ଛାତି, ବାହୁ, ମଣିବନ୍ଧ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଙ୍ଗୁଳି ରତ୍ନରେ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇ ରହୁଥିଲା । ପ୍ରକାଶ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରକାଶ୍ଚିତ୍ର ସଦୃଶଗ, ମଣି, ମୁକ୍ତା ତାଙ୍କ ଦେହଯାକ ଝୁଲୁଥିଲା । ଘୁରକଶଶ୍ଚିତ୍ରମାନଙ୍କର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜ୍ୟୋତି ସବୁ ରତ୍ନର ଜ୍ୟୋତିଠାରୁ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ସମ୍ରାଟ୍ ଉପସ୍ଥିତ

ହୋଇ ସେହି ସୁନା ଡବ୍‌ବୁର ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରେ ବସୁଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ତାଙ୍କ ସମାନ ଓଜନର ରୂପା ରଖାଯାଉଥିଲା । ତତ୍ପରେ ଅନ୍ୟ ଡବ୍‌ବୁମାନଙ୍କରେ କ୍ରମେ ସୁନା ଏବଂ ରତ୍ନ ସାଙ୍ଗରେ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଦି ଶଗଡ଼ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ରେଶମ ଓ କାପାସ ବସ୍ତ୍ର ସାଙ୍ଗେ ଏବଂ ଶେଷରେ ସମପରିମାଣ ଲହୁଣୀ ସାଙ୍ଗରେ ସେ ଓଜନ ହେଉଥିଲେ । ଶେଷରେ ସେହି ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ ଲେକକୁ ଦାନ କରାଯାଉଥିଲା ।”

ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ରାଜତ୍ୱରେ ତାଙ୍କର ଛିପୁଡମା ପତ୍ନୀ ଦୁର୍ଜାହାନ୍ ସଥାର୍ଥରେ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରୁଥିଲେ । ସମ୍ରାଟ୍ ତାଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ବଶିରୁତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ଦୁର୍ଜାହାନ୍ ଯେପରି ବୁଦ୍ଧିମତୀ, ସେହିପରି ଗୁଣବତୀ, ଦୟାବତୀ ଓ ରୂପବତୀ ରମଣୀ ଥିଲେ । ବିଳାସ ଓ ପାନ ଦୋଷରେ ସମ୍ରାଟ୍ ସନ୍ତୁବେଳେ ବୁଡ଼ି ରହିଥିଲେ । ଫଳତଃ ଦୁର୍ଜାହାନ୍‌ଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟରେ ସବେ-ସବୁ ହୋଇଥିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ରାଜତ୍ୱରେ ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ କିପରି ଚଳୁଥିଲା ?
- ୨ । ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ୍ ମାନେ କିଭଳି ଧନଶାଳୀ ଥିଲେ—ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କ୍ଷେପାହେବ କଣ ଲେଖିଛନ୍ତି ?
- ୩ । ସେତେବେଳେ ଅମ ଦେଶରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ବାଣିଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା କିପରି ଥିଲା ?

ଶିକାଜି

ସମ୍ରାଟ୍ ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ନାତି ଓ ସାହାଜାହାନଙ୍କ ପୁଅ ଅର୍ଦ୍ଧଭାଙ୍ଗେ ଦିଲ୍ଲୀର ସମ୍ରାଟ୍ ହୋଇ ଶାନ୍ତିରେ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ

କରପାରି ନ ଥିଲେ । ସେ ଯେପରି ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ, ସେହିପରି ସ୍ଵପର୍ଯ୍ୟ-
କ୍ଷାସୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଜାମାନେ ଯେବେ କେବଳ
ମୁସଲମାନ ହୋଇଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେ ଅଦର୍ଶ ସମ୍ରାଟ୍ ରୂପେ
ପ୍ରଶଂସା ଲଭି କରପାରିଥାନ୍ତେ; ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟବାସୀ ଅଧିକାଂଶ
ପ୍ରଜା ହିନ୍ଦୁ ଥିଲେ । ସେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମକୁ ଯେପରି ଘୃଣା କରୁଥିଲେ,
ହିନ୍ଦୁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଅବିଶ୍ଵାସ କରୁଥିଲେ ।
ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ପଠାଣ ରାଜାମାନେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯେଉଁ
ଘୃଣା ଜିଜିୟା କରି ବସାଇଥିଲେ, ଅବକର ବାଦସା ତାକୁ
ଉଠାଇଦେଇ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଭକ୍ତିର ପାତ୍ର ହୋଇଥିଲେ ।
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଅର୍ତ୍ତରଜାଜେବ ପୁଣି ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କୁ ସେହି କରି ଦେବାକୁ
ବାଧା କଲେ; ଏଥିରେ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଘୋର ଅସନ୍ତୋଷ
ଦେଖାଗଲା । ଉତ୍ତରରେ ରାଜପୁତ ଜାତି ଓ ଦକ୍ଷିଣରେ ମରହଟ୍ଟା
ଜାତି ଏହି କୁସ୍ଥିତି କରି ଦେବାକୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବରେ ଅସ୍ପୀକାର
କଲେ ।

ସେତେବେଳେ ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କ ଭୁଭଙ୍ଗୀରେ ସାରା ଭାରତ
କମ୍ପି ଉଠିଥିଲା । ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କ ପଦେ କଥାରେ ହଜାର ହଜାର ସୈନ୍ୟ
ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଧରି ଜମା ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ; ତେଣୁ ତାଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ
ପଦେ କଥା କହିବାକୁ ସାହସ ହେବ ବାହାର ? ତଥାପି
ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଜଣେ ବାଳକ ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାରରେ
ଏକାନ୍ତ ଉଦ୍ଦେଜିତ ହୋଇ କୌଶଳରେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ,
ଯଦ୍ଵାରା ସମଗ୍ର ମୋଗଲ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ମୂଳଦୁଆ ମଧ୍ୟ କମ୍ପି ଉଠିଲା
ଏବଂ ଶେଷରେ ବିଶାଳ ମୋଗଲ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା । ସେହି
ମହାବୀର ବାଳକଙ୍କ ନାମ ଶିବାଜୀ । ଶିବାଜୀଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ନାଁ ସାହାଜି,
ସେ ଜାତିରେ ମରହଟ୍ଟା ଯଦିୟୁ । ପୁନା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଶିଉନର,

ନାମକ ଦୁର୍ଗରେ ଶିବାଜି ୧୬୬୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଜନ୍ମିଥିଲେ । ତାଙ୍କ
ପିତା ବିକ୍ରାପୁର ସୁଲତାନଙ୍କର ଜଣେ ସେନାପତି ଥିଲେ ଓ ପରେ

ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ
ହୁଦୁ ବନ୍ଧ୍ୟା ସ୍ଥାପନ
କରି ତାହାର ଶାସନ
କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇ-
ଥିଲେ । ସେତେ-
ବେଳେ ମରହଟ୍ଟା-
ମାନେ ପୁସ୍ତକଗତ
ବିଦ୍ୟା ଅପେକ୍ଷା ଯୁଦ୍ଧ-
ବିଦ୍ୟା ଶିଖିବାକୁ
ବେଶି ପଢ଼ନ୍ତୁ କରୁ-
ଥିଲେ । ତେଣୁ
ଶିବାଜି ପିଲାଦିନେ
ପୁସ୍ତକଗତ ବିଦ୍ୟା
ଅଭ୍ୟାସ ନ କରି
ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଗୁଳନାରି
କୌଶଳ ଶିଖିଥିଲେ ।

ଶିବାଜି

ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟରେ ପଣ୍ଡି ମରାଟ ପଟ୍ଟନାମାଳାରେ ରାୟଗଡ଼ ନାମରେ
ଗୋଟିଏ ଗିରିଦୁର୍ଗ ନିର୍ମାଣ କରି ଶିବାଜି ସେଠାରେ ସୈନ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ
କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସାଧାରଣ ଦୁର୍ଗଠାରୁ ରାୟଗଡ଼ ଦୁର୍ଗର ଅନେକ
ବିଶେଷତ୍ବ ଥିଲା । ଦୁର୍ଗଘାଟି ଗଡ଼ାଣିଆ ପଟ୍ଟନାମାଳା ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା
ଏପରି କୌଶଳରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ଅଲ୍ଲସଂଖ୍ୟକ ସୈନ୍ୟ
ସେଠାରେ ଅବସ୍ଥାନ କରି ପ୍ରବୁର ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରିପାରୁଥିଲେ ।
ତାଙ୍କର କବ୍ବିସହୃଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷିତ ମରହଟ୍ଟା ସୈନ୍ୟମାନେ ଯୁଦ୍ଧ ଯୁଦ୍ଧ ଅସ୍ତ୍ର

ଯୁଦ୍ଧରେ ବସି ପଟ୍ଟରୁ ଲେକ୍ତୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅସୁଥିଲେ ଏବଂ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ । ବିପଦ ବା ଉଦ୍ଧାର କାରଣ ଯେତେବେଳେ ନ ଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ପୁଣି ଏକତ୍ର ଜମା ହୋଇଯାଉଥିଲେ । ଶିବାଜି ଯୁଦ୍ଧ ହେଲେହେଁ ଭାର କୌଳୀ ଓ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ଥିଲେ ଏବଂ ସେନା ଗୁଳକର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଗୁଣ ଅବଶ୍ୟକ, ତାଙ୍କଠାରେ ସେ ସମସ୍ତ ଗୁଣ ଥିଲା । ତେଣୁ ସୈନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଶତ୍ରୁମାନେ ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଭୟ ଓ ବିଶ୍ୱାସଭାତକ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲେ । ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶିବାଜିଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଜାଣିବା ଜୀବନ ଅଣିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ସାହସରେ ମରହଟ୍ଟାମାନେ ମୋଗଲ ରାଜଧାନୀ ଦିଲ୍ଲୀ ନଗରକୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାର କରି ପାରିଥିଲେ ।

ଶିବାଜି ବିକ୍ରାପୁର ଏବଂ ମୋଗଲ ରାଜ୍ୟର ଅନେକ ନଗର ଓ ଗ୍ରାମ ଲୁଣ୍ଠନ କରି ପ୍ରଚୁର ଧନରତ୍ନ ସଂଗ୍ରହ କଲେ ଏବଂ ମୋଗଲ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ନାନାସ୍ଥାନରେ ପରାସ୍ତ କରି ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟତିକ୍ୟସ୍ତ କରି ପକାଇଲେ । ଯେତେବେଳେ ଶିବାଜି ଅର୍ଡରଙ୍ଗାବାଦ ନଗର ଲୁଣ୍ଠନ କରି ଅଧିକାର କରିନେଲେ, ସେତେବେଳେ ସମ୍ରାଟ୍ ଅର୍ଡରଙ୍ଗଜେବ୍ ହୋସରେ ଜଳିଉଠି ତାଙ୍କୁ ଧରାଧରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତୁଳ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ପଠାଇଲେ; ମାତ୍ର ମୋଗଲମାନେ ମରହଟ୍ଟାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରାସ୍ତ ହୋଇ ପଳାଇଗଲେ । ଏଥିରେ ଅର୍ଡରଙ୍ଗଜେବ୍ ଏକାନ୍ତ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କୌଶଳଦ୍ୱୟମେ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ କନ୍ଦୀ କରି ରଖିବାକୁ ପରାମର୍ଶ କଲେ । ଅନନ୍ତର ସମ୍ରାଟ୍ ନାନାଭାବରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା କରି ତାଙ୍କୁ ସହଦ୍ରାସ ଦିଲ୍ଲୀକୁ ଆସିବାପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ପଠାଇଲେ । ଶିବାଜି ସମ୍ରାଟ୍ଙ୍କ କୁଟିଳସ୍ୱଭାବ ବିଷୟ ଉତ୍ତମରୂପେ

ଜାଣିଥିଲେ; ତେଣୁ ଦକ୍ଷିଣ ପିକାପାର୍ ଡାକର ଅଦୌ ରଜ୍ଜା
 ନ ଥିଲା । ଶେଷରେ ରଜ୍ଜା ଜୟସିଂହଙ୍କ ପ୍ରବେଶନାରେ ସମ୍ରାଟଙ୍କ
 ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ନବମବର୍ଷୀୟ ପୁତ୍ର ଶମ୍ଭୁଜୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ
 ଏକାନ୍ତ ସଜଗତ ଚିତ୍ତରେ ଦକ୍ଷିଣ ଯାତ୍ରା କଲେ । ଦକ୍ଷିଣରେ ଉପସ୍ଥିତ
 ହୋଇ ଶିବାଜୀ ନିରସ୍ତ୍ର ଭାବରେ ମୋଗଲ ଦରବାରରେ ପ୍ରବେଶ
 କଲେ । କୁଟିଳ ପ୍ରକୃତ ସମ୍ରାଟ ଦରବାରରେ ଅସମାନ ଦେଇ
 ଚରଦନ ବନ୍ଦୀ କରି ଲେଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
 ଗୋଟିଏ ଗୃହକୁ ପଠାଇଦେଲେ । ଶିବାଜୀ ନିଜର ଚିତ୍ତବଳିଆ କାର୍ଯ୍ୟ
 ସକାଶେ ବଡ଼ ଅନୁଦେୟ ହେଲେ; କିନ୍ତୁ ଉତ୍ସାହଶୂନ୍ୟ ହେଲେ ନାହିଁ
 ଅର୍ଦ୍ଧରାଜକେବଳ ଅପେକ୍ଷା ସେ ଟୁଣ୍ଡିଆରେ ବହୁଗୁଣରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
 ଥିଲେ । ସେ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଅନୁମତି ଗ୍ରହଣ କରି ନିଜ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ
 ସ୍ୱଦେଶକୁ ଫେରାଇଦେଲେ ଏବଂ ନିଜେ ଅସ୍ତ୍ରସ୍ଥ ଥିବାର
 ଛଳନା କରି ଔଷଧ ସେବନ କଲେ ଏବଂ ପରେ ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇଥିବା
 ପ୍ରଶ୍ନର କରି ଅଜନ୍ମରେ ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଦୁଃଖୀ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
 ମିଶ୍ରାଣ ବଢ଼େଇ କରିବାକୁ ଅନୁମତି କଲେ । ଟୋକେଇ ଟୋକେଇ
 ମିଶ୍ରାଣ ତାଙ୍କ ବସାବରୁ ଅସି ଦାଣ୍ଡରେ ବଢ଼ିଆହେଲା । ପ୍ରହରୀମାନେ
 ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଟୋକେଇ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖୁଥିଲେ; ମାତ୍ର ପରେ
 ନିଃସନ୍ଦେହ ହୋଇ ଅନ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ସେ
 ନିଜେ ଗୋଟିଏ ଟୋକେଇରେ ଓ ତାଙ୍କ ପୁଅ ଶମ୍ଭୁଜୀ ଅନ୍ତ ଗୋଟିଏ
 ଟୋକେଇରେ ବସି ରାତିରେ କରଗୁହର ବାହାରକୁ ଗୁଲିଆସିଲେ;
 ଶରେ ସଙ୍କେତ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗମା ଅଶ୍ୱପୁଷ୍ପରେ ବସି
 ତାହାକୁ ସବେଗରେ କପାଦାତ କଲେ । ରାତି ପାହିଲା ବେଳକୁ
 ପ୍ରାୟ ପରୁଣ କୋଶ ଦୁଇକୁ ଗୁଲି ଆସି ସେଠାରେ ଜଣେ ପରଚିତ
 ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ନିକଟରେ ପୁଅକୁ ରଖିଦେଇ ନିଜ ମୁଣ୍ଡକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ

ଖିଅର କର ପଚାଇଲେ ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଭାବରେ ନାନାସ୍ଥାନରେ ବୁଲି ବୁଲି ଶେଷରେ ଏକବର୍ଷ ପରେ ସୟଗଡ଼ରେ ଅସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ଅର୍ଡ଼ରଜେବଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସଭାବନାରେ ଏକାନ୍ତ ଉତ୍ସାହ ହୋଇ ଶିବାଜି ଦ୍ୱିଗୁଣ ଉତ୍ସାହରେ ପୁଣି ମୋଗଲସାହାଯ୍ୟ ଲାଭ କରିବାରେ ଲାଗିଲେ ଓ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ସମ୍ରାଟ ଶତ ରେଷ୍ଟା କଲହେଁ ତାଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ଏବଂ ଶେଷରେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସନ୍ଧି କରି ତାଙ୍କୁ ସାଜା ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଓ ପୁରୁଷ ଅଧିକାର କରିଥିବା କେତେକ ସ୍ଥାନ ତାଙ୍କ ଫେସର ଦେଲେ । ବିଜାପୁର ଓ ଗୋଲକୁଣ୍ଡାର ସୁଲତାନମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଚୌଥ ବା ରାଜସ୍ୱ ଓ ଅଂଶ ଦେବାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସନ୍ଧି ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

ଅନନ୍ତର ଶିବାଜି ସାହାଯ୍ୟର ଅଭ୍ୟାସଗୁଣ ଉଲ୍ଲଭ କରିବାରେ ଲାଗିଗଲେ । ସେହି ହିନ୍ଦୁ ମହାଗୀର ଏହିପରି ପ୍ରବଳ ପ୍ରତାପରେ ରାଜତ୍ୱ କରି ୧୬୮୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ମାନବଲୀଳା ସମ୍ବରଣ କଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ଅର୍ଡ଼ରଜେବଙ୍କ ରାଜତ୍ୱରେ କାହିଁକି ହିନ୍ଦୁମାନେ ବିରକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ?
- ୨ । ଶିବାଜି କିପରି କୌଶଳରେ କାରାଗୃହରୁ ପଳାଇ ଆସିଥିଲେ ?
- ୩ । ପାଠ ପଢ଼ି ପଣ୍ଡିତ ହେବା ଓ ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଶିଖି ଗୀର ହେବା — ଏ ଦୁଇ ଗୋଟି ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଭଲ ? କାହିଁକି ?

କ୍ଳାଉବ୍

ଇଉସେପ ମହାଦେଶରୁ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯିବା ଅପିବା
 ଭରବାର ସମୁଦ୍ରପଥ ଜଣା ପଡ଼ିବାରୁ ପଞ୍ଚଦଶ ଓ ଷୋଡ଼ଶ
 ଶତାବ୍ଦୀରେ ଇଉସେପର ଅନେକ ଜାତି ଭାରତବର୍ଷ ସଙ୍ଗେ
 ବାଣିଜ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏ ଦେଶକୁ ଆସୁଥିଲେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
 ଜାତିର ଲୋକେ ଇଂରେଜ ଓ ଫରାସୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସମକକ୍ଷ ହୋଇ
 ନ ପାଇଁ କ୍ରମେ ଏ ଦେଶ ସଙ୍ଗେ ବାଣିଜ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ।
 କେବଳ ଇଂରେଜ ଓ ଫରାସୀ ଏହି ଦୁଇଜାତି ଏ ଦେଶରେ
 ବାଣିଜ୍ୟ କଲେ । ଭାରତବର୍ଷର ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳରେ ଏମାନେ

କ୍ଳାଉବ୍

ପ୍ରଥମେ ବାଣିଜ୍ୟ କୋଟିମାନ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଶାନ୍ତିପୁରୁଷ ଭାବରେ
 ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ସୁରକ୍ଷ ଓ ପରେ ବନ୍ଦୁ

ଏମାନଙ୍କ ବାଣିଜ୍ୟର ବେଢ଼ ଥିଲା । ଇଂରେଜ ବଣିକଦଳ
ଇଷ୍ଟଇଣ୍ଡିଆ କମ୍ପାନୀ ନାମ ଗ୍ରହଣ କରି ବାଣିଜ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।
ଫରାସୀ ଓ ଦିନାମାରମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଜାହାଜ ଚଳୁଥିଲା ।
ଇଉରୋପୀୟ ବଣିକମାନେ କ୍ରମେ ପୂର୍ବ ଉପକୂଳରେ ବାଣିଜ୍ୟ
କୋଠି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଓ କଲିକତାରେ ମଧ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ
କଲେ ।

ଏହି ସମୟରେ ମୋଗଲମାନଙ୍କ ସମତା ଦେଶରେ କମି
ଆସିଥିଲା । ମରହଟ୍ଟା ଓ ଅଫଗାନମାନେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ପ୍ରବେଶ କରି
ନାନା ପ୍ରକାର ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିଲେ । ଦେଶର ସବୁଠାରେ
ଯୁଦ୍ଧନିଧି ଜଳୁଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଇଉରୋପ ବେପାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳରେ ମଧ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଗଲା । ସେମାନେ ସମୁଦ୍ର
ଉପକୂଳରେ କେତେକ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରି ସେ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ
ଏକ ପ୍ରକାର ସଜ୍ଜା କରୁଥିଲେ । ତୁର୍କ ନାମକ ଜଣେ ବିଶ୍ୱାତ
ଫରାସୀ ଏହି ସମୟରେ ଭାରତରେ ଫରାସୀ ଅଧିକୃତ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କର
ଶାସନକର୍ତ୍ତା ଥିଲେ । ସେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ ଏ ଦେଶରୁ ତଡ଼ିଦେଇ
ଏକଗୁଡିଏ ବାଣିଜ୍ୟ ତଳେଇଦେ ବୋଲି ଅଗରୁ ଏ ଦେଶର
ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ରାଜଗଣ ସଙ୍ଗେ ମିତ୍ରତାସୂତ୍ରରେ ଆକଳ୍ପ
ହୋଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଇଉରୋପରେ ଇଂରେଜ ଓ
ଫରାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସବିଢ଼ା ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗି ରହିଥିଲା; ତେଣୁ
ଭାରତରେ ଥିବା ଏହି ଦୁଇ ଜାତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା ।
ଇଂରେଜମାନେ ଫରାସୀମାନଙ୍କର ଭାରତୀୟ ଅଧିକାରର ବେଢ଼
ପଣ୍ଡିତେଶ୍ୱ ଅଧିକାର କଲେ ।

ସେତେବେଳେ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦର ନିଜାମ ଓ
ଅର୍ବଟର ନବାବ ଅଧିକ ସମତାଶାଳୀ ଥିଲେ । ତୁର୍କ ତାଙ୍କ ମିତ୍ର

ସଜାମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଦେବାକୁ ଓ ଇଂରେଜମାନେ ତାଙ୍କ ମିତ୍ରଶକ୍ତିକୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଦେବାକୁ ସବଦା ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ଇଂରେଜ ଓ ଫରାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା; ମାତ୍ର କେହି କାହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରାସ୍ତ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଡୁସ୍ତୁ ଶୁର ଚତୁର ଓ ଯୁଦ୍ଧନିପୁଣ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଶୈଳରେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବମ୍ପ ଜାତ ହେଲା ।

ଏହି ସମୟରେ ଅର୍ଦ୍ଧ ଶତାବ୍ଦୀ ନବାବଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହେବାରୁ ଫରାସୀମାନେ ସେହି ରାଜଗାଦିରେ ଗୃହସାହେବଙ୍କୁ ଓ ଇଂରେଜମାନେ ମହମ୍ମଦ ଆଲିଙ୍କୁ ବସାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସେତେବେଳେ ଏ ଦେଶରେ ବଡ଼ ସେନାପତି କେହି ନ ଥିଲେ । କ୍ଲାବ୍ ଜଣେ ଇଂରେଜ ଯୁବକ; ଇଂଲଣ୍ଡର କମ୍ପାନୀର କାରବାରରେ ମୋହରୀର କାମ କରିବାକୁ ଏ ଦେଶକୁ ଆସିଥିଲେ । ୧୭୫୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା, ସେତେବେଳେ କ୍ଲାବ୍ କଲମ ଛାଡ଼ି ବନ୍ଦୁ ଧରି ଏବଂ ଅର୍ଦ୍ଧ ଶତାବ୍ଦୀର କର ଗୃହସାହେବ ଓ ଫରାସୀମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପରାସ୍ତ କରିଦେଲେ । ଏଥିରେ ଦାସିଶାସନରେ ଇଂରେଜ କ୍ଷମତା ବଢ଼ିଗଲା । ଫଳତଃ କ୍ଲାବ୍ ସମୁଦ ସମ୍ମାନ ଓ କ୍ଷମତା ଲାଭ କଲେ ।

ଏହି ସମୟରେ ବଙ୍ଗଦେଶରେ ସିରାଜଉଦ୍ଦୌଲା ନାମରେ ଜଣେ ଯୁବକ ନବାବ ଥିଲେ । କଲିକତା ଓ ତନ୍ତିବଟବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଦେଶରେ ବାଣିଜ୍ୟ କରୁଥିବା ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଉପରେ ସେ ଅତ୍ୟାଚାର କରିବାରୁ ଇଂରେଜମାନେ ତାଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ଗଲେ । ସିରାଜ ବଡ଼ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ଥିଲେ; ତେଣୁ ବଙ୍ଗଦେଶର

ତତ୍କାଳୀନ ଅନେକ ବିଶ୍ୟାସ ଶେଷ ପିତୃତ୍ବକୁ ସିଂହାସନରୂପେ
କରିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିଯିଲା କରୁଥିଲେ । କ୍ଳାବ୍ ମାନ୍ଦ୍ରାଜରୁ ଯାଇ
ବଙ୍ଗଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ଏହି ପଡ଼ିଯିଲାରେ ଯୋଗଦେଲେ ।
୧୭୫୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ପଲସି ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଇଂରେଜ
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନବାବ ସୈନ୍ୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ନବାବ
ପରାସ୍ତ ହୋଇ ଶେଷରେ ନିହତ ହେଲେ । କ୍ଳାବ୍ ମିର୍ଜାପୁରକୁ
ବଙ୍ଗର ନବାବଗାଦିରେ ବସାଇ ସ୍ୱୟଂ ଏକପ୍ରକାର ଶାସନକାରୀ
ତଳାଇଲେ । ଏହି ସମୟରୁ ଇଂରେଜ ରାଜଶକ୍ତି ଭାରତରେ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । କ୍ରମେ କ୍ଳାବ୍ ତତ୍କାଳୀନ ଦକ୍ଷିଣ ସମ୍ରାଟ ସାହା-
ଅଲମଜଠାରୁ ରାଜସ୍ୱ ଅଦାୟର କ୍ଷମତା ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାରୀ
ହୋଇ ଉଠିଲେ । ସେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଇସ୍ଲାମିଆ କମାନାଙ୍କ
ଅଧୀନରେ ବଙ୍ଗଦେଶର ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଓ ପ୍ରଧାନ ସେନାପତି
ହୋଇଥିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । କିଏ କେବେ ଇଉସେପରୁ ଭାରତକୁ ଆସିବାର ଜଳପଥ
ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ ?
- ୨ । ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ କେଉଁ ବାଟରେ ଇଉସେପରୁ ଜାହାଜସବୁ
ଭାରତକୁ ଆସୁଥିଲା ? ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ବାଟରେ କାହିଁକି ଆସୁ
ନାହିଁ ?
- ୩ । କ୍ଳାବ୍‌ଙ୍କୁ କାହିଁକି ଭାରତରେ ଇଂରେଜରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା
ବୋଲି କହନ୍ତି ?

ଲର୍ଡ଼ ଇଉଲିୟମ୍ ବେଣ୍ଟିକ୍

ଇଂଲଣ୍ଡର ଅଧୀଶ୍ଵରୀ ମହାରାଣୀ ଭିକ୍ଟୋରିୟା ୧୮୫୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଭାରତର ଶାସନକାରୀ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରରେ ଗୃହଣ କଲେ । ତା ପୂର୍ବେ ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ବର୍ଷ ତାଳ ଇଷ୍ଟିଆ କମ୍ପାନୀ ଏ ଦେଶର ଶାସନକାରୀ ଚଳାଉଥିଲେ । କମ୍ପାନୀ ତାଙ୍କ ଅଧିକୃତ ଭାରତର ଶାସନକାରୀ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଜଣେ ଜଣେ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଜେନେରାଲ୍ ନିଯୁକ୍ତ କରୁଥିଲେ । ସେହି ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଜେନେରାଲ୍ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲର୍ଡ଼ ଇଉଲିୟମ୍ ବେଣ୍ଟିକ୍ ଏ ଦେଶ ଲେକମାନଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ କାମନାରେ ଅନେକ ଭଲ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯାଇଥିଲେ ।

ଲର୍ଡ଼ ଇଉଲିୟମ୍ ବେଣ୍ଟିକ୍

ଅମ୍ବେମାନେ ଅନେକ ପ୍ରସ୍ତୁତରେ ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ପେ, ଶତପୁର ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଯେତେବେଳେ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପରାସ୍ତ ହେଉଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀମାନେ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଵାମୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଚିତାଜଳରେ ପ୍ରଦେଶ କରି ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରୁଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରଥାକୁ 'ସତୀ' ପ୍ରଥା କହନ୍ତି ।

ସେ ସୁଗରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସଜାଡ଼ି ଓ
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଅତଳା ଭକ୍ତିର ନିଦର୍ଶନ ରୂପେ ଭାର ପ୍ରଣୟା
କରାଯାଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଲୋକେ ସେହି
କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଭାର ନିନ୍ଦା କରନ୍ତି । ଭାରଣ ଏହି ସୁଗରେ ଲୋକ-
ମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଓ ରୁଚି ସରବର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇଅଛି । ଏହି ସଙ୍ଗ ପ୍ରଥା
ଏତେ ପ୍ରାଚୀନ ଯେ, କେବେ କେହି ସୁଗରେ ଏ ପ୍ରଥା ଏ ଦେଶରେ
ଅବସ୍ଥ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ଜାଣିବାର କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ ।
ସ୍ତ୍ରୀ ଲଜ୍ଜା କର ମୃତ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଚିତାତଳରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା
ଭଲ କଥା; ମାତ୍ର କାଳକ୍ରମେ ପରବାରର ଲୋକ ସ୍ତ୍ରୀର
ଅନିଚ୍ଛାରେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଚିତାରେ ପ୍ରବେଶ
କରାଉଥିଲେ । ଅନେକ ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁପନ୍ଥା ସହି ନ ପାରୁ
ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଚିତାମଧ୍ୟରୁ ପଳାଇ ଯାଉଥିଲେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ପରବାରର
ଅମଙ୍ଗଳ ହେବ ବୋଲି ଲୋକେ ସେହି ପଳାଇ ଆସିବା ସ୍ତ୍ରୀକୁ
ଘରେ ପୁରୁଷ ନ ଥିଲେ । କେଳେ କେଳେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ
ଚିତାତଳରେ ପକାଇ ତା ଉପରେ ଦୁଇ ଗୁରୁତା କଥା ବାଉଁଶ
ବର୍ଣ୍ଣ ଲୋକେ ସେ ସବୁକୁ ଦୁଇ ପାଖରୁ ମାଡ଼ି ବସୁଥିଲେ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର
କରବା ଶବ୍ଦ ଯେପରି ଶୁଣା ନ ଯିବ, ସେଥିପାଇଁ ନାନାପ୍ରକାରର
ବାଜା ଝଟପୁରରେ ବଜାଉଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁସମାଜରେ ଏହି
ନୃଶଂସ କାର୍ଯ୍ୟର କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ହେଉ ନ ଥିଲା । କରୁଣା-
ହୃଦୟ ମହାମନା ସମ୍ରାଟ୍ ଅକ୍ବର ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ କୌଣସି
ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସଙ୍ଗ ପିବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ଦୋଷାବଦ୍ଧ ବୋଲି
ଘୋଷଣା କରାଉଥିଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀବିଜୟ ଶ୍ଳୋକ ଗରବ୍ବିର
ଜେନେରାଲ୍ ହୋଇ ଏହି ନିଷ୍ଠର ପ୍ରଥାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଉପାର
ଦେବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଆଇନ୍ ଉଦ୍ଧାର କଲେ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ

ବଙ୍ଗଦେଶର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସଂସ୍କାରକ ମହାତ୍ମା ରାଜା ରାମମୋହନ ରାୟ ତାଙ୍କୁ ପଠେଷ୍ଟି ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେହିଦିନଠାରୁ ସଖା ଯିବା ପ୍ରଥା ଏ ଦେଶରୁ ଏକାବେଳେକେ ଉଠିଯାଇଅଛି ।

ସେହି କରୁଣାହୃଦୟ ବଡ଼ଲକ୍ଷ ଏତକ ମାତ୍ର ସଂସ୍କାର କରି ନିବୃତ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଏ ଦେଶରେ ‘ଠଗ’ ବୋଲି ଏକ ପ୍ରକାର ଡକାୟତଦଳ ବାଟୋଇମାନଙ୍କ ଉପରେ ବଡ଼ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ନ ଥିଲା । ବାଟୋଇ ସାଙ୍ଗରେ ସାଥୀହୋଇ କିଛିଦୂର ଯିବା ପରେ ସେମାନେ ନିର୍ଜ୍ଜନ ସ୍ଥାନ ଦେଖି ବାଟୋଇର ଗଳାରେ ରୁମାଲ ବାନ୍ଧି ନିଶ୍ବାସ ବନ୍ଦ କରି ମାରି ପକାଉଥିଲେ ଓ ତାହାର ସବସ୍ତୁ ଶେରବର ନେଇ ଯାଉଥିଲେ । ବେଣ୍ଟିକ୍ ଏହି ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ଉପଦ୍ରବ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଭାଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ । କଣ୍ଟୋଲ୍ ଶ୍ରୀମାନ୍ ଛଅବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ସହରଶହ ଠଗକୁ ଧରି ଦଣ୍ଡ ଦେବାରୁ ଏ ଉପଦ୍ରବ ଏକାବେଳେକେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଗଲା ।

ଅମ ଓଡ଼ିଶାର କଳିମାଳରେ କହ ନାମକ ଏକ ପ୍ରକାର ଅନାଥ ଜାତି ବାସ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ହଳଦୀ କିଅଥରେ ନରକଲି ଦେଉଥିଲେ । ବେଣ୍ଟିକ୍ ନାନା ଭାବରେ ଚେଷ୍ଟା କରି ଏହି କୁସ୍ଥିତି ପ୍ରଥା ସେଠାରୁ ଉଠାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ବେଣ୍ଟିକ୍‌ଙ୍କ ସମୟରୁ ଏ ଦେଶରେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ରାଜକୀୟ ଭାଷା ରୂପେ ଗୃହୀତ ହେଲା । ଶିକ୍ଷାବିସ୍ତାର ଦିଗରେ ବେଣ୍ଟିକ୍ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଏ ଦେଶ ଲୋକଙ୍କର ଚିତ୍ତସ୍ୱଚ୍ଛାର୍ତ୍ତ ହୋଇ ରହିଅଛନ୍ତି । କଲିକତାର ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜ୍ ଏହି ଉଦାରଚେତା ବଡ଼ଲକ୍ଷଙ୍କ କାର୍ତ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନ

ସଜାଦାହ ପ୍ରଥାକୁ ଏ ଯୁଗରେ କେତେ ବାହୁକ ଗୁଣା
କରନ୍ତି ?

୨ । କେଉଁ କେଉଁ ଭଲ ବାଣୀ କରୁଥିବାରୁ ଲର୍ଡ଼ ଇରଲ୍ୟାନ୍
ବେଣ୍ଟିକ୍ ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ସୁରକ୍ଷାୟ ହୋଇ ରହିଅଛନ୍ତି ?

୩ । ରାଜା ରାମମୋହନ ସ୍ୱୟଂ ସମ୍ମାନରେ କିଛି ଜାଣିଥିଲେ କହ ।

ମହାରାଣୀ ଉଚ୍ଚୋତ୍ତମା

ଇତିହାସ ଅନେକଜଣା କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ପୃଥିବୀରେ
ବେଳେ ବେଳେ ଏପରି ଜଟିଳ ଜଟିଳ ରାଜା ବା ରାଣୀ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ
କରନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କ ରାଜତ୍ୱରେ
କେତେ ପରମ ସୁଖଗାନ୍ତିରେ କାଳ
କଟାଇଯାଅନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପୁଣ୍ୟବଳରୁ
ହେଉ ବା ଦୃଢ଼ ଈଶ୍ୱରବିଶ୍ୱାସ
କିମ୍ବା ଚରନ୍ତବତ୍ତ ଦେହରୁ ହେଉ,
ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ କେବଳାଧାରଣୀଙ୍କ
ସୁଖପୌରୁଷ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ,
ଜୀନବସ୍ତୁ ଫୁଟି ଉଠେ ଏବଂ
ପୃଥିବୀ କାମଧେନୁ ପରି କେବଳ
ଅଭିଳାଷ ପୂରଣ କରେ ।
ଅମର ପ୍ରାଣସୁରଣୀୟା ମହାରାଣୀ

ଉଚ୍ଚୋତ୍ତମାଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ ଏହି ମହାରାଣୀ ଉଚ୍ଚୋତ୍ତମା
କଥାର ଉତ୍କଳ ଉଦାହରଣ । ସେ ଇଂଲଣ୍ଡ ଦେଶର ରାଣୀ;

ସୌଭାଗ୍ୟ ହେତୁରୁ ତାଙ୍କ ପବିତ୍ର ସ୍ବାଜ୍ଞରେ ପ୍ରଜା ହେବା ଅମ
ଭାରତୀୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ଘଟିଲା ।

ମହାରାଣୀଙ୍କ ସ୍ବାଜ୍ଞକାଳକୁ ‘ଭିକ୍ଟୋରିୟା ଯୁଗ’
ବୋଲାଯାଏ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଯନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ଉଦ୍‌ଭାବନଦ୍ୱାରା ଏବେ
ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁ ଯୁଗାନ୍ତର ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଅଛି, ସେ ସମସ୍ତ
ଭିକ୍ଟୋରିୟାଙ୍କ ସ୍ବାଜ୍ଞକାଳରୁ ଘଟିଅଛି । ରେଲୱେ, ଟ୍ରେନ୍,
ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍, ପଟୋଗ୍ରାଫ୍ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ବିସ୍ମୟକର ଘଟନାମାନ
ଏବେ ଅମ ଆଖିରେ ପଡ଼ୁଅଛି, ସେସବୁ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତରେ ଅମ
ଭାଗ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ନାହିଁ କି ?

ଭିକ୍ଟୋରିୟା ୧୮୧୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଇଂଲଣ୍ଡର ‘ସ୍କଟ୍‌ଲ୍ୟାଣ୍ଡ’ରେ
ଜନ୍ମିଥିଲେ । ତାହାଙ୍କ ପିତୃବ୍ୟ ଇଂଲଣ୍ଡର ରାଜା ଚତୁର୍ଥ
ଇଲିୟମ୍‌ଙ୍କ ଦେହାନ୍ତୋତ୍ତର ପରେ ୧୮ ବର୍ଷ ବୟସରେ ସେ ଇଂଲଣ୍ଡ
ସିଂହାସନରେ ବସିଲେ । ଏତେ ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ଗୋଟିଏ ବିଶାଳ
ରାଜ୍ୟର ସିଂହାସନ ଅଗ୍ରେହଣ କରି ସେ ଏପରି ଧୀର ସ୍ଥିର
ଭାବରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରିଥିଲେ ଯେ, ଲେକେ ତାହା ଦେଖି
ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ପ୍ରିନ୍ସ ଅଲବର୍ଟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଏହାଙ୍କର
ବିବାହ ହୋଇଥିଲା । ରାଜଦମ୍ପତି ପ୍ରାୟ ୨୦ ବର୍ଷ ପରମପୁଣ୍ୟରେ
ସ୍ୱସାଧାର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ କରି ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ସନ୍ତାନଙ୍କର ପିତାମାତା
ହୋଇଥିଲେ । ସ୍ଥାନୀୟ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଭିକ୍ଟୋରିୟା ବ୍ରୁକ୍‌ସାରିଣୀ
ବିଧବାଙ୍କ ପରି ଜୀବନ କଟାଇଥିଲେ ଓ ପୁରାପୁରା ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ
ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ ।

ବାଣିଜ୍ୟ କରୁ କରୁ ତାଙ୍କ ଦେଶର ରଞ୍ଜିତଶ୍ରୀୟା କମଳା
ନାମକ ବେପାରୀଦଳ ଏ ଦେଶ ଅଧିକାର କରି ଏଠାରେ ରାଜତ୍ୱ

ଚଳାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ରାଜତ୍ବରେ ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦରୂପେ ନ ଚଳିବାରୁ ଦେଶରେ ଭୟଙ୍କର ଗୋଳମାଳ ଅଭ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ସୈନ୍ୟମାନେ ବିଦ୍ରୋହୀ ହୋଇ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରାଣନାଶ କଲେ । ଏହି ଘଟଣାକୁ ରାଜହାସରେ ‘ସିପାୟା ବିଦ୍ରୋହ’ କୁହାଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ଏ ଖବର ମହାରାଣୀ ଶୁଣିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ମନରେ ଘୋର ଦୁଃଖ ଜାତ ହେଲା । ସେ ତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସରାମର୍ଶ କରି ୧୮୫୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରୁ ଭାରତର ଶାସନଭାର ନିଜ ହାତରେ ନେଲେ । ସିପାୟା ବିଦ୍ରୋହ ପରେ ସେ ଯେଉଁ ଘୋଷଣା ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ, ତାହାର ଫଳରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଶର ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । ସେ ଘୋଷଣାରେ ମହାରାଣୀ ପୁଷ୍ପାକ୍ଷରରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଯେ, “ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ଧର୍ମରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବୁଁ ନାହିଁ, ବରଂରେକ ପ୍ରଜାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଜାମାନେ ସମାନ ଅଧିକାର ପାଇବେ ଓ ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେ ଜାତ ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ବଜପଦ ଲଭି କରିପାରିବେ” — ରଜ୍ୟାଦି । ତାଙ୍କର ଏହି ଉଦାର ଘୋଷଣାର ଫଳ ଅଜିଯାଏ ଅମଦେଶ ଲୋକେ ଉପଭୋଗ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ଏ ଯୁଗରେ ଭାରତର ଯେଉଁ ସବୁ ଉନ୍ନତ ହୋଇଅଛି, ସେ ସମସ୍ତ ଭକ୍ତୋଦୟାଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାର ଫଳ । ନୂଆ ନୂଆ ସ୍କୁଲ ବସାଇ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷିତକରାଇବା, ବିନା ବ୍ୟୟରେ ଘାନ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପ୍ରଭୃତି ନିନାଦିଧି କାର୍ଯ୍ୟ ଏ ଦେଶରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରାଇବାଦ୍ବାରା ସେ ଭାରତବାସୀ ପ୍ରଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ନେହ ଦେଖାଇଥିଲେ । ସେ ନିଜେ ଭାରତକୁ ଆସି ନ

ଥିଲେ, ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ପୁଅମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଥର ଭାରତ ଭ୍ରମଣରେ ପଠାଇଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ରାଜତ୍ବରେ ସୁଏଜ କେନାଲ ଖୋଲା ହେବାରୁ ଭାରତରୁ ଇଂଲଣ୍ଡ ଯିବା ସୁଗମ ହୋଇଥିଲା ।

ଗତ ୧୯୦୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଏହି ପୁଣ୍ୟବତୀ ରମଣୀ ଯେତେବେଳେ ଦେହତ୍ୟାଗ କଲେ, ସେତେବେଳେ ଭାରତବାସୀମାନେ ଯଥାର୍ଥରେ ମାତୃବିୟାଗ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ । ସେ ପ୍ରାୟ ୬୪ ବର୍ଷକାଳ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରିଥିଲେ । ଇଂଲଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଭାରତରେ କୌଣସି ରାଜା ବା ରାଣୀ ଏତେ ଦୀର୍ଘକାଳ ରାଜତ୍ବ କରି ନ ଥିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ମହାରାଣୀ ଭିକ୍ଟୋରିୟାଙ୍କୁ ଭାରତବାସୀ ପ୍ରଜାମାନେ କାହିଁକି ଏତେ ଭକ୍ତି କରିନ୍ତି ?
- ୨ । ଭିକ୍ଟୋରିୟାଙ୍କ ପରେ କିଏ ଭାରତରେ ସମ୍ରାଟ ହୋଇଥିଲେ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତ ସମ୍ରାଟ୍ କିଏ ? ସେ ଭିକ୍ଟୋରିୟାଙ୍କର କଅଣ ଦୁଅନ୍ତି ?
- ୩ । ପିମାନ୍ସୁ ବିଦ୍ରୋହ ପରେ ଏ ଦେଶରେ କିପରି ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା ?

ଛାପାକଳ

ଅଜକାଲି କେତେ ନୂଆ ନୂଆ ବହି ଓ ଖବରକାଗଜ ପ୍ରତିଦିନ ଛାପା ହେଉଅଛି । ଅଗେ ଅମ ଦେଶ ଛେବେ ଲେଖନ ସାହାଯ୍ୟରେ ତାଳପତ୍ରରେ ଲେଖୁଥିଲେ । କେହି କେହି ଭୁକ୍

ନାମକ ଗଛର ବକଳାରେ ମଧ୍ୟ ଲେଖୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଏଭଳି ଲେଖିବାରେ ଅନେକ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା; ତେଣୁ ପୁସ୍ତକର ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ବେଶୀ ହେଉଥିଲା । ସେତେ ବେଶୀ ପଇସା ଦେଇ ସେସବୁ କିଣି ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ଫଳରେ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ବହୁ ପଡ଼ି ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ଖାଲି ଅମ ଦେଶରେ ଦୁର୍ବଳ, ପୃଥୁବୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅବସ୍ଥା ଥିଲା । ଏବେ ଶୁଭାକଳ ବାହାରବାରୁ ବହୁସବୁ ଏତେ ଶସ୍ତା ହୋଇଛି ଯେ, କି ଧନୀ, କି ଦରିଦ୍ର ସମସ୍ତେ ବହୁ କିଣି ପାଠ ପଢ଼ି ପାରୁଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଥମେ କେଉଁ ଦେଶରେ କିପରି ଭାବରେ ଶୁଭାକଳ ବାହାରଥିଲା, ତାହା ଠିକ୍ ରୂପେ କହିହେବ ନାହିଁ । ଗାଁନ ଓ କୋରଅ ଦେଶର ଲୋକେ ସୁଦ୍ଧାକାଳରେ କାଠରେ ଓ ମାଟିରେ ଅକ୍ଷର ତିଆରି କରି ବହୁ ଶୁଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ କଥା ଶୁଣାଯାଏ; ମାତ୍ର ଯେମାନେ ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ କେତେ ଦୂର ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲେ ଭଲରୂପେ ଜଣାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଜିନ୍ ଗୁଟେନ୍‌ବର୍ଗ ନାମରେ ଜଣେ ଜର୍ମାନୀ ଲୋକ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଇଉରୋପରେ ଏ ଯନ୍ତ୍ରର ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ବୋଲି ପଣ୍ଡିତମାନେ ସ୍ଥିର କରିଅଛନ୍ତି । ୧୪୦୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଏହାଙ୍କ ଜନ୍ମ । ଗୁଟେନ୍‌ବର୍ଗ ତାଙ୍କ ବୈଠକଶାଳାରେ ବସି ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦିନେ ଖୁସି ଗପ କରୁଥିଲେ; ଏହି ସମୟରେ ଖଣ୍ଡେ ଚିଫ୍ ତାସ ଉପରେ ତାଙ୍କ ଆଖି ପଡ଼ିଲା । ସେହି ତାସର ଚିଫ୍‌କୁ ଦେଖି ଦେଖି ସେ ସ୍ଥିର କଲେ, ଯେଉଁ ଉପାୟରେ ତାସ ଉପରେ ଏହି ଚିଫ୍ କରାଯାଇଅଛି, ସେହି ଉପାୟରେ ଯେତେବେଳେ କାଠରେ ଅକ୍ଷର

ଖୋଲି ତା ଉପରେ କାଗଜ ଦେଇ ମାଡ଼ିଦିଅଯାଏ, ତେବେ
 ନିଶ୍ଚୟ ଅକ୍ଷର କାଗଜରେ ଲୁପ୍ତି ହୋଇଯିବ । ଏହି କଥା ଭାବି ସେ
 ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାମ ଶ୍ରୀ ଏ କାଠରେ ଖୋଲି ତହିଁରେ
 କାଲି ଦେଇ କାଗଜ ଉପରେ ଲୁପ୍ତିଦେଲେ । ନାମଟି ସୁନ୍ଦର ରୂପେ
 ଲୁପ୍ତି ହୋଇଗଲା; ତାହା ଦେଖି ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଭାବି ଖୁସି ହେଲେ ।
 ଏଥିରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବାରୁ ଗୁଡ଼େନ୍ଦ୍ରବର୍ମାଙ୍କ ମନରେ ଭାବ
 ଅନନ୍ଦ ହେଲା । ସେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସୁନ୍ଦର କାଠ ବାଛି ନେଇ
 ସେଥିରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଛବି ଖୋଲିଲେ । ମୋଟା କାଲିରେ
 ଲୁପ୍ତିବାରୁ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଗଲା । ଯେଉଁ
 କାଠରେ ସେ ପ୍ରଥମେ ଚିତ୍ର ଖୋଲିଥିଲେ, ତାହାର ନାମ ‘ବୁକ୍’ ।
 ଏହିପରି ଅନେକ ବୁକ୍ ତିଆରି କରି ଗୁଡ଼େନ୍ଦ୍ରବର୍ମା ନାନା ପ୍ରକାର
 ଚିତ୍ର ଲୁପ୍ତି ଗୋଟିଏ ଦୋକାନରେ ନେଇ ସଜାଇ ରଖିଲେ ।
 ଲୋକେ ସେସବୁ ଦେଖି ଭାବି ଖୁସି ହେଲେ ଓ କେହି କେହି
 ସେ ଚିତ୍ର କିଣିନେଲେ । ଏଥିରେ ଗୁଡ଼େନ୍ଦ୍ରବର୍ମାଙ୍କ ମନରେ
 ବେଶି ଉତ୍ସାହ ଜାତ ହେଲା । ତାଙ୍କ ଘରପାଖରେ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରୀ
 ମଠ କରି ରହିଥାଆନ୍ତି । ଗୁଡ଼େନ୍ଦ୍ରବର୍ମା ଦିନେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଚିତ୍ର
 ନେଇ ଖାତ୍ରୀ ସାହେବଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ଖାତ୍ରୀ ସାହେବ ସେଗୁଡ଼ିକ
 ଦେଖି ଭାବି ଖୁସି ହୋଇ କିଣିନେଲେ । ତା ପରେ ସେ ୨୦ ପୃଷ୍ଠାର
 ଖଣ୍ଡିଏ ବହିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ବିଷୟକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ
 କାଠପଟାରେ ଖୋଲି ବୁକ୍ କରିନେଲେ ଓ ସୁଦ୍ଧା ପରି ଲୁପ୍ତି
 କଳାରେ ବିକି କଲେ । ଲୋକେ ଏ ନୂଆ ବହି ଦେଖି ଅବାକ୍
 ହୋଇଗଲେ । ଏଭଳି ଲୁପ୍ତିକାର୍ଯ୍ୟ କଥା ସେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟକୁ
 କହି ନ ଥିଲେ । କାମ ବେଶି ପଡ଼ିବାରୁ ସେ ଏକା ହୋଇ
 କାଠରେ ଖୋଲିବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରଲେ ନାହିଁ । ଅତ୍ର

ଦୁଇ ଜଣ ଲୋକ ଏ କାଠୀରେ ନିୟନ୍ତ୍ର କରି ସେ ସମୁଦାୟ କାଠୀକୁ ଗୋପନ ରଖିଲେ ।

ଏହି ଉପାୟରେ ସେ ଖଣ୍ଡେ ୫୦ ପୁଷ୍ପାର ବ୍ୟାକରଣ ଗୁପ୍ତ ଯେତେବେଳେ ବଜାଇରେ ବଢ଼ି କଲେ, ସେତେବେଳେ ଲୋକେ କହିଲେ, ଏ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଭୋଜବିଦ୍ୟାବଳରେ ଏ କାଠୀ ଲୁଚିଅଛନ୍ତି । ନେତ୍ର ପାତ୍ରୀ ସାହେବ ତାଙ୍କଠାରୁ ଛବି କଣ ନେଇଥିଲେ, ଏଥର ସେ ତାଙ୍କୁ ବାଇବେଲ ଖଣ୍ଡେ ଗୁପ୍ତ ଅଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଗୁଡେନ୍‌ବର୍ଗ ଦେଖିଲେ ଯେ, ଏହିପରି ଭାବରେ କାଠରେ ପ୍ରତି ପୁଷ୍ପକୁ ବୁଦ୍ଧ କରି ସମୁଦାୟ ବାଇବେଲକୁ ଗୁପ୍ତ ଗୁପ୍ତ ସେ ବୁଢ଼ା ହୋଇପିବେ; ତେଣୁ ସେ ଅନେକ ଲୋକ ନିୟନ୍ତ୍ର କରି କାଠୀ ଅରମ୍ଭ କଲେ । ପ୍ରଥମ ପୁଷ୍ପାର ବୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା । ଏହି ସମୟରେ ସେ ଯେତେ ଛୁଣ୍ଟି ସାହାଯ୍ୟରେ ବୁଦ୍ଧ ହେଉଥିଲେ, ସେ ଛୁଣ୍ଟିଗଣ୍ଡ ବୁଦ୍ଧ କାଠ ଉପରେ ତାଙ୍କ ହାତରୁ ଖଠା ଖଣ୍ଡ ପଡ଼ିବାରୁ ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା । ଏଥିରେ ଗୁଡେନ୍‌ବର୍ଗ ଏକାବେଳେକେ ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ବହୁ ପରଶ୍ଚମ ବୃଥା ହୋଇଗଲେ କାହା ମନରେ କଷ୍ଟ ନ ହୁଏ ? କିନ୍ତୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଦେଖାଯାଏ, ମଙ୍ଗଳ ଉପଦ୍ରୁପେ ଅମର ସମ୍ପ୍ରାଣିତ ହୁଏ । ବୁଦ୍ଧତା ଭ୍ରାନ୍ତିକା କଥା ଭ୍ରାନ୍ତି ଭ୍ରାନ୍ତି ଗୁଡେନ୍‌ବର୍ଗଙ୍କ ମନରେ ହଠାତ୍ ଏହି ଭାବ ଅସିଲା ଯେ, ଯେବେ ଏହି ଭ୍ରାନ୍ତି ନୁହେଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅସରକୁ ଅଲଗା କରି ନିଅଯାଏ ଏବଂ ଏହି ଭ୍ରାନ୍ତିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅସରକୁ ଅଲଗା ଅଲଗା କରି କାଠରେ ଖୋଲାଯାଏ, ତେବେ ଗୁପ୍ତ କାଠୀ ତ ଆହୁରି ସହଜ ହେବ । ଏହା ଭାବି ସେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅସରକୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଖୋଲି ଜମା କଲେ ।

ଏହିପରି ଅସରଗୁଡ଼ିକୁ ‘ଟାଇପ୍’ କୁହାଗଲା । ଗୁଡେନ୍‌ବର୍ଗ ତା ପରେ ଏହି ଟାଇପ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଶବ୍ଦ ଅକାରରେ ସଜାଇ ଖଣ୍ଡେ ଦଉଡ଼ିରେ ଦୃଢ଼କରି ବାନ୍ଧି ନେଲେ । ଏ ଅସରକୁ ଯୋଡ଼ି ପ୍ରଥମେ ସେ ଛପି ଥିଲେ, ‘ଭଲ‌ଲେବ’ । ତା ପରେ ଭଲ ଭଲ ପ୍ରକାର ଅସରଗୁଡ଼ିକୁ ଲଣିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବାକ୍ସ ତିଆରି କରି ନେଲେ ଏବଂ ଶେଷରେ ସହଜରେ ଛପିବା ପାଇଁ କାଠରେ ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାଫଳ ବା ପ୍ରେସ୍ ତିଆରି କଲେ ।

ଗୁଡେନ୍‌ବର୍ଗ ସେପରି ଧନବାନ୍ ଲୋକ ନ ଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଧନ କରଜ କରି ସେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଛପା କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଉଥିଲେ । ସବୁ କାଳରେ ସବୁ ଦେଶରେ ଉର୍ଦ୍ଧା ଲୋକ ଥାଆନ୍ତି । ସେ ଯାହାଙ୍କଠାରୁ ଟଙ୍କା କରଜ କରି ଏହି କାଠ ଛପାକଳ ଚଳାଉଥିଲେ, ସେ ତାଙ୍କ ନାମରେ ନାଲିଏ କରି ତାଙ୍କ ଛପାଶାଳାକୁ ନିଲମ କରି ନେଇଗଲେ ଏବଂ ଗୁଡେନ୍‌ବର୍ଗଙ୍କୁ ସେଠାରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ । ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମରିଗଲେ । ସେ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ଆଉ କରି ନ ପାରି ଘୋର ଦୁଃଖରେ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁମାନେ ନିଜେ ଏପରି ଛପାକଳ ବାହାର କରିଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଗୁରୁଥଡ଼େ ପ୍ରଚାର କଲେ; ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟ ଲୁଚି ରହିଲା ନାହିଁ । ଇଉରୋପ ମହାଦେଶରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ ଯେ, ଗୁଡେନ୍‌ବର୍ଗ ଏହି ଛପାକଳର ଉଦ୍ଭାବନକର୍ତ୍ତା । ଏହି ବିଚିତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇଲେ । ଜର୍ମାନୀର ରାଜା ଏହା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଦେଲେ; ତେଣୁ ସେ ବଞ୍ଚିଥିବାଯାଏ ଆଉ ଅର୍ଥକଷ୍ଟ ଭୋଗ କରି ନ ଥିଲେ ।

ତମେ ଏହି ଯନ୍ତ୍ର ଇଉଁଶେପରେ ସବୁ ଦେଶରେ ଚଳିଲା ।
ପ୍ରାୟ ୩୫୦ ବର୍ଷ କାଳ ବାଠରେ ତଥର ମୁଦ୍ରାଯନ୍ତ୍ର ଚଳୁଥିଲା ।
ପରେ ତାହାର ଉନ୍ନତ କର ହେଉଥିଲା ନାମକ ଜଣେ ଲୋକ
ଲହରୀ ମୁଦ୍ରା ଯନ୍ତ୍ର ତଥର କଲେ । ତମେ ନାନା ଭାବରେ ଏହାର
ଉନ୍ନତ ହୋଇଥିଲା । ଏବେ ଟାଇପସ୍ଟ୍ର ଯନ୍ତ୍ରରେ ତଥର
ହେଉଥିଲା ଏବଂ ଟାଇପ୍ ଯୋଡ଼ବା ଓ ଗୁପ୍ତିବା କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହି
ଯନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ହେଉଥିଲା । ସେ ଯାହା ହେଉ, ଏହାର
ପ୍ରଥମ ଉଦ୍ଭାବନକର୍ତ୍ତା ଯେ ଜିଜ୍ଞାସୁଚେତ୍ବର୍ଗ, ଏକଥା କେହି ଭୁଲି
ନାହାନ୍ତି ।

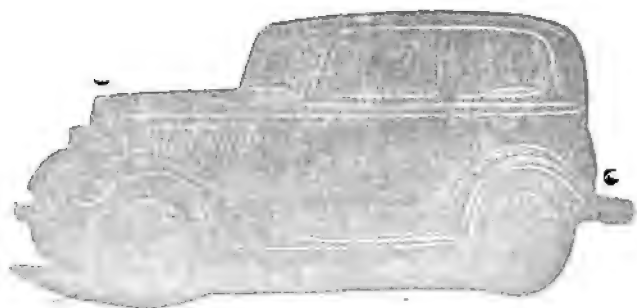
ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ଜର୍ମାନୀ ଦେଶ ଇଉଁଶେପରେ କେଉଁ ଦିଗରେ ?
- ୨ । ବାଇବେଲର ପ୍ରଥମପୁସ୍ତକର ବୁକଟି ଭାଙ୍ଗିଯିବାରୁ ଗୁଟେନ୍-
ବର୍ଗଙ୍କର କି ଉପକାର ହୋଇଥିଲା ?
- ୩ । ଟାଇପ୍ ଓ ଚୁକ—ଏହାର ଅର୍ଥ ଓ ଉପରେ ବୁଝାଇ ଦିଅ ।

ମଠରଗାଡ଼ି

ବେଳ ସଫଳ ନ ହେଲେ ବେଲଗାଡ଼ି ଗୁଲିପାରିବ ନାହିଁ ।
ସାଧାରଣ ସଫଳରେ ଗୁଲିପାରିବା ଭଳି ଯାନ ବାହାର କରିବା ପାଇଁ
ମନୁଷ୍ୟ ବହୁ ଦିନରୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ଜର୍ମାନୀ ଓ ଫ୍ରାନ୍ସରେ
ପେଟ୍ରୋଲ ଗୁଳିତ ଇଞ୍ଜିନ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରଥମେ ମଠରଗାଡ଼ି ଜର୍ମାନୀ
କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର ସେସବୁ ଗାଡ଼ି ଏପରି ଅସୁବିଧା
ଓ ଦୋଷପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ଯେ, ଲୋକେ ସେଗୁଡ଼ାକ ଅଦୌ ପସନ୍ଦ
କଲେ ନାହିଁ । ପେଟ୍ରୋଲ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଅବିଷ୍କାର ପୂର୍ବେ ବାଷ୍ପବଳରେ

ଯେଉଁସବୁ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଚାଲୁଥିଲା, ସେସବୁ ବଡ଼ ଭାବ ଓ ଅସୁବିଧା
ଥିବାରୁ ସାଧାରଣ ରାସ୍ତାରେ ଆଦୌ ଚାଲୁଥିଲା ନ ଥିଲା ।

ଇଞ୍ଜିନ୍ ମଟରଗାଡ଼ି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଥମେ ଆଦୌ ଚେଷ୍ଟା
କରି ନ ଥିଲା । କଲଗାଡ଼ି ଦେଖିଲେ ସେ ଦେଶର ଲୋକ ଭାବ
ବିରକ୍ତ ହେଉଥିଲେ । ଇଞ୍ଜିନ୍ ସବୁକାର ସେତେବେଳେ ଏହିସବୁ
କଲଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି ଜାଣି ନ ଥିଲେ, କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର
ଏ ମାଲିକରୁ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନରେ କେହି ଗାଡ଼ି ଚଳାଇ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ
ଓ ଗାଡ଼ି ଚାଲିବାବେଳେ ଜଣେ ଲୋକ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବ
ଚଢ଼ାକା ଚାଲି ଗାଡ଼ି ଆଗେ ଆଗେ ଦଉଡ଼ିବ । ଏପରି ବିଭିନ୍ନ
ଆଦୌ ପଳରେ ସେ ଦେଶରେ କଲଗାଡ଼ିର ବିଷୟ ଉଲ୍ଲେଖ
ହୋଇପାରି ନ ଥିଲା । ଆନନ୍ଦର କଥା ଯେ ୧୮୯୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ
ଏହି ଆଦୌ ଚାଲି ପାରି ନ ଥିଲା ।

କାର୍ଲ ବେର୍ଲିଙ୍ଗ୍ ନାମକ ଜଣେ ଜର୍ମାନ ପେଟ୍ରୋଲ୍‌ଗୁଳିର
ତଳିଚକିଆ ଗଣ୍ଡେ ମଟରଗାଡ଼ି ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ । ଏ
ଗାଡ଼ି ଗଣ୍ଡେ ଦେଖିବାକୁ ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା ଓ ଏଥିରୁ ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦ

ମଧ୍ୟ ବାହାରୁ ନ ଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଡେମ୍‌ଲର୍ ନାମକ ଅଳ୍ପ ଜଣେ ଜର୍ମାନ ବେହେରା ଗାଡ଼ି ଅପେକ୍ଷା ଉଲଟ ଧରଣର ଅଳ୍ପ ଶକ୍ତି ଏ ଗାଡ଼ି ନିର୍ମାଣ କଲେ । ଏହି ଦୁଇ ଜଣ ଜର୍ମାନଙ୍କ ତେଣୁରେ ସେ ସମୟରେ ପେଟ୍ରୋଲ୍‌ଗୁଳିତ ଗାଡ଼ିର ଖୁବ୍ ଉଲଟ ହୋଇଥିଲା; ମାତ୍ର ସେସବୁ ଗାଡ଼ି ଦଣ୍ଡାକେ ୮୧୦ ମାଇଲ୍‌ରୁ ଅଧିକ ବେଗରେ ଗୁଲିମାରୁ ନ ଥିଲା ।

ପ୍ରାନ୍ତ ସ ଦେଶରେ ମଟରଗାଡ଼ିର ଉଲଟ ପାଇଁ ନାନା-ଭାବରେ ତେଣୁ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରଥମେ ମଟରସାରକେଲ୍ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ବାହାରିଲା ଓ ତାହା ଅନ୍ତର୍ଗତେ ପାନାର୍ ନାମକ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପ୍ରସାସୀ ଅଜ୍ଞ ଏକ ପ୍ରକାର ସୁନ୍ଦର ମଟରଗାଡ଼ି ନିର୍ମାଣ କଲେ । ପ୍ରାନ୍ତର ଗୋଟିଏ ସଂବାଦପତ୍ରର ସମ୍ପାଦକ ମଟରଗାଡ଼ିର ଉଲଟ ପାଇଁ ଏହି ସମୟରେ ମଟରଗାଡ଼ି ଦୌଡ଼ର ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଲେ । ପାରିସ୍ ନଗରରୁ ରୁୟା (Rouen) ନଗର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିବା ପଥ ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେଲା । ଦି ଦିୱା ନାମକ ଜଣେ ପ୍ରସାସୀ ଦଣ୍ଡାକେ ୧୨ ମାଇଲ୍ ବେଗରେ ମଟର ଚଳାଇ ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଟରଗାଡ଼ି ଦଣ୍ଡାକେ ୮୦ ମାଇଲ୍ ବେଗରେ ଦୌଡ଼ିପାରେ; କିନ୍ତୁ ସେ କାଳରେ ୧୨ ମାଇଲ୍ ବେଗରେ ଦୌଡ଼ୁଥିବା ମଟର ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୦୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦର ପାରିସ୍‌ରୁ ବର୍ଲିନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିବା ପଥରେ ପୁଣି ଯେଉଁ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଲା, ସେଥିରେ ୫୦ଟା ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ବଳର ଶକ୍ତି ନାପିୟାର୍ ମଟରଗାଡ଼ି ସାହାଯ୍ୟରେ ଏକ୍ ନାମରେ ଜଣେ ଇଂରେଜ ପ୍ରଥମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦେଖିଲେ । ପ୍ରଥମେ ନିଦା ରବରରେ ମଟରଗାଡ଼ି ଚଳରେ

ବ୍ୟବହୃତ ଟାୟାର ନିର୍ମିତ ହେଉଥିଲା । ଏବେ ମଧ୍ୟ ମଟର ଲଗ୍ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାବ ଗାଡ଼ିରେ ନିଦା ରବର ଟାୟାର ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ପରେ ବାୟୁପୂର୍ଣ୍ଣ ଟାୟାର ବ୍ୟବହୃତ ହେବାରୁ ମଟରରେ ଯିବା ଅସିବା କରିବା ଶତଶତରେ ଶାନ୍ତିପଦ ଓ ସୁବିଧାଜନକ ହୋଇଅଛି । ଅଦୂର ମଧ୍ୟ ଯମେ ସେରାଉ ଉଲଟ ହେବାରୁ ମଟର ଗୁଞ୍ଜବା ଏବେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ନିରାପଦ ହୋଇ ଅସୁଅଛି ।

ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ ମଟର ଇଞ୍ଜିନ୍ ଗୁଲିବାବେଳେ ତାହାର ଭଲ ଭଲ ଅଂଶ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଢାଙ୍ଗ ଯାଉଥିଲା ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ ଇଞ୍ଜିନ୍‌ର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତରାଳ ତାପ ହେତୁରୁ ଫାଟି ଯାଉଥିଲା । ପରେ ସମୁଦାୟ ଇଞ୍ଜିନ୍‌କୁ ଡେଲିକ୍ଚୁ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବାରୁ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍‌ଗ୍ରହ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ସେ କାଳରେ ମଟରଗୋଡ଼ର ଇଞ୍ଜିନ୍‌ରୁ ଗାଡ଼ିର ପଛ ଚକ ଦୁଇଟିରେ ଶକ୍ତି ସଂଚାଳିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକପ୍ରକାର ଦୃଢ଼କ୍ଷିକୁଳ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଅଜିକାଲି କ୍ଷିକୁଳ ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ପରୌଳକ ଲୌହଦଣ୍ଡ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛି । ଏହି ଲୌହଦଣ୍ଡଟି ଇଞ୍ଜିନ୍ ଦେହରେ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପଛ ଚକ ଦୁଇଗୋଟିର ଅଗ୍ର ମଝିରେ ଅତି ଗୋଟିଏ ଦନ୍ତଯୁକ୍ତ ଚକ ସଙ୍ଗେ ଶୁର୍ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ସଂଲଗ୍ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ପଛ ଅଗ୍ର ମଝିରେ ଥିବା ଦନ୍ତଯୁକ୍ତ ଚକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଗାଡ଼ିକୁ ବୁଲାଇବାବେଳେ ମଟର ଇଞ୍ଜିନ୍ ପଛ ଚକ ଉପରେ ପ୍ରୟୋଜନାତ୍ମକ ଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରେ । ଯମେ ଯମେ ବୁଲିବାରେ ମନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନାନାଭାବରେ ମଟର ଇଞ୍ଜିନ୍‌ର ଭଲ ଭଲ କରି ପୃଥ୍ବୀରେ ଗୋଟିଏ ନବଯୁଗର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରି ପାରୁଅଛି ।

ଅଜ୍ଞାନ ମଠରଗାଡ଼ ସାହାଯ୍ୟରେ ସୁଦୂର ପକ୍ଷୀ-
ଗ୍ରାମମାନଙ୍କୁ ବାଣିଜ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ସବୁ ଅଲେଖରେ ନିଆଁ ଯାଉଅଛି
ଏବଂ ପକ୍ଷୀର ଉତ୍ପନ୍ନ ବସ୍ତୁସବୁ ସହରକୁ ଆସୁଅଛି ।
ଯୁଦ୍ଧବେଳେ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ନେବା
ଅତିବା କରବାରେ ଓ ରସଦ୍ ଯୋଗାଇବାରେ ମଠରଗାଡ଼
ମନୁଷ୍ୟର ବହୁ ଉପକାର କରୁଅଛି ।

କେବେପି ଓ ଅମେରକାର ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ମଠରଗାଡ଼
ଦିଅର ହେବାର ବଡ଼ ବଡ଼ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଅଛି ଓ
ତହିଁରୁ ଫଳିତ ତେ ଶତ ମଠର ନିର୍ମିତ ହୋଇ ପୃଥିବୀର
ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟରେ ବିକା
ଶେଉଅଛି ।

କିନ୍ତୁ ପେଟ୍ରୋଲ ଇଞ୍ଜିନ୍‌ରେ କେବଳ ଷ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ
ମଠର ତଳାଦେବାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଏବେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଅଛି । ଅଣା
କରଯାଏ, କିଛି ଦିନ ପରେ ମନୁଷ୍ୟ ସେଭଳି ମଠର ଉଦ୍ଭାବନ
କରି ପୃଥିବୀରେ ଅଦୂର ସୁଖ ସୌଭାଗ୍ୟ ଛୋଟ କରିବ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ମଠରଗାଡ଼ର ପ୍ରଥମ ଉଦ୍ଭାବକ କିଏ ? ସେ କିପରି
କୌଶଳରେ ଏହି ଗାଡ଼ ପ୍ରଥମେ ତଳାଇଥିଲେ ?
- ୨ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ମଠର ଗାଡ଼ର କିଭଳି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘିତ ହେଲା ?
- ୩ । ଲେଲଗାଡ଼ ଓ ମଠରଗାଡ଼ ମଧ୍ୟରେ କେଉଁଠି ବିଶେଷ
ସୁବିଧାଜନକ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ ?

ଡାକ ବିଭାଗର କବିତାସ

ଅଜବାଲ୍ ଅମେ ଘରେ ବସି ପ୍ରତିଦିନ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ ଚିଠି, ଗବରବାଗଜ ପ୍ରଭୃତି ପାଉଅଛି ଓ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଚିଠି ପ୍ରଭୃତି ଦେଉଅଛି; ସେଠାରେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଲେକେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ପାଉଅଛନ୍ତି । ଏ ଦେଶରେ ଇଂରେଜ ରାଜତ୍ବ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଲେକଙ୍କର ଏପରି ସୁବିଧା ନ ଥିଲା । ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ରୀୟସ୍ତ୍ରଜନମାନେ ବିଦେଶକୁ ଯାଉଥିଲେ, ସେମାନେ ଯେବେ ନିଜେ ଫେରି ଆସୁ ନ ଥିଲେ, ତେବେ ତାଙ୍କର ଗବର ଆଉ ଜଣାଯାଉ ନ ଥିଲା । ଏତାଳ ଓ ସେକାଳ ଭିତରେ କେତେ ପ୍ରକେଦ ।

ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଆସିବା ପୂର୍ବେ ଏଦେଶରେ ମୁସଲମାନମାନେ ରାଜା ହୋଇଥିଲେ । କୌଣସି କୌଣସି ମୁସଲମାନ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ସମୟରେ ଡାକ ନେବା ଅଣିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା; ମାତ୍ର ସେଥିରେ ସରକାରୀ ତଳ ଛଡ଼ା ସାଧାରଣ ଲେକଙ୍କ ଡାକ ଯାତ ନ ଥିଲା । ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଭଲ ସଡ଼କ ବି ନ ଥିଲା । ଯେଉଁ କେତେ ଗୋଟି ସଡ଼କ ଥିଲା, ତହିଁରେ ପ୍ରତି ୪ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ରହୁଥିଲେ । ଯେଉଁ ବାଟରେ ଘୋଡ଼ା ଦୌଡ଼ି ପାରବେ ନାହିଁ, ସେ ବାଟରେ ପ୍ରତି ଏକ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଜଣେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ରହି ଡାକ ନେବା ଅଣିବା କରୁଥିଲେ । ଏହି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହରକରା କୁହାଯାଉଥିଲା ।

ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଠାଣ ସମ୍ରାଟ ଶେରସାହ ଘୋଡ଼ାଡ଼ାକ ଚଲାଉବାପାଇଁ ବଙ୍ଗଦେଶରୁ ପଞ୍ଜାବ ଯାଏ ଗ୍ରୀଷ୍ମଦୂର ହଜାର ମାଇଲ ଦୀର୍ଘ ଗୋଟିଏ ସଡ଼କ ତଥର କରୁଥିଲେ । ଅକ୍ବର ବାଦଶାହ ଏହି ପଥାର

ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରତି ୧୦ ମାଇଲ୍ ଅନ୍ତରରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ତାଳଘର ବସାଇଥିଲେ; ମାତ୍ର ଏଥିରେ କେବଳ ସଜଦରବାରର ଚିଠିପତ୍ର ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲା । ଇଞ୍ଜିଲିଷ୍ଟ କମ୍ପାନୀଙ୍କ ସଜକୁରେ ଜ୍ଞାନକ ମଧ୍ୟ କମ୍ପାନୀଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଶାସନ ବିଷୟକ ଚିଠିପତ୍ର ଏହି ଗ୍ରାମରେ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ପଠାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ । ଯେଉଁ କାଟର ତାଳ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲା, ସେହି କାଟର ଦୁଇ ପାଖରେ ଥିବା ଜମିଦାରମାନେ ହିରକରା ଯୋଗାଉଥିଲେ । କମ୍ପାନୀଙ୍କ ପ୍ରଥମ ଗର୍ଭର ଜେନେରାଲ ଜିଆରେନ୍ ହେଷ୍ଟିଙ୍ଗ୍ସ୍ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଚିଠିପତ୍ର ସବାଣେ ପ୍ରଥମେ ତାଳ ପ୍ରଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କଲେ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରତି ୧୦୦ ମାଇଲ୍ ଦୂରକୁ ୧ ଡୋଲା ଓଜନର କୌଣସି ଚିଠି ପଠାଇବାକୁ ହେଲେ ଦୁଇ ଅଣା ତାଳଖର୍ଚ୍ଚ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ପୁରୀରୁ କଲିକତା ପ୍ରାୟ ୩୦୦ ମାଇଲ୍; ତେଣୁ ଡୋଲାଏ ଓଜନର ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି କଲିକତା ପଠାଇଲେ ସେଥିପାଇଁ ପୁରୀ ଲୋକକୁ ୪୦ । ୮ ମାସୁଲ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନି ପଇସା ବା ଗୁରୁ ପଇସାରେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଅଛି । ସେତେବେଳେ ତାଳ ଟିକେଟ୍ ମୁଦ୍ରା ହୋଇ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ଯେଉଁ କର୍ମଗୁରୁଙ୍କୁ ଚିଠି ଦେବାକୁ ହେଉଥିଲା, ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମାସୁଲ୍ ଦାଖଲ କରି ରଖିବା ନେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଏହି ସୁଯୋଗରେ କେତେକ ବଡ଼ଲୋକ ମଧ୍ୟ ନିଜେ ନିଜେ ଘଟଣା ତାଳ ଚଳାଇ ବେଶ୍ ଶୋଭାଗାର କରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ୧୮୩୭ ମସିହାରେ କମ୍ପାନୀ ଅଭିନ ବଳରେ ଏହି ଘଟଣା ତାଳପ୍ରଥା ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ନିଜ ତାଳପ୍ରଥାକୁ ବଳାୟୁ ରଖିଲେ । ପ୍ରାଚୀନ ସମ୍ପର୍କରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ

ଦେଖିବା ପାଇଁ କୋମଳ କର୍ମଗୁଣ ନିୟନ୍ତ୍ର କରିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ପକ୍ଷୀଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ଉପରେ ସେ ଭାବ ଥିଲା ।

କୋମଳଙ୍କ ଅମଳରେ ପ୍ରାୟ ୨୦ ବର୍ଷ ଏହି ଶାନ୍ତିରେ କାମ ଚଳିଲା । ୧୮୫୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଲର୍ଡ୍ ଡେଲହାଉସିଙ୍କ ଶାସନ-କାଳରେ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କଠିକେଟ୍ ଚଳିଲା । ସେ ଏ ଦେଶ ତାଙ୍କ ବିଭାଗର ଅମୂଳ ସମ୍ପାଦ କରି ତାଙ୍କର କାମ ଚଳିବା ପାଇଁ ନୂଆ ଅଇଁଠା ଜାରି କଲେ । ଦୁଇଟି ଅନୁସାରେ ମାସୁଲ ଦେବା ପ୍ରଥା ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ଭାରତବର୍ଷର ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଗଠି ଦେଲେ ସମାନ ମାସୁଲ ଦେବାକୁ ହେବ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଦେଲେ ।

ଡେଲହାଉସିଙ୍କ ଏହି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏ ଦେଶରେ ଚଳୁଅଛି । ସେ ତାଙ୍କ ମାସୁଲର ପରିମାଣ କମାଇ ଦେଇ ସୁଉକ ଓଜନର ଗଠି ସକାଶେ ଦୁଇ ପଇସା ମାସୁଲ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । ୧୮୬୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସରକାର ଏହି ମାସୁଲ ଅଦୂର କମାଇ ଦେଇ ଅଧତୋଳା ଓଜନର ଗଠି ସକାଶେ ସେହି ଦୁଇ ପଇସା ମାସୁଲ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଦେଲେ । ପ୍ରଥମେ ଶୋଲଗଠି ପାଇଁ ଯେଉଁ ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡ୍ ଓ ଗୋପନ ଗଠି ପାଇଁ ଯେଉଁ ଲଫାଫା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ତାହାର ଅକୃତ ଅଜିକାଲିକା ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡ୍ ଓ ଲଫାଫା ଅପେକ୍ଷା ଅନେକ ଛୋଟ ଥିଲା । କିଛି ଦିନ ପରେ ରପ୍ତର କାଡ୍ ଚଳିଲା; ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ଥିଲା ଦୁଇ ପଇସା । କିମ୍ବେ ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡ୍ ଓ ଲଫାଫାର ଦାମ୍ ବର୍ଦ୍ଧି ଏବେ ଯଥାକ୍ରମେ ତଳି ପଇସା ଓ ଗୁରୁ ପଇସା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଅଛି ।

ଡେଲହାଉସିଙ୍କ ଅମଳରେ ପ୍ରଥମେ ତାର ତାଙ୍କର ସ୍ୱତ୍ୱ ହୋଇଥିଲା । ମୋଟ ଉପରେ ଏତିକି କହିଲେ, ପଥେଟ୍ ହେବ

ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଅମ୍ଭେମାନେ ତାଙ୍କ ବିଭାଗର ଯେଉଁସବୁ ସୁବିଧା
 ଲାଭ କରୁଅଛୁ, ଲର୍ଡ଼ଚେଲ୍‌ହାଉସିଂଘି ତାହାର ଜନ୍ମଦାତା । ଏବେ
 ଏ ଦେଶରେ ତାଙ୍କବିଭାଗରେ, ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ କାମ କରୁଅଛନ୍ତି
 ଏବଂ ସହର ଓ ମଫସଲରେ ଅନେକ ତାଙ୍କଘର ବସିଅଛି ।
 ଅତୀତ ଦୁରବସମାନେ ତାଙ୍କ ଗୃହାଭିଧାନ; କିନ୍ତୁ ଅଜ୍ଞବାଳି
 ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନରେ ଏପରି କରାଯାଇଅଛି । ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥାନରେ ମଟର
 ବା ଟ୍ରେନ୍‌ ଯୋଗେ ତାଙ୍କ ପିକାଅପିକା କରୁଅଛି । ଦୁରବର୍ତ୍ତୀ
 ଦେଶମାନଙ୍କୁ ଏବେ ବ୍ୟୋମଯାନରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଗସ୍ତ ।
 ୧୮୮୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରୁ ମନିଅର୍ଡ଼ିଂଦ୍ୱାରା ଟଙ୍କା ପଠାଯାଇଅଛି ।
 ୧୮୮୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରୁ ସେଲ୍‌ସବ୍ୟାଙ୍କରେ ଟଙ୍କା ଜମା କରବାର
 ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଅଛି । ଏହାଛଡ଼ା ତାଙ୍କବିଭାଗଦ୍ୱାରା ଲୁଗା,
 ବହୁପତ୍ର, ସୁନା, ରୂପା ଔଷଧ ପ୍ରଭୃତି ନାନାପ୍ରକାର ବସ୍ତୁ ପାର୍ଶଲରେ
 ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଉଛି । ଏହିପରି ଅଲେକନା
 କଲେ ଜଣାଯିବ ଯେ, ତାଙ୍କ ବିଭାଗଦ୍ୱାରା ଏ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅମୁମାନଙ୍କର
 ନାନା ପ୍ରକାର ଉପକାର ହେଉଅଛି ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ଦୁରତା ଅନୁସାରେ ଯେବେ ତାଙ୍କଘରେ ଗଠିପତ୍ର ପାଇଁ ମାଗୁଲ
 ପଡ଼ୁଥାଏନା, ତେବେ ଅମୁମାନଙ୍କର କିପରି ଅସୁବିଧା
 ହୁଅନ୍ତା ?
- ୨ । ଇଂରେଜ ରାଜତ୍ୱ ପୂର୍ବେ ଏ ଦେଶରେ କିପରି ଶୁଦ୍ଧରେ ତାଙ୍କ
 ଯାଉଥିଲା ?
- ୩ । ମଫସଲଠାରୁ ସହରରେ ତାଙ୍କଘରର କି ବିଶେଷ ସୁବିଧା
 ମିଳେ ?

ଯଶୁ ଶିଷ୍ୟ

ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ବା
 ଯିଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ଧର୍ମମତ ମାନନ୍ତି । ଅଜ୍ଞତାଲି ଯେଉଁ ୧୯୪୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ
 ଚଳୁଅଛି, ତାହା ଯିଶୁଙ୍କ ଜନ୍ମ ସମୟରୁ ଗଣା ଯାଉଅଛି; ତେଣୁ
 ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ହେବାର ପ୍ରାୟ ଦୁଇହଜାର ବର୍ଷ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଅମ ଭାରତବର୍ଷର ପଶ୍ଚିମରେ ପାଲେଷ୍ଟାଇନ ନାମରେ ଗୋଟିଏ
 ରାଜ୍ୟ ଅଛି । ସେହି ରାଜ୍ୟର ବେଥଲହେମ ନାମକ ନଗରରେ
 ଯିଶୁ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମାତାଙ୍କ ନାମ ମେରୀ ଓ
 ପିତାଙ୍କ ନାମ ଯୋସେଫ । ପିତା ବଡ଼େ କାମ କର ଜୀବିକା
 ନିବାହ କରୁଥିଲେ । ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ଯିଶୁ ଧର୍ମପରାୟଣ ଥିଲେ;
 ଈଶ୍ବର ଶିଳ୍ପରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେଉଥିଲା ।
 ୧୪ ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ପିତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟରେ
 ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ସେତେବେଳେ ଇହୁଦୀ ଧର୍ମ ସେ ଦେଶରେ ଚଳୁଥିଲା ।
 ୧୪ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଯିଶୁ ଇହୁଦୀ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠ କରି ଅଲେକନା
 କଲେ । ଯେଉଁ ଜନ୍ମ ନାମକ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଧର୍ମଗୁରୁଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ
 ହୋଇ ଧର୍ମର ଚୁକ୍ତିତତ୍ତ୍ଵମାନ ତାଙ୍କଠାରୁ ବୁଝିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ
 ଉପଦେଶ ଅନୁସାରେ ବନ ମଧ୍ୟରେ ବହୁକାଳ ଯାଏ ତପସ୍ୟା
 କଲେ; ଶେଷରେ ତାଙ୍କ ମନରେ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ଜାତ ହେଲା । ସେ
 ସ୍ଵର୍ଗରାଜ୍ୟର ଦୁଇରୁପେ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସତ୍ୟ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର
 କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ପବିତ୍ର ଉପଦେଶ ଶୁଣି ବହୁଲୋକ
 ମନରେ ଧର୍ମଭାବ ଓ ଈଶ୍ବରବିଶ୍ଵାସ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।
 ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟହ ଶତ ଶତ ଲୋକ ତାଙ୍କ ଉପଦେଶ ଶୁଣି କୃତାର୍ଥ

ହେଉଥିଲେ । କ୍ରମେ ସେ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ନାନାସ୍ଥାନରେ ବୁଲି
ହତ୍ୟାଧର୍ମର ପ୍ରଚାର କଲେ । ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଲୋକ ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ
ହେଲେ । ଏହି ଭାବରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଧର୍ମ ପୃଥିବୀରେ ଦେଖାଦେଲା ।

ସେତେବେଳେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟା ଧର୍ମର ପତନ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା ।
ପୁରୋହିତମାନେ ଧର୍ମ ନାମରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଠକି କେବଳ ଅର୍ଥ
ଉପାର୍ଜନରେ ମାତିଥିଲେ । ମିଥ୍ୟା, ଠକାମି, ଲୋଭ ଓ ହିଂସାରେ
ସେ ଦେଶ ପୂର୍ବ ରହିଥିଲା । ଲୋକଙ୍କ ଦୁଃଖ ଦେଖି ପିଣ୍ଡଙ୍କ ପ୍ରାଣ
କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ସେ ପୁରୋହିତମାନଙ୍କ ଦୋଷ ଦେଖାଇ ତହିଁରୁ
ନିବୃତ୍ତି ହେବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ । ମାତ୍ର
ପୁରୋହିତମାନେ ସ୍ଵାର୍ଥନାଶ ଦେଖି ପିଣ୍ଡଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛା କରିବାକୁ
ସକ୍ଷମ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ପିଣ୍ଡଙ୍କ ଉପରେ ଲୋକଙ୍କର ଅସାଧାରଣ ଭକ୍ତି
ଓ ବିଶ୍ଵାସ ଦେଖି ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟା ପୁରୋହିତମାନଙ୍କ ମନରେ ଭାବ ଉତ୍ପାଦି
ଜାତ ହେଲା । ସେମାନେ ସୁଯୋଗ ଦେଖି ରାଜାଙ୍କ ବିଗ୍ରହାଳୟରେ
ତାଙ୍କ ନାମରେ ଅଭିଯୋଗ କଲେ ଯେ, ପିଣ୍ଡ ଲୋକ ଲୋକଙ୍କ
ମଧ୍ୟରେ ଧର୍ମପ୍ରଚାର କରି ସମାଜରେ ବିପ୍ଳବ ଆଣୁଛନ୍ତି ଏବଂ ନୂତନ
ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର କରୁଅଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟାୟ ବିଗ୍ରହରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ
ଅଦେଶ ହେଲା । ଶତ୍ରୁମାନେ ଯେତେବେଳେ ଶୁଣି ନାମକ
ଯନ୍ତ୍ରରେ ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ ଗ୍ରହଣ କରି ମାରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ
ସେହି ମହାପୁରୁଷ କହୁଥିଲେ, “ହେ ପିତା, ଏମାନେ ତାଣ
କରୁଅଛନ୍ତି ବୁଝିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ କ୍ଷମା ଦିଅ ।” ପିଣ୍ଡ
ଯେଉଁ ଦିନ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ, ତାକୁ ‘ଗୁଡ଼ପ୍ରାଇଡ଼େ’ କୁହାଯାଏ ।
ଗୁଡ଼ ପ୍ରାଇଡ଼େ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାନାମନାମକର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଦ ।

ପିଣ୍ଡ ବହୁକାଳ ହେବ ପୃଥ୍ବୀରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଯାଇଅଛନ୍ତି;
କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସ୍ବଦେଶ ସବିଧ ଉପଦେଶ ପୃଥ୍ବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶର
ଲୋକଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଅଲୋକିତ କରୁଅଛି ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ପିଣ୍ଡ କି ହେତୁରୁ ରହୁଥିବା ପୁରୋହିତମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ
ପଚାରିଲେ ?
- ୨ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥ୍ବୀର କେଉଁ କେଉଁ ଦେଶର ସେକେ ପିଣ୍ଡଙ୍କ
ଧର୍ମ ଅବଲମ୍ବନ କରୁଅଛନ୍ତି ?
- ୩ । ପିଣ୍ଡଙ୍କ ମୂଲ୍ୟ ସମୟର ପ୍ରାର୍ଥନାରୁ ତାଙ୍କର କେଉଁ ଗୁଣର
ପରିଚୟ ମିଳୁଅଛି ?

ଅମ ଦେଶର ଶାସନପ୍ରଣାଳୀ

ଅମ ଭାରତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଦେଶ; ଅତି ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ
ଏହି ଦେଶର ଲୋକମାନେ ସଭ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ ।
ଶାସନପ୍ରଣାଳୀ ଭିନ୍ନତା ନ ହେଲେ କୌଣସି ଦେଶ ଶିକ୍ଷିତ ବା
ସଭ୍ୟ ହୋଇ ନ ପାରେ; ତେଣୁ ଜଣାଯାଉଅଛି ଯେ, ଅଗ୍ନେ ଅମ
ଦେଶର ଶାସନପ୍ରଣାଳୀ ଭଲ ଥିଲା । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ
ପ୍ରଦେଶରେ ଜଣେ ଜଣେ ରାଜା ରାଜତ୍ବ କରୁଥିଲେ । ଅତି ଅଳ୍ପ
ରାଜା ସମୁଦାୟ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଜୟ କରି ଏକ ଶାସନରେ
ରଖିଥିଲେ । ଭଲ ଭଲ ପ୍ରଦେଶ ଭଲ ଭଲ ନିୟମରେ ଶାସିତ
ହେଉଥିଲା; ରାଜାମାନେ ସେ ସବୁ ଶାସନର ନିୟମ ନିଜେ ତିଆରି
କରୁଥିଲେ । ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଶାସନ ଅଭିନବ ତିଆରି କରିବାରେ
ହାତ ନ ଥିଲା । ତେବେ ପୂର୍ବକାଳରେ କୌଣସି କୌଣସି

ପ୍ରଦେଶର ରାଜାମାନେ ରାଜ୍ୟବାସୀ ବିଦ୍ବାନ୍ ଓ ବୃଦ୍ଧିମାନ୍ ଲୋକଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେଇ ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ହିନ୍ଦୁ ରାଜାମାନଙ୍କ ପରେ ମୁସଲମାନମାନେ ଏ ଦେଶରେ ସ୍ଥଳିତ କରୁଥିଲେ । ଅବିବେକ ଭଳି ଅତି ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକ ମୁସଲମାନ ରାଜା ଭାରତବର୍ଷର ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରଦେଶକୁ ଏକ ଶାସନ ନିୟମରେ ଚଳାଉଥିଲେ । ମୁସଲମାନ ସମ୍ରାଟମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ଅନେକ ତଥର କରି ସେହି ଅଭିନ ଅନୁସାରେ ଚଳିବା ପାଇଁ ଲୋକଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଶହ ବର୍ଷ ହେଲା ଏ ଦେଶ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଅଧୀନ ହୋଇଅଛି; କିନ୍ତୁ ସମୁଦାୟ ଭାରତବର୍ଷ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଶାସନରେ ନାହିଁ । ବଡ଼ ସାନ ଅନେକ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟରେ ସେ ଦେଶର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜାଙ୍କ ବଂଶଧରମାନେ ଅଦ୍ୟାବଧି ସ୍ଥଳିତ କରୁଅଛନ୍ତି । ଭଲ ଭଲ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟରେ ଭଲ ଭଲ ଅଭିନ ଚଳେ । ଦେଶର ରାଜାମାନେ ନିଜ ନିଜ ଦେଶ ପାଇଁ ଅଭିନ ତଥର କରନ୍ତି । କୌଣସି କୌଣସି ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟର ରାଜା ଅଭିନ ତଥର କଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ଦେଶର ବିଦ୍ବାନ୍ ଓ ବୃଦ୍ଧିମାନ ଲୋକଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।

ଢ଼େଝିଅ କମାନା ଏ ଦେଶ ଶାସନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଜଣେ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଜେନେରାଲ୍ ନିଯୁକ୍ତ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସଭା ଥିଲା; ସେହି ସଭାର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ସେ ଦେଶ ଶାସନ ପାଇଁ ଅଭିନ ତଥର କରୁଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଜେନେରାଲ୍ ଉପରେନ୍ ହେଷ୍ଟିଂସ୍ ଇଂରେଜ ଅଧିକୃତ ରାଜ୍ୟକୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଜିଲ୍ଲାରେ ବିଭକ୍ତ କରି ପ୍ରତି ଜିଲ୍ଲାର

ଶାସନବାଣୀ ଲୋଭବା ପାଇଁ ଜଣେ ଜଣେ କଲେକ୍ଟର ନିୟୁକ୍ତ
କଥିଲେ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଜିଲ୍ଲା ମିଶି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ
ହୋଇଥିଲା ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ ଜଣେ ଜଣେ କମିଶନରଙ୍କ
ଅଧୀନ ଥିଲା । ଏ ପ୍ରଥା ଅଜ୍ଞଯାଏ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି । ଇଟ-
ସାହେବଙ୍କ ସଭାରେ ଯେଉଁ ଅଭିନ ତଥର ଦ୍ଵୟ, କମିଶନର ଓ
କଲେକ୍ଟରମାନେ ତଦନ୍ତସାରେ ଦେଶ ଶାସନ କରନ୍ତି ।

୧୮୫୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରୁ କମ୍ପାନୀଙ୍କ ହାତରୁ ଇଂଲଣ୍ଡର ରାଜସରକାର
ଏ ଦେଶେ ଶାସନଭାର ସ୍ଵହସ୍ତରେ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛନ୍ତି । ସୁତରାଂ
ସେ ସମୟରୁ ଏ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଗଭର୍ଣ୍ଣର କେନ୍ଦ୍ରୋଭାଗମାନେ
ନିୟୁକ୍ତ ହେଉଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଇଂଲଣ୍ଡର ରାଜା ବା ରାଜିତ
ସମ୍ରାଟଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିରୂପେ ଏ ଦେଶ ଶାସନ କରନ୍ତି । ଇଂଲଣ୍ଡ
ଦେଶରେ ରାଜା ଅଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ଦେଶର ଶାସନରେ ରାଜାଙ୍କର
ବିଶେଷ କିଛି ସମତା ନାହିଁ । ସେ ଦେଶର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଯେଉଁ
ସଭା ଅଛି, ସେହି ସଭାର ନାମ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟ । ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟ
ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ପାଇଁ ଅଭିନ କରେ । ସେଥିରେ ରାଜା ବାଧା ଦେଇ
ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରକାର ଶାସନପ୍ରଣାଳୀକୁ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର
ଶାସନପ୍ରଣାଳୀ କୁହାଯାଏ । ଇଉରୋପ ଓ ଅମେରିକାର ଅଧିକାଂଶ
ଦେଶରେ ଏବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରାଜା ନାହାନ୍ତି । ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟ ସଭା ବା
ପ୍ରଜାପ୍ରତିନିଧି ସଭା ଦେଶ ଶାସନ କରନ୍ତି ।

ସେ ସବୁ ଦେଶ ପରି ଅମ ଦେଶରେ ପ୍ରଜାପ୍ରତିନିଧି ଶାସନ
ତଳାଇବା ପାଇଁ ଏ ଦେଶରେ ଲୋକେ ଅନେକ ଦିନରୁ ଅନ୍ତୋଳନ
କରୁଥିଲେ । ଲର୍ଡ୍ ରିପନ୍ ଓ ଲର୍ଡ୍ ମିଣ୍ଟୋ ପ୍ରଭୃତି କେତେକ
ଉଦାରଚେତା ସଜପ୍ରତିନିଧି ପ୍ରଜାପ୍ରତିନିଧି ଶାସନର ଅଦର୍ଶରୂପେ

ଏ ଦେଶର ଉତ୍ତ୍ରିକ୍‌ବୋର୍ଡ଼ ଓ ମ୍ୟାନିସିପାଲିଟି ପବ୍ଲିକ୍‌ନାର ଦାୟିତ୍ୱ ଅଗରୁ ଏ ଦେଶ ଲେକେନ୍ ହାତରେ ଦେଇଥିଲେ । କହୁ ଅନ୍ତୋଲନ ପରେ ଲେ ୧୯୩୭ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସ ପହିଲାରୁ ଇଂଲଣ୍ଡର ଗାଲିଅମେଣ୍ଟ ସଭା ଇଂରେଜ ଅଧିକୃତ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରଜାପ୍ରତିନିଧି ଶାସନ ଚଳାଇବାକୁ ଅଭିନ କରୁଅଛନ୍ତି । ଏବେ ସେହି ଅଭିନ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଜାପ୍ରତିନିଧି ଶାସନ ଏ ଦେଶରେ କରୁଅଛି ।

ପ୍ରଜାପ୍ରତିନିଧି ଶାସନ କାହାକୁ କହନ୍ତି, ଏ କଥା ପ୍ରଥମେ ବୁଝିବା ଅବଶ୍ୟକ । ସାଧାରଣ ସମସ୍ତ ପ୍ରଜା ଏକ ସ୍ଥାନରେ ସଭା କରି ରାଜ୍ୟଶାସନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ ଯୋଗ୍ୟ ଓ ବିଦ୍ୱାନ୍, ସେମାନେ ବସ୍ତୁ ହୋଇ ସଭାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଇଂରେଜ ଶାସିତ ଭାରତ ବର୍ତ୍ତମାନ ୧୧ଟି ପ୍ରଦେଶରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଦେଶରେ ଜଣେ ଜଣେ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ବା ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଇଂଲଣ୍ଡ ରାଜସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ଏହି ୧୧ଟି ପ୍ରଦେଶ ମଧ୍ୟରୁ ଓଡ଼ିଶା ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦେଶ । ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ କଟକ ସହରରେ ରାଜ୍ୟଶାସନ ପାଇଁ ଏବେ ଯେଉଁ ସଭା ହୋଇଅଛି, ତାହାକୁ ‘ଅସେମ୍ବଲି’ କହନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳର ଯୋଗ୍ୟତମ ଲୋକଙ୍କୁ ବାଛିବା ପାଇଁ ଛୋଟ ନିଅନ୍ଦୁଏ । ଯେଉଁ ଲୋକ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଛୋଟ ପାଆନ୍ତି, ସେହି ଲୋକ ଅସେମ୍ବଲି ସଭାକୁ ଆସନ୍ତି । ଅମ ଓଡ଼ିଶା ଅସେମ୍ବଲିର ସଭ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ୨୦ । ଏହି ସଭ୍ୟମାନେ ଛୋଟ ଦେଇ ଆପଣ ଭିତରୁ ତିନି ଜଣ ବିଶିଷ୍ଟ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରୀ କରୁଅଛନ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଶାସନର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାନ୍ତି । ବୌଦ୍ଧ ସଭ୍ୟ ଗୋଟିଏ ନୁହେଁ ଅଭିନ ଚଳାଇବାର ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ,

ସେ ଅରନ ସଭାରେ ଅବେଶିତ ହୁଏ । ସଭାର ଅଧିକାଂଶ ସଭ୍ୟ
ଯେବେ ସେ ଅରନ ମଞ୍ଚରୁ କରନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ଚଳିବା ପାଇଁ
ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । ଶେଷରେ ଗର୍ବର ମଞ୍ଚର ଦେଲେ ସେ ଅରନ
ଦେଶରେ ଚଳେ । ଦେଶର ଅଧିକ, ବ୍ୟୟ ଓ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗର
ପରିଚାଳନା ଏହି ଅସମ୍ଭବ ସଭା ହାତରେ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅଦାୟ କରିବା କଲେକ୍ଟର-
ମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ; ତା ଛଡ଼ା ନିଜ ନିଜ ଜିଲ୍ଲାରେ ଶାନ୍ତି
ରଖିବା ପାଇଁ କଲେକ୍ଟରମାନେ ଦାୟୀ । ଏହି ଶାନ୍ତି ରଖିବା
କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୋଷୀମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡଦେବା ପାଇଁ କଲେକ୍ଟରମାନେ
ବିଚାର କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । କଲେକ୍ଟର ରୂପେ ସେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ
ଅଦାୟ ବିଷୟରେ ମହତ୍ତ୍ୱମାନ ବୁଝନ୍ତି ଓ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ରୂପେ
ଶାସନରୀତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୋଷୀକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବାପାଇଁ ଫୌଜଦାରୀ
ମହତ୍ତ୍ୱମାନ ମଧ୍ୟ ବୁଝନ୍ତି । ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କ
ସାହାଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଡେପୁଟି ଓ ସବ୍ ଡେପୁଟି କଲେକ୍ଟରମାନେ
ମଧ୍ୟ ନିୟୁତ ହୋଇଅଛନ୍ତି ଏବଂ ପୁଲିସ ବିଭାଗରେ ଅନେକ
କର୍ମଚାରୀ ରହିଅଛନ୍ତି । ଅଦାଲତ ବା ଦେବାନୀ ବିଭାଗରେ କେବଳ
ବିଚାର କରାଯାଏ । କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ବିଚାରରେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ
କେବେ ଜିଲ୍ଲା ଜଜ୍ ପାଖରେ ଅପୀଲ କରନ୍ତି ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା
ଜଜ୍ ବିଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ହାଇକୋର୍ଟରେ ଅପୀଲ କରନ୍ତି ।

ଶାନ୍ତି ଓ ବିଚାର ବିଭାଗ ଛଡ଼ା ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ, କାରକମେସ୍ତ୍ରୀ
ବିଭାଗ, ଜେଲ୍ ବିଭାଗ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ, କୃଷି ବିଭାଗ, ଅରଣ୍ୟ
ବିଭାଗ ପ୍ରଭୃତି ଅନ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ

ପ୍ରଦେଶରେ ଅଛି । ମନ୍ଦିମାନଙ୍କ ଅଧୀନ ସେବେତ୍ତେମାନେ ସେ ସବୁ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖନ୍ତି ।

ରକ୍ଷାର ଜେନେରାଲ ବା ବଡ଼ଲଟ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷର ଶାସନ ପାଇଁ ଦାୟୀ । ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସଭା ଅଛି । କୌଣସି ଅଭିନ ସମସ୍ତ ଭାରତବର୍ଷରେ ଚଳାଇବା ଦରକାର ହେଲେ ତାହା ବଡ଼ଲଟ ସଭାରେ ମଞ୍ଜୁର ହୁଏ । ସୈନ୍ୟବିଭାଗ, ରେଲୱେ ବିଭାଗ, ତାଳ ବିଭାଗ, ଦେଶୀୟ ସୂଚ୍ୟ ବିଭାଗ, ବାଣିଜ୍ୟ ବିଭାଗ, ଅସ୍ତ୍ରବଳ ବିଭାଗ ଓ ଅନ୍ୟ ଦେଶ ସଙ୍ଗେ ଭାରତର ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖିବା ଓଡ଼ିତ କାର୍ଯ୍ୟ ବଡ଼ଲଟଙ୍କ ସଭାରେ କରାଯାଏ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ରାଜାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଶାସନ ଓ ପ୍ରଜାପତିନିୟୁକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଶାସନ ଏ ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ କେଉଁଟି ଭଲ ଓ କାହିଁକି ?
- ୨ । ଇଂଲଣ୍ଡରେ କି ରାଜରେ ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ ଚଳେ ?
- ୩ । ‘ଅସେମ୍ବଲି’ କାହାକୁ କହନ୍ତି ? କେଉଁମାନେ ଅସେମ୍ବଲି ସଭାରେ ସଭ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ?
- ୪ । ବାରିକମିସ୍ତ୍ରୀ ବିଭାଗ ଓ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟ କଅଣ ?

ରେଲଗାଡ଼ିର ଜନ୍ମକଥା

ଏ ସ୍ୱଗରେ ଯେତେ ନୂଆ କଳ ବାହାରିଛି, ତନ୍ମଧ୍ୟରେ ରେଲଗାଡ଼ି ଦ୍ୱାରା ଅମୁମାନଙ୍କର ବେଶି ଉପକାର ହେଉଅଛି । ଯେ ପ୍ରଥମେ ଏହି ରେଲଗାଡ଼ି ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ ତାଙ୍କ ନାମ ଜର୍ଜ ଟ୍ରିପେଲ୍‌ସନ୍ । ୧୭୮୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଟ୍ରିପେଲ୍‌ସନ୍, ଜନ୍ମ ।

ପିଲାଦିନେ ସେ ଗୋରୁ ଜରି ପେଟ ପୋଷୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବାପା ନିଉଁକାସଲ କୋଲଲିଗଣ୍ଡିରେ ଟ୍ରିମ୍ ଇଞ୍ଜିନରେ ଫାୟାରମ୍ୟାନ ବା ଅଗ୍ନିରକ୍ଷକ କାମ କରୁଥିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ଟ୍ରିମ୍‌ଫର୍ସ ନ ମଧ୍ୟ ସେଇ କୋଲଲିଗଣ୍ଡିରେ ମୁଲ୍ୟ କାମ କଲେ । ସେ ଲେଖା ପଢ଼ା ଶିଖି ନ ଥିଲେ । ୧୮ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଗୋଟିଏ ନୈଶ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ବିଭିନ୍ନ ଯନ୍ତ୍ରର କୌଶଳ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମନୋଯୋଗ ସହକାରେ ସେ କେତେକ କଥା ଶିଖିଥିଲେ । ତତ୍ପରେ ପିତାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଫାୟାରମ୍ୟାନ କାମରେ ନିୟୁକ୍ତ ହୋଇ ସେ ପୁରୋକ୍ତ ନୈଶ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷା ଫଳରେ ଶେଷରେ ଇଞ୍ଜିନିୟର କାମକୁ ଇଲାଦ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି, ଉତ୍ସାହ ଓ ପରଶ୍ରମ ଦେଖି ସେ ସମୟର ଲେବେ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ ।

ଚଳନ୍ତା ଇଞ୍ଜିନ୍‌କପର ତଥର ହେବ, ଏଥିପାଇଁ ଟ୍ରିମ୍‌ଫର୍ସନ ସବୁବେଳେ ବୁଦ୍ଧି ଶେଳାଉଥିଲେ । ଏଥିପୁରେ ଟ୍ରାରେଥିକ୍ ନାମକ ଜଣେ ଲୋକ ଗୋଟିଏ ଚଳନ୍ତା ଦାଣ୍ଡିୟ ଗାଡ଼ି ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ଟ୍ରିମ୍‌ଫର୍ସନ ସେ ଗାଡ଼ି ଦେଖି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ନାହିଁ । ତାଠାରୁ ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ଗାଡ଼ି କପର ନିର୍ମିତ ହେବ, ସେଥିପାଇଁ ସେ ଗଭୀର ଭାବରେ ଦିନ ରାତି ଭାବିଲେ । ବାରମ୍ବାର ଅବେଚନା ଫଳରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଇଞ୍ଜିନର ଦୋଷଗୁଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ସେ ନୂଆ ଧରଣର ଚଳନ୍ତା ଇଞ୍ଜିନ୍‌କପର ତଥର କରପାରିବେ ମନେ ମନେ ଭାବି ଯିବ କରନ୍ତେଲେ । ତତ୍ପରେ ସେ ଯେଉଁ କୋଲଲିଗଣ୍ଡିରେ ସେତେବେଳେ କାମ କରୁଥିଲେ, ତାହାର ମାଲିକଙ୍କୁ ଏ କଥା ଜଣାଇବାରୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତାୟ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ଟ୍ରିମ୍‌ଫର୍ସନ ଏଥର ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ଚଳନ୍ତା

ଇଞ୍ଜିନ୍ ତଥର କରବାରେ ଲାଗିଲେ । ୧୦ ମାସ ପରେ ବାମ ଶେଷ ହେଲା; ସେ ତାଙ୍କ ପ୍ରଥମ ଇଞ୍ଜିନର ନାମ ଦେଇଥିଲେ “ମାର୍ ଲର୍ଡ଼ ।”

୧୮୧୪ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ଜୁଲାଇ ମାସ ତା ୨୫ ତାରିଖରେ ତାଙ୍କର ଏହି ନୂଆ ଗାଡ଼ ୮୦୦ ମହଣ ମାଲ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା ୮ ଶତ୍ର ମାଲଗାଡ଼କୁ ଘଣ୍ଟାରେ ୪ ମାଇଲ ବେଗରେ ଯେତେବେଳେ ଟାଣି ନେଲା, ସେତେବେଳେ ନିର୍ମାଣକାରୀ ଓ ଦର୍ଶକମାନେ ଅପୂର୍ବ ଅନନ୍ଦରେ ଉଲ୍ଲାସ ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ତାଙ୍କର ଏହି ନୂତନ ଇଞ୍ଜିନ୍ ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଠାରୁ ବହୁଗୁଣରେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ହେଲେହେଁ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଦୋଷ ରହି ଯାଇଥିଲା । ସେଥିରେ ସ୍ପ୍ରିଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ନ ଥିବାରୁ ଗୁଲିଲାବେଳେ ଗୋଟାଏ ପାଖକୁ ଅଉଟି ପଡ଼ୁଥିଲା ଓ ଯେଉଁ ବାଟରେ ଗୁଲୁଥିଲା, ସେ ବାଟକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଥିଲା । ଏହି ଦୋଷ ଦୂର କରି ସେ ପରେ ଅଉ ଗୋଟିଏ ଇଞ୍ଜିନ୍ ତଥର କଲେ । ପ୍ରଥମ ଇଞ୍ଜିନରେ ତାଙ୍କର ଅଉ ଗୋଟିଏ ଦୋଷ ରହି ଯାଇଥିଲା । ଇଞ୍ଜିନରୁ ଯେତେବେଳେ ବାଷ୍ପ ବାହାର ଆସୁଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଏହାର ଗୋଟାଏ ବିକଟ ଏବଂ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଶବ୍ଦ ହେଉଥିଲା ଯେ, ଗୋରୁ, ଘୋଡ଼ା ପ୍ରଭୃତି ଜୀବନମାନେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ବହୁଦୂରକୁ ପଳାଉଥିଲେ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ବଡ଼ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ନିଜ ସାହାଯ୍ୟରେ କାଷ୍ଠର ଯିବା ଆସିବା ନିୟମିତ କରିଦେବାରୁ ଏ ଦୋଷ ଦୂର ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଇଞ୍ଜିନର କାର୍ଯ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଦର ରୁଚ୍ୟ ଚଲିଲା । ଏହା ଦେଖି ଷ୍ଟିଫେନ୍‌ସନ୍‌ ଭାରି ଅନନ୍ଦିତ ହେଲେ । ପରେ ଅନ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଉପାଳବ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ସେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଅତ୍ୟନ୍ତ

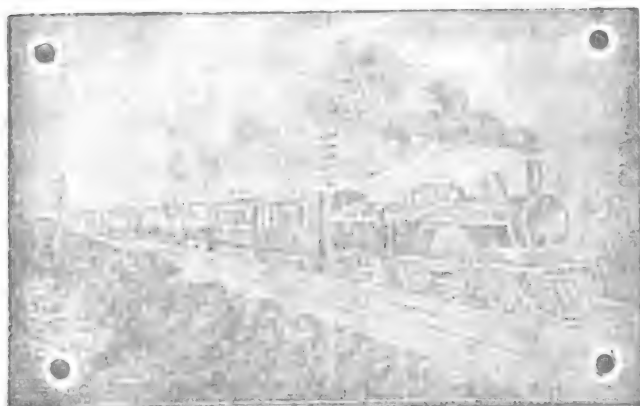
ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଡେଇଁ ଚାଲି ସେ ସମୟର ସେକେଟ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ସମ୍ମାନ ଲାଭ କରିଥିଲେ ।

ଏହା କରସାର ଟ୍ରିପେନ୍ସନ୍ ରେଲପଥ ନିର୍ମାଣରେ ମନୋଯୋଗୀ ହେଲେ । ତାଙ୍କର ଧାରଣା ହେଲା ଯେ, ରେଲଗାଡ଼ି ଯିବା ଅସିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଅପେକ୍ଷା ରେଲପଥର ପ୍ରୟୋଜନଯୁକ୍ତ ଅଟେ ବୁଝେ । ଭଲ ରେଲପଥ ନିର୍ମାଣ ହେବାରୁ ଏଥର ତାଙ୍କ ନୂଆ ଗାଡ଼ି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଚଞ୍ଚଳ ଗତିରେ ଚାଲିଲା ।

ଗୁଡ୍ ଗୁଡ୍ ଇଂଲଣ୍ଡର ଅନେକ କୋଇଲା କୋମ୍ପାନୀ ଟ୍ରିପେନ୍ସନ୍ ଇଞ୍ଜିନ୍ କିଣି ରେଲପଥ ନିର୍ମାଣ କରାଇ କୋଇଲା ନିବା ଅଟିବା କଲେ । ତାପରେ ସେ ଅଦ୍ଭୁତ ଉତ୍ପାଦ ଧରଣର ଗୋଟିଏ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଡେଇଁ କର ୭୫୦୦ ଟଙ୍କା ପ୍ରାୟର ପାଇଥିଲେ ।

ଏହି ନୂତନ ଉଦ୍ଭାବନ ଦେଖି ସେତେବେଳେ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଭାର ଆନ୍ଦୋଳନ ଅବସ୍ଥା ହେଲା । ଅନେକ ଲୋକ ରେଲପଥର ବିରୋଧୀ ହୋଇ ନାନାଭାବରେ ଟ୍ରିପେନ୍ସନ୍‌ଙ୍କୁ ଉପହାସ କଲେ ଓ ଗାଳିଦେଲେ । ମାତ୍ର ଟ୍ରିପେନ୍ସନ୍ ସେଥିରେ ଉତ୍ସାହଶୂନ୍ୟ ନ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ରେଲପଥ ନିର୍ମାଣରେ ଲାଗିଲେ । ପଞ୍ଚ ନିର୍ମାଣ ପରେ ସେ ୩୪ ଗଣ୍ଡ ଗାଡ଼ି ସେଥିରେ ଯୋଡ଼ି ତହିଁରେ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଲଗାଇଲେ ଓ ନିଜେ ତାହାର ଚାଳକ ହେଲେ । ଏହି ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ି ଯେଉଁଦିନ ପ୍ରଥମେ ଚାଲିଲା, ସେ ଦିନ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସବର ଆୟୋଜନ ହୋଇଥିଲା । ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଦର୍ଶକ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ୪୫୦ ଜଣ ଯାତ୍ରୀ, କୋଇଲା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ମାଲ୍ ଲୋଡି ଯେତେବେଳେ ରେଲଗାଡ଼ି ଘଣ୍ଟାରେ ୧ ମାଇଲ ବେଗରେ

ପଥର ଶେଷ ସୀମାରେ ପହଞ୍ଚିଲା; ସେତେବେଳେ ବ୍ରିଟେନ୍ ସନ୍ଧ୍ୟା
ଅନନ୍ତରେ ନାଚି ଉଠିଲେ । ତାଙ୍କର ବହୁଦିନର ଅଶା ବାଞ୍ଛାରେ
ପରଶିତ ହେଲା ଜଣିପାର ସେ ଜୀବନ ସାଥୀକ ହେବା ବୋଲି
ମନେ କଲେ ।

ଅଧିକ ବେଲଗାଡ଼

ବିଷୟର ବିଷୟ ଯେ, ପ୍ରଥମେ ଇଂଲଣ୍ଡର ଉଚ୍ଚ ବର୍ଣ୍ଣିୟ
କେବମାନେ ଏହି ବେଲଗାଡ଼ରେ ଚର୍ଚ୍ଚିବାକୁ ଘୃଣା କରୁଥିଲେ ।
ଦରବାର ହେଲେ ଗୃହମାନଙ୍କୁ ବେଲରେ ଫୋରଦେଇ
ସେମାନେ ନିଜେ ଗୋଡ଼ାରେ ଚର୍ଚ୍ଚି ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ
ଯାଉଥିଲେ । ସ୍ୱୟଂ ମହାରାଣୀ ଇକ୍‌ସୋରସ୍ ୧୮୪୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ
ବେଲଗାଡ଼ରେ ପ୍ରଥମେ ବସି ଲଣ୍ଡନରୁ ଉଇଷ୍ଟ୍‌ସର୍ ଗଲେ ।
ଏହା ପରେ ଅନ୍ୟ ବାହାର ବେଲଗାଡ଼ରେ ଯିବାଅସିବା କରବାରେ
ଘୃଣା ରହିବା ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀଫେନ୍ଦ୍ରନ୍ ତାଙ୍କ ଶେଷ ଜୀବନରେ ବିପୁଳ ସମ୍ମାନ ଓ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ଲାଭ କରି ପରମପୁଣ୍ୟରେ କାଳ କଟାଇଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ଗେଲଗାଡ଼ ଚାଲିବା ପୂର୍ବେ କ୍ଷେତ୍ର କପର ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ଦୁରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲେ ?
- ୨ । ଇଂଲଣ୍ଡର କେତେକ ଚଳନ୍ତା ଇଞ୍ଜିନ୍ ଦେଖି କି ହେତୁରୁ ଶ୍ରୀଫେନ୍ଦ୍ରନ୍ ଗାଲି ଦେଉଥିଲେ ?
- ୩ । ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁ ଗେଲଗାଡ଼ା ଅଛି ତାହା କେଉଁଠାରୁ କେଉଁଠାଏ ଚାଲୁଛି ?
- ୪ । ଗେଲଗାଡ଼ାଦ୍ୱାରା ଅମ୍ଭର କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅପକାର ହେଉଅଛି କି ନାହିଁ ଭଲକରି ବୁଝାଇଦିଅ ।

ପୃଥିବୀର ଗଠନ

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ବାସରୁମି ଏହି ପୃଥିବୀର ଉପରଭାଗ ସବୁଠାରେ ଏକାକିଳ ହୁଏ । କେଉଁଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପର୍ବତ, କେଉଁଠାରେ ଅନନ୍ତ ମହାସାଗର, କେଉଁଠାରେ ବହୁଦୂରବ୍ୟାପୀ ବାଲ୍ୟକାମୟ ମରୁଭୂମି, କେଉଁଠାରେ ନାନା ବୃକ୍ଷଲତାପୁର୍ଣ୍ଣ ଜିବଜନ୍ତୁ ବନ, କେଉଁଠାରେ ହ୍ରଦ, କେଉଁଠାରେ ବା ନଦୀ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଆମ୍ଭମାନେ ଦେଖୁଥାଉଁ; କିନ୍ତୁ ଗରକାଳକୁ କଅଣ ପୃଥିବୀର ଏହି ରୂପ ସବୁଠାରେ ଏକାପରି ରହିଅଛି ? ନା, ପୃଥିବୀ ଉପର ଅକୃତର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ଆମ ଆଖିରେ ପଡ଼ୁଛି । ରୁମିକମ୍ପ ବେଳେ ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ଯେ ବିଶେଷ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ, ତାହା ବୋଧହୁଏ ଅନେକେ ଜାଣନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ଏହି ପୃଥିବୀର

କୌଣସି କୌଣସି ଅଂଶ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଏ, କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭବତଃ କୌଣସି ବୃହତ୍ ବୃହତ୍ ନିମ୍ନ ଗାଲରୁମି ହୋଇଯାଏ, ବୃଷରୁମି ମରୁରୁମି ସର ବାଲିରେ ପୁରଯାଏ, ସମୁଦ୍ରଭେରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ନୂଆ ଦ୍ଵୀପ ହୋଇ ଉପରକୁ ଉଠିପଡ଼େ, କେଉଁଠାରେ ପାଣି ପୂରିଥିବା ନିକସକୁ ଶୁଖିଲା ଭଳିରୁମିରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ, କେଉଁଠାରେ ବା ନଦୀର ଗତି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଏ । କୌଣସି କୌଣସି ପବନ ଉପରେ ଏବେ ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବମାନଙ୍କର ଦେହର ଅବଶେଷ ଦୃଢ଼ଗୋଚର ହୁଏ । ଏଥିରୁ ବେଶ୍ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ଦିନେ ସେହି ପବନ ସମୁଦ୍ରଗର୍ଭରେ ଥିଲା, କାଳକ୍ରମେ ତାହା ଉପରକୁ ଉଠିଅଛି । ସମୁଦ୍ରଗର୍ଭରେ କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଲୁପ୍ତ ନଗର ଓ ଗ୍ରାମର ଚିହ୍ନ ଦେଖି ମନେ ହୁଏ, ସେସବୁ ସ୍ଥାନ ଦିନେ ପୃଥ୍ବୀ ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ ଥିଲା । ଏହି ସବୁ ଦେଖି ଅମୃତମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥ୍ବୀର ଅବସ୍ଥା ବିଷୟ ଅନେକନା କରନ୍ତି ।

ଭୂତତ୍ତ୍ଵବିତ୍ ପଣ୍ଡିତମାନେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଅଛନ୍ତି ଯେ, ଏହି ପୃଥ୍ବୀ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତପ୍ତ ଜଳପିଣ୍ଡ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ପୃଥ୍ବୀ ଉପରସ୍ଥ ଅକାଶ ଫୁଲି ଥିଲା । ଦିନ ରାତି ସବୁବେଳେ ଝଡ଼ ହେଉଥିଲା । ବୃଷଅଞ୍ଚ ଅନ୍ଧାରରେ ପୂରିଥିଲା । ପୃଥ୍ବୀର ଅଭ୍ୟନ୍ତରଭାଗରୁ ସବୁବେଳେ ଉତ୍ତପ୍ତ ଗଳିତ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ଉପରକୁ ଉଠୁଥିଲା । ଭୂପୃଷ୍ଠରେ ଶ୍ୟାମଲଶୋଭାର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ନ ଥିଲା ।

ତାପରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅବସ୍ଥା ହେଲା । ନାନା ରୂପାନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପୃଥ୍ବୀ ତରଳଭାବେ ତ୍ୟାଗ କରି ଚଳିଲା

ହେଲା । ବହୁର୍ଦ୍ଦିନ ଶୀତଳ ହୋଇ ମୁଖିକାରେ ପରିଣତ ହେଲା ।
 ବହୁର୍ଦ୍ଦିନ ଶୀତଳ ହେବାରୁ ପୃଥ୍ବୀ ଗୁରପାଶରେ ଯେଉଁ ବାନ୍ଧୁ
 ବେଡ଼ି ରହିଥିଲା, ତାହା ମଧ୍ୟ ଶୀତଳ ହୋଇ ଜଳ ହୋଇଗଲା;
 ତେଣୁ ଜଳ ପୃଥ୍ବୀର ପଥମ ଚୂର୍ଣ୍ଣ । ଉପର ଶୀତଳ ହେବାରୁ ପରେ
 ତାହା ସୃଷ୍ଟି ଜୀବମାନଙ୍କର ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳ ହେଲା; କିନ୍ତୁ ପୃଥ୍ବୀର
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଗ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଷ୍ମ ରହିଅଛି । ପୃଥ୍ବୀ ଉପରେ
 ପଥରକୋଇଲା ପ୍ରଭୃତିର ଯେଉଁସବୁ ଖଣି ଅଛି, ତା ଭିତରେ
 ପଶିଲେ ତାପବୃଦ୍ଧି ଅନୁଭବ କରାଯାଏ । ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖାଯାଇଅଛି
 ଯେ, ଖଣିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରତି ୨୦ ଫୁଟରେ ଏକଡିଗ୍ରୀ ଲେଖାଏଁ
 ତାପ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ । ଯେବେ ଏହିପରି ଭାବରେ ତାପ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ,
 ତେବେ ଏକହଜାର ଫୁଟ ତଳେ ଥିବା ତାପରେ ପାଣି ଫୁଟୁଥିବ ଓ
 ଅଦୃଶ୍ୟ ତଳେ ପଥର ତରଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବ । ଏହାଛଡ଼ା ପୃଥ୍ବୀ
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟସ୍ଥ ତାପର ପରିଚୟ ଅସ୍ପେମାନେ ଅଗ୍ନେୟଗିରି ଓ ଉଷ୍ଣ-
 ପ୍ରସ୍ରବଣରୁ ମଧ୍ୟ ପାଇଥାନ୍ତି ।

ଅଗ୍ନିପ୍ରସ୍ରବଣରେ, ଜଳଧାରାବର୍ଷରେ ଓ ସବୁଦିନ ତାପ
 ବାହାର କରିବାରେ ପୃଥ୍ବୀ ଶୀତଳ ଓ କଠିନ ହେବାରୁ ତାହା
 ଭିତରେ ଥିବା ତରଳ ଧାତୁସମୂହ କଠିନ ହେଲା ଓ ଏହି
 କଠିନ ଅବସ୍ଥାରେ ପଥର ସୃଷ୍ଟିହେଲା । ପୃଥ୍ବୀର ଉପରିଭାଗ
 ଶୀତଳ ହେବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତାହା ସଙ୍କୁଚିତ ହେଲା ଏବଂ ତାହାର
 ଗୁପ୍ତରେ ପ୍ରସ୍ତର ଶିଳା ଭାଙ୍ଗି ବୃଦ୍ଧିଜଳଧାରା ସାହାଯ୍ୟରେ
 ନଦୀରେ ଅର୍ପଣ ପଡ଼ିଲା । ନଦୀର କିଛିରେ ତାହା ଗୁଳିତ ହୋଇ ଓ
 ବାଲି କାଦୁଅରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପ୍ରୋତର ବେଗ ଯେଉଁଠାରେ
 କମ୍ ସେଠାରେ ସ୍ତର ସ୍ତର ହୋଇ ଜମାହେଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ

ଏକ ପ୍ରଭୁ ଉପରେ ଅତି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଭୁ ପଡ଼ି ସେହି ବାଲିବା ଓ
 କର୍କମସ୍ତକ ଉପରେ ଗୁପ୍ତ ହେତୁରୁ କଠିନ ଓ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଶିଳା
 ଗଣ୍ଡରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଅଛି ।
 ପୋଗ୍ରାଫି ବା କୂଅ ଖୋଳିଲେ ପୃଥ୍ବୀର ଏହି ପ୍ରଭବିନ୍ୟାସ ସ୍ପଷ୍ଟ
 ଦେଖାଯାଏ । ଭୂଗର୍ଭରେ ପଥର କୋଇଲା ପ୍ରଭୃତି ମଧ୍ୟ ଏହିପରି
 ସ୍ତରେ ସ୍ତରେ ସଜ୍ଜିତ ଥିବା ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରଭବଗୁଡ଼ିକ
 ଗୋଟିକ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ସଜ୍ଜିତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭୂମିକମ୍ପ ଓ
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାକୃତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ କୌଣସି କୌଣସି ନିମ୍ନ ପ୍ରଭୁ
 ଉପରକୁ ଆସିଅଛି ଓ କୌଣସି କୌଣସି ଉପର ପ୍ରଭୁ ନିମ୍ନକୁ
 ଯାଇଅଛି; ତେଣୁ ପୃଥ୍ବୀଗର୍ଭରେ ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଏକାନ୍ତ ପ୍ରଭୁ
 କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସଜ୍ଜିତ ଥିବା ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଭୁରେ
 ମିଳୁଥିବା ଜୀବଦେହ ଦେଖି ପଣ୍ଡିତମାନେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଅଛନ୍ତି ଯେ,
 ପ୍ରଥମେ ପୃଥ୍ବୀରେ ମାଛ ପ୍ରଭୃତି ଜଳଜୀବ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲେ—
 ତାପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜୀବର ସୃଷ୍ଟି । ମନୁଷ୍ୟର ସୃଷ୍ଟି ଯେ
 ସର୍ବଶେଷରେ ହୋଇଥିଲା ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ ପୃଥ୍ବୀ କିପରି ଥିଲା ?
- ୨ । ପୃଥ୍ବୀର ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଉତ୍ତପ୍ତ ଥିବା ଦେଖି ତହିଁରୁ କି ଅନୁମାନ
 କରିଯାଏ ?
- ୩ । କୂଅ, ପୋଗ୍ରାଫି ପ୍ରଭୃତି ଖୋଳିଲେ ସବୁଠାରେ ଭୂଗର୍ଭରେ
 ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରଭୁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

ଉତ୍କଳାହାର

ମନ୍ତ୍ରଷ୍ୟ ଅନେନ ଦିନରୁ ଚଢ଼େଇ ଗର ଅକାଶରେ ଉଡ଼ିବାପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ଥିବ । ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ବହୁ ଚେଷ୍ଟାରେ ବର୍ତ୍ତିମାନ ତାର ସେ ଅଶା କେତେକ ପରିମାଣରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଅଛି । ଅବଶ୍ୟ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅକାଶରେ ଉଡ଼ି ଯିବା ଅସିଦ୍ଧା କରବାର ସୁଯୋଗ ଲଭି କିଛି ନାହାନ୍ତି ଓ ଅକାଶରେ ଉଡ଼ିବା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିରାପଦ ହୋଇନାହିଁ; ତଥାପି ଅଶା କଷ୍ଟପାଏ ଦିନେ ମନ୍ତ୍ରଷ୍ୟ ଏ ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ କୃତକାମୀ ହେବ । ରେଲଗାଡ଼ି ଓ ଜାହାଜରେ ଯେପରି ଡାକ ଯାଏ ଓ ଯାହା ଯିବାଅସିଦ୍ଧା କରନ୍ତି, ଏବେ କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଚଢ଼ାଜାହାଜରେ ସେପରି ହେଲଣି । କେବେ କିମ୍ବର ପ୍ରଥମେ ଏ ଯନ୍ତ୍ର ତିଆରି ହେଲା, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ଦୁଇ ଗୁରୁ କଥା ଏଠାରେ କୁହାଯାଉଅଛି ।

ରୋଷେଲରୁ ଯେଉଁ ଟ୍ୟୁ ବାହାରେ, ତାହା ବାୟୁଗର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ପରକୁ ଉଠିଯାଏ । ଏହି ବିଷୟକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଫ୍ରାନ୍ସ ଦେଶବାସୀ ଜଣେ କାଗଜ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଦୁଇ ପୁଅ କାଗଜରେ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ବେଲ୍‌ନ୍ ବା ଫ୍ରାନ୍ସ୍ ତିଆରି କରି ତା ଭିତରେ ଗରମ ଟ୍ୟୁ ପୂରାଇ ତାକୁ ଉଡ଼ାଇଦେଲେ । ଫ୍ରାନ୍ସ୍ ଭିତର ଟ୍ୟୁ ଯେତେବେଳେ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା, ସେତେବେଳେ ତାହା ତଳକୁ ଖସି ଆସିଲା । ସେହି ଟ୍ୟୁକୁ ଗରମ ରଖିବା ପାଇଁ ସେ ଦୁହେଁ ଫ୍ରାନ୍ସ୍ ତଳେ ଗୋଟିଏ ଟ୍ୟୁ ବାହାରୁଥିବା ନିର୍ମାଣ ପାତ୍ର ବାନ୍ଧିଦେଲେ ।

ଏଥର ଫ୍ରାନ୍ସ୍‌ଟା ବେଶି ଉତ୍ପରକୁ ଉଠିଗଲା; ଏହି ଟ୍ୟୁ ପୂର୍ବ ଫ୍ରାନ୍ସ୍‌ର ଉଡ଼ିବାରୁ ବ୍ୟୋମଯାନ ବା ଉଡ଼ାଜାହାଜର

ଜନ୍ମ । ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ବଥା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଉତ୍କଳ ହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥର ଅସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବର୍ତ୍ତିଯାଏ । ବାୟୁବାୟୁ ପଦାର୍ଥର ଏହି ଗୁଣଟି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥଠାରୁ ବେଶି; ତେଣୁ ବାୟୁ ଗରମ ହେଲେ ଖୁବ୍ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇଯାଏ ଓ ଗୁରୁତ୍ୱର ପଣ୍ଡା ବାୟୁଠାରୁ ଓଜନରେ ଅନେକ ହାଲୁକା ହୁଏ । ବାୟୁ ହାଲୁକା ହେଲେ ଉପରକୁ ଉଠେ; କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ତାହା ପୁଣି ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ତଳକୁ ଗସି ଥାଏ । ଫାନ୍ତସ୍ ଏହି କାରଣରୁ ଉପରକୁ ଉଠେ ଓ ସରେ ତଳକୁ ଗସେ । ଏହି ସବୁ ଦେଖି ଦେଖି ପୁରୋକ୍ତ ଦୁଇ ଭାବ ୧୫୦ ଫୁଟ ପରିଧିବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବେଲ୍‌ନ୍ କାଗଜରେ ତିଆରି କରି ଦିନେ ସହର ବାହାରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଲ ଜାଗାରେ ତାକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଲୋକ ରୁଣ୍ଡି ହୋଇଥିଲେ । ଏ ଫାନ୍ତସ ତଳେ ଅଗ୍ନିର ପାତ୍ର ରଖି ଯାଇ ନ ଥିଲା; ଭିତର ପବନ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯିବାରୁ କିଛିପରି ସରେ ଫାନ୍ତସଟା ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଏଥିରେ ସେ ଦୁଇ ଭାବ ଭାବି କିସ୍ତାହୁତ ହୋଇ ମୋଟା କନାରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଫାନ୍ତସ୍ ଅତି ଯତ୍ନରେ ତିଆରି କଲେ । ଗୁରୁତ୍ୱର ପ୍ରଚୁର ହେଲା ଯେ, ଏଥର ଫାନ୍ତସ ଯାହା ଘେନି ଉପକୁ ଉଠିବ । ଫାନ୍ତସ ଦେରେ ଅନେକ ଲୋକ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଜମା ହେଲେ । ୧୮୮୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୧ ତାରିଖରେ ବେଲ୍‌ନ୍ ଅକାଶରେ ଉଡ଼ିଲା; ଏଥିରେ ସବୁ ପ୍ରଥମେ ଫେର୍ଡିନାନ୍ଦେ ଅକାଶଯାତ୍ରୀ ହେଲେ, ତାଙ୍କ ନାମ ଶୁଣିଲେ ଭ୍ରମକୁ ହସ ମାଡ଼ିବ । ନିମ୍ନିତ୍ତ ଦୁଇଭାବ ଏହି ପାହାଁମାନଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଟୋକାଲରେ ପୁରାଇ ବେଲ୍‌ନ୍ ତଳେ ଖୁବ୍ ଦୃଢ଼

କର ତାହା ଦେଖିଲେ । ଗୋଟିଏ ମେଣ୍ଟା, ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ା ଓ
ଗୋଟିଏ ହଂସ—ଏମାନେ ହୋଇଥିଲେ ପ୍ରଥମ ଅକାଶଯାତ୍ରୀ ।
ଯେତେବେଳେ ଏହି ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଘେନି ଫାନୁସ୍
ଉପରକୁ ଉଠିଲା, ସେତେ ବେଳେ କେତେ ତାଳି ମାର ଅନନ୍ଦରେ
ନାଚିଲେ । ୮ ମିନିଟ୍ ତାଳି ଏହି ବେଲୁନ୍ ଅକାଶରେ ଭାସି ଭାସି

ଶେଷରେ ନିରାପଦରେ
ପୃଥିବୀକୁ ଓହ୍ଲାଇ
ଅସିଲ । ଏ ଘଟଣାରେ
ପ୍ରସାସୀ ରାଜ୍ୟରେ
ଗୋଟାଏ ଭାବ ଉତ୍ପାଦ
ଦେଖାଗଲା ।

ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି
ମନୁଷ୍ୟ ବେଲୁନରେ
ବସି ଅକାଶକୁ ଉଠି-
ବାକୁ ସାହସ କରି ନ
ଥିଲେ । ରେଜିସ୍ଟାର୍
ନାମକ ଜଣେ ଯୁବକ
ସାହସ ସହକାରେ
ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ
ଅବଜ ବେଲୁନରେ
ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ।

ଏଥର ବେଲୁନ୍

ବେଲୁନ୍

ଦେହରେ ୧୦୦ ପୁଣ୍ଡ ଲମ୍ବା ଶକ୍ତି ଶକ୍ତି ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧି ତାକୁ
ମାଟିଉପରେ ଦୂରରୁପେ ବାନ୍ଧି ଦିଆଗଲା । ରେଜିସ୍ଟାର୍

କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ନିଶ୍ଚୟରେ ପୃଥିବୀରେ ଅସି ଓହ୍ଲାଇଲେ ।
ଏ ଘଟଣାର କିଛି ଦିନ ପରେ ରେଭିୟାର ତାଙ୍କର ଜଣେ
ସାହସୀ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପୁଣି ବେଲ୍‌ଜିୟମରେ ଉଠିଲେ । ଏଥର
କିନ୍ତୁ ବେଲ୍‌ଜିୟମ ଦକ୍ଷିଣରେ ବନ୍ଧା ହେଲା ନାହିଁ ବା ବେଲ୍‌ଜିୟମକୁ
ଅବଳେ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ୨୦ ମିନିଟ୍ ଅବାଧରେ
ଉଠି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲେ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ନିର୍ମାଣକାରୀ ଭାବେ ଦୃଢ଼ ଏ
ଘଟଣାରେ କିପରି ଅନନ୍ୟ ଭାବେ କରୁଥିବେ, ଏଥିରୁ ଅନୁମାନ
କରିପାରି । ପ୍ରାୟ ସବୁକାର ଏ କଥା ଶୁଣି ନିର୍ମାଣକାରୀ ସମସ୍ତେ
ପୁରସ୍କାର ଦେଲେ ଓ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାରର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ
ଉଚ୍ଚ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦାନ କଲେ । କ୍ରମେ ଇଉରୋପ ଓ ଅମେରିକାରେ
ଅବଳ ବେଲ୍‌ଜିୟମରେ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ୧୮୭୧
ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଅମେରିକା ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧିପ୍ରାନ୍ତ ବେଲେ ଏହି ଅବଳ
ବେଲ୍‌ଜିୟମର କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଜର୍ମାନୀଦେଶବାସୀ ‘ବେଲ୍‌ଜିୟମ୍’ ନାମକ
ଜଣେ ଯୁକ୍ତିବିତ୍‌ଙ୍କର କର୍ମଶୂଳ ଭାବେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ପୁରବେ କୁହାଯାଇଅଛି ଯେ, ଧୂଆଁ ବାହାରୁଥିବା ଗୋଟିଏ
ଅଗ୍ନିପାତ୍ର ବେଲ୍‌ଜିୟମରେ ବନ୍ଧା ହେଉଥିଲା । ସେହି ଉତ୍ତପ୍ତ ହାଲୁକା
ଧୂଆଁ ବଳରେ ବେଲ୍‌ଜିୟମ ଉପରେ ଉଠୁଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ
ବାୟୁଠାରୁ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ହାଲୁକା ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ଗ୍ୟାସ୍
ନାମରେ ଏକପ୍ରକାର ବାୟୁଗାୟ ପଦାର୍ଥ ଆବିଷ୍କୃତ ହେଲା । ଗରମ
ଧୂଆଁ ଦ୍ୱାରା ବେଲ୍‌ଜିୟମର ବାୟୁଠାରୁ ଏହି ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ବାସ୍ତବରେ
ବେଲ୍‌ଜିୟମ ଚଳାଇବା ସୁବିଧାଜନକ ହୋଇଥିଲା । କାରଣ ଏଥିରେ
ଅତି ନିଆଁର ପାତ୍ର ବେଲ୍‌ଜିୟମରେ ବାହାରକୁ ହେଲା ନାହିଁ
କିମ୍ବା ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ଆକାଶକୁ ଉଠିବାରେ ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ ।

ପ୍ରାନ୍ତ ଦେଶବାସୀ ରବର୍ଚ୍ଚ ନାମରେ ଦୁଇ ଭାଇ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ଫ୍ଲେ ବେଲ୍‌ନ୍ ଡେଇଁ କରି ଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ । ଏଥିରେ କୌଣସି ମନ୍ତ୍ରଷ୍ଟ୍ୟ ବସି ନ ଥିଲେ । ତାହା ପ୍ରୟ ଏକ ହଜାର ଫୁଟ ଉପରକୁ ଉଡ଼ିଯାଇ ବହୁଦୂରରେ ଗୋଟାଏ ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲା । ସେଠା ଲୋକେ ଏ ଅଦ୍ଭୁତ ପଦାର୍ଥକୁ ଦେଖି ପ୍ରଥମେ ଭୟରେ ପଳାଇଗଲେ । ପରେ ଠେଙ୍ଗା,ବାଡ଼ି,ଚେର,ବେଙ୍ଗା ପ୍ରଭୃତି ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ତା ପାଖକୁ ଆସି ତାକୁ ଏକାବେଳେକେ ଭାଙ୍ଗି ନଷ୍ଟ କରିଦେଲେ ।

ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ବେଲ୍‌ନ୍ ଖୁବ୍ ଉପରକୁ ଉଠିବ; ମାତ୍ର ଗୁଳିକ ଛେ ଅନ୍ତସାରେ ତାକୁ ଅକାଶରେ ଚଳାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପବନର ଚଳ ଯେଉଁ ଅଡ଼କୁ ହେଉଥିଲା, ତାହା ସେହି ଅଡ଼କୁ ଚଳି କରୁଥିଲା ।

ଗୁଳିକର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ବେଲ୍‌ନ୍‌ର ଗତିକୁ ନିୟମିତ କରିବା ପାଇଁ ଜର୍ମାନୀ ଦେଶବାସୀ ଫୁବୋଲ୍ଡ୍ କାଣ୍ଟେ ଜେପ୍‌ଲିନ୍ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଚିନ୍ତା କରିଥିଲେ । ବହୁ ଚେଷ୍ଟା ପରେ ସେ ଏଥିରେ କୃତକାରୀ ହୋଇ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ ଉଡ଼ାଇବାଜର ନାମ ହେଲା 'ଜେପ୍‌ଲିନ୍' । ଜର୍ମାନ ସରକାର ଏହା ଦେଖି ତାକୁ ପ୍ରଚାର ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କଲେ ଏବଂ ସେ ଜର୍ମାନୀରେ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ପରେ ଅନେକ ଜେପ୍‌ଲିନ୍ ତିଆରି କଲେ । ଗଲା ଇଉରୋପ ମହାଯୁଦ୍ଧ ବେଳେ ଜର୍ମାନମାନେ ଏହି ଜେପ୍‌ଲିନ୍ ବା ଉଡ଼ାଇବାଜ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ଶତ୍ରୁପକ୍ଷ ପ୍ରଥମେ ଏହାର ଜର୍ମାନ କୌଶଳ ବୁଝିପାରି ନ ଥିଲେ । ପରେ ଯେତେବେଳେ ବୁଝି ପାରିଲେ, ସେତେବେଳେ ଏହାର ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ଗ୍ୟାସ୍ ପୂରା ଥିଲୁ ଗୁଳି

ମାରି ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଥିଲେ । ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ଅତି ସହଜରେ ଜଳି ଉଠେ । ଗୁଳି ବାଜିଲା ଶଙ୍ଖ ଜେପ୍‌ଲିନ୍‌ରେ ନିର୍ମିତ ଘଟି ଯାଉଥିଲା; ତେଣୁ ଏହି ଜେପ୍‌ଲିନ୍ ସେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧରେ କର୍ମନିମାନ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖି ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରୁ ନ ଥିଲା ।

ଉଡ଼ାଜାହାଜ

ପ୍ରାନ୍ ଓ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଜେପ୍‌ଲିନ୍ ବଦଳରେ ଅନ୍ଧ ଏକ ପ୍ରକାର ଉଡ଼ାଜାହାଜ ବାହାରୁଥିଲା; ତା ନାମ ‘ଏସ୍‌ସ୍‌ପ୍ରେନ୍’ । ଏସ୍‌ସ୍‌ପ୍ରେନ୍ ଦେଖିବାକୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଚକ୍ରେର ପରି । ପକ୍ଷୀର ତେଣା ଭଳି ଏଥିରେ ସାଠାଣେତଃ ଦୁଇଟା ଲମ୍ବା ପଖା ଲାଗିଥାଏ । ଇଞ୍ଜିନ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହା ଗୁଳିକର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ବାୟୁରେ ଗତି କରିପାରେ । ଜେପ୍‌ଲିନ୍ ଅପପକ୍ଷା ଏହା ଅକ୍ଷରରେ ଅନେକ ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ତା ଅପପକ୍ଷା ଅଧିକ ଦୂର ବେଗରେ ଉଡ଼େ । ଯୁଦ୍ଧବେଳେ ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ପ୍ରାନ୍‌ସର ଶେକସାନ୍‌ରେ ଏସ୍‌ସ୍‌ପ୍ରେନ୍ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ଏବଂ ତଦ୍‌ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର

କାନ୍ଦୁ କୋହୁକ କରୁଥିଲେ । କେତେ ଗୁଣ୍ଡିଗମ୍ଭୀର ଓ କଢ଼େଇ ମୋ ଭାଳରେ ଅସ୍ତେଷ୍ଟ ନେଇଥିଲେ ।

ଦିନେ ଦିନେ କାଠକଟାଳୀ ଆସି ମୋତେ ମୂଲୁଛୁ କାଟି ଦେଲେ । ମୋ ପାଖରେ ଅନ୍ୟ ଯେଉଁସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଛ ଥିଲେ, ସେସବୁକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ କାଟି ପକାଇଲେ । କାଠକଟାଳୀମାନଙ୍କ କଥା କଷ୍ଟାରୁ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଚୁହୁଲି ଯେ, ସେମାନେ ମୋତେ ନେଇ ଖବରକାଗଜ କରିବେ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଭାରି ଶୁସ୍ତି ହେଲି । ବଡ଼ ଓ ଭଲ ହେବାକୁ କାହାର ବା ଛକ୍କା ନ ହୁଏ ? କେବେ ମୋତେ ପଢ଼ିବେ ଓ ଅନେକ ଭଲ କଥା ମୋ ଦେହରେ ଲେଖା ହେବ—ଏ କଥା ଶୁଣି ମୋର ଭାରି ଆନନ୍ଦ ହେଲା ।

ତା ପରେ ମୋତେ ଗଡ଼ ଗଡ଼ କରି କାଟି ଦୁଇକୁ ନେଇ ଗଲେ । ସେଠାରେ କରତମାନେ କେତେବେଳେ ମୋତେ ଚିର ପକାଇଲେ । ଚିରଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ାକୁ ଗୋଟାଏ କଲ ଭିତରେ ପୁରାଇ ଦିଅଗଲା । ଓଃ, ସେ କଲ ଭିତରେ କି ଭୟଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରଣା । ମୋତେ ଏତେ କଷ୍ଟ ହେଲା ଯେ, ମୁଁ ବଡ଼ପାଟିରେ କାନ୍ଦିଲି । ଗୋଟାଏ ପରେ ଗୋଟାଏ ଏହି ଭଳି ଟାଙ୍ଗା କଲରେ ମୋତେ ପଶିବାକୁ ହେଲା । ଶେଷ କଲ ଭିତରୁ ମୁଁ ଚିତ୍କରିବା କାନ୍ଦୁଅ ପରି ଏକ ପ୍ରକାର ମଣ୍ଡ ହୋଇ କାହାରିଲି । ତା ପରେ ପୁଣି କଲରେ ପଶିଲି । ଶେଷରେ ତହିଁରୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଧଳାକାଗଜ ପର୍ଦ୍ଦା ହୋଇ କାହାରିଲି । ସେତେବେଳେ ଭାବିଲି, ଏଥର ମୋ ଅବସ୍ଥା ଟିକିଏ ଭଲ ହେଲା; ମାତ୍ର ସମୁଦ୍ରକୂଳ ବଣରେ ଥିଲାବେଳେ ମୁଁ ଯେପରି ସୁଖରେ ଥିଲି, ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋର ଆଉ ସେ ସୁଖ ରହିଲା ନାହିଁ ।

ତା ପରେ ମୋତେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ବଳ ଭିତରେ ସୁସ୍ଥ
ଲେବେ ଡେଇଁ ବଡ଼ ଗଣ୍ଠିରେ ବାନ୍ଧିଲେ ଏବଂ ସମୁଦ୍ରକୁ ଅଣି
ଜାହାଜ ଭିତରେ ରଖିଲେ । ମୋ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ମୋତେ ଅନ୍ୟ
ଦେଶକୁ ଯିବାକୁ ହେଲା । ୩୫, ଜାହାଜ ଭିତରେ ଏକ ସପ୍ତାହ ଯାଏ

ମୋତେ ଭାବ କଷ୍ଟ ହେଲା । ମୁଁ କେବେହେଲେ ଜାହାଜରେ ଚଢ଼ି
ନ ଥିଲି । ମୁଁ ଯେଉଁ ଗଣ୍ଠିରରେ ବନ୍ଦା ହୋଇଥିଲି, ସେ ଗଣ୍ଠିରାଟାକୁ
ନେଇ ଜାହାଜର ମାସ୍ତୁଲ ପାଖରେ ରଖିଥିଲେ । ମାସ୍ତୁଲଟା ଅମ
ଦେବଦାରୁ କାଠରେ ତିଆରି । ସେ ମୋର ପିଲାଦିନର ଚିହ୍ନ
ସାଙ୍ଗ । ମୋର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସେ କହିଲା, “ଭାଇ, ଶବ୍ଦରକାଗଜ
ହେବାଠାରୁ ମାସ୍ତୁଲ ହେବା ଖୁବ୍ ଭଲ; କାରଣ ଶବ୍ଦରକାଗଜକୁ
ଲେବେ ଦିନେ ମାଟି ଆଦର କରିବୁ, ମାଟି ମାସ୍ତୁଲ ଅନେକ ଦିନ

ଯାଏ ରହେ ଓ ନିଜେ ଜାହାଜର ମାଲିକ ବାପାନ୍ ମୋ ଦେହରେ
ଅଛନ୍ତି କର ବସନ୍ତି । ଏହା କଅଣ ଅଳ୍ପ ଭ୍ରମ୍ୟର କଥା ? ତା
ଛଡ଼ା କେତେ ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ ମୁଁ ପ୍ରତିଦିନ ଦେଖୁଅଛି ।”
ଏହି ସବୁ କଥା ମାସୁଲଠାରୁ ଶୁଣି ମୋତେ ଭାବ କାନ୍ଦ ମାଡ଼ିଲା ।
ମୁଁ ଅଛ କଥା ନ କହି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଶୋର ପଡ଼ିଲି ।

କିଛି ଦିନ ପରେ ବନ୍ଦରରେ ଜାହାଜ ଲାଗିଲା । ମୁଁ ଯେଉଁ
ଗଣ୍ଡିଶ୍ଵରେ ବନ୍ଦା ହୋଇଥିଲି, ସେ ଗଣ୍ଡିଶ୍ଵ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାଗଜ
ଗଣ୍ଡିଶ୍ଵରୀକୁ ଲେକେ ଜାହାଜରୁ ବାହାର କରି ତଳେ ଯୋଯାଡ଼ି
ଦେଲେ । ତା ପରେ ଗାଡ଼ିରେ ଲଦି ଅମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ
ଶବରବାଗଜ ଗୁମାସ୍ତାନାର ତଳମହଲ ଅନ୍ଧାରଥ ମାଲଗୋଦାମ
ଘରେ ରଖିଲେ । ସେଠାରେ ପବନ କି ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ କିଛି
ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ ହୋଇ ସେଠାରେ ପଡ଼ି
ରହିଲି । ଦିନେ ରାତିରେ ମୁଁ ସେଠାରୁ ଗୁମାସ୍ତାନ ଘରକୁ
ନିଅ ହେଲି । ସେଠାରେ ଗୁମାସ୍ତାନ ଉପରେ ମୋତେ ଦୃଢ଼ରୂପେ
ବସାଇ ଦିଅଗଲା । ଏହି ସମୟରେ ଖୁବ୍ ଭାବ କାଲିକୋଳା
ଗୁମାସ୍ତା ଅକ୍ଷର ମୋ ଉପରେ ମାଡ଼ି ହୋଇଗଲେ । ଶେଷରେ ମୁଁ
ଯେତେବେଳେ ସଦାକୁ ବାହାର ଆସିଲି, ସେତେବେଳେ ଦେଖିଲି
ଯେ ମୋ ଦେହସାରା କେବଳ ଶବ୍ଦ ଗୁମାସ୍ତା ପୁର ରହିଛି । ସେ
ଗୁମାସ୍ତା ସେ ଭଳି ସୁନ୍ଦର ବା ଭଲ ଶବ୍ଦ ଦୁହେ । ‘ସ୍ଵଚ୍ଛପଦ
ମକଦ୍ଦମା’, ‘ପାତିମାକଡ଼ିକ ଉପଦ୍ରବ’, ‘ଭୟଙ୍କର ରେଳ ଦୁର୍ଘଟଣା’
‘ଧର୍ମଘଟ ବଢ଼ିଲା’, ‘ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ି’, ଏହିଭଳି ଗୁମାସ୍ତା
ବାଜେ ବିଷୟରେ ମୋ ଦେହ ପୂରିଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ
ଦେଖିଲି, ଗୋଟାଏ ହେଲେ ଭଲ କେ ମୋ ଉପରେ ଗୁମା ହୋଇ
ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ଭାବିଲି, ମାସୁଲ ହେବା ସବୁଠାରୁ ଭଲ ।

ଯେବେ ମୁଁ ଏଠାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଏଁ, ତେବେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ମୁଁ ଅନ୍ଧ ଖବରକାଗଜ ହେବାକୁ କେବେହେଁ ଇଚ୍ଛା କରବି ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଏହି ସମୟରେ ମୋତେ କଲରେ ନେଇ କାଟି ପୁଣି ବିଡ଼ା ବିଡ଼ା କରି ବାନ୍ଧିଲେ । ଜଣେ ଲୋକ ସକାଳଣୀତରେ ମୋତେ ନେଇ ରେଲସ୍ଟେସନକୁ ଦଉଡ଼ିଲା ଓ ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ପଇସା ମୂଲ୍ୟରେ ମୋତେ ବଢ଼ିଦେଲା । ଜଣେ ବାବୁ ମୋତେ କିଣି ନେଇ ମୋ ଉପରେ ଟିକିଏ ଅଖି ପକାଇ କିଛି ସିଣି ପକେଲେ; ମାତ୍ର ଭଲ ଖବର କିଛି ନ ଥିବାରୁ ମୋତେ ତାଙ୍କ ବିଛଣା ତଳକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ । କିଛି ସିଣି ପରେ ଅନ୍ଧ ଜଣେ ବାବୁଙ୍କ ଅଖି ମୋ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ସେ ବି ଟିକିଏ ପକେଲେ; ଶେଷରେ ଘରକୁ ଉଠିବେଳେ ବଜାରରୁ ମାଛ କିଣି ମୋ ଦେହରେ ଗୁଡ଼ାଇ କରି ନେଲେ । ମାଛ ଘରକୁ ଗଲା; ମାତ୍ର ମୁଁ ପଦାରେ ସତରଞ୍ଜି ଯାକ ପଡ଼ି ରହିଲି । ମାଛ ଗରି ମୋ ପକ୍ଷରେ ଏଡ଼େ ଅସହ୍ୟ ହେଲା ଯେ, ତହିଁରେ ନମାଇ ମୁହଁ ହୋଇଗଲା । ସମ୍ବଦୁକୁଳ ବଣରେ ମୁଁ କେଡ଼େ ସୁଖରେ ଥିଲି, ସେତେବେଳେ ସେସବୁ କଥା ମୋ ମନେ ପଡ଼ିଲା । ରାତି ପାହିଲାରୁ ଗୋଟିଏ ନେକଡ଼ି ବୁଡ଼ି ମୋତେ ନେଇ ଯାଇ ନିଆଁ ଜାଳିଲା ଏବଂ ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ମୁଁ ପାଉଁଶ ହୋଇଗଲି ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । କେଉଁ କେଉଁ ପଦାର୍ଥରୁ କାଗଜ ତିଆରି ହୁଏ ? ଓଡ଼ିଶାରେ କାଗଜର କି କି ଉପକରଣ ମିଳେ ?
- ୨ । ଖବରକାଗଜ କି ଶକ୍ତିରେ ଛପା ହୋଇ ବଜାରରେ ବିକା ହୁଏ ?

୩ । କୌଣସି ବାଟ ପକ୍ଷରେ ମାସୁଲ ହେବା ଭଲ କି ବାଗଜ ହେବା ଭଲ ? କାହିଁକି ?

ଅଫ୍ରିକାରେ କାଫ୍ରି ଦେଶ ଅବସ୍ଥାର

ପୃଥିବୀରେ ଅଫ୍ରିକା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ମହାଦେଶ । ବଣ, ଲଙ୍ଗୁଳ, ପାହାଡ଼ରେ ସେ ରାଜ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ସାହାରା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ମରୁଭୂମି ମଧ୍ୟ ସେ ମହାଦେଶରେ ଅଛି । ବାଘ, ସିଂହ, ହାତୀ ପ୍ରଭୃତି ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁ ଅଫ୍ରିକା ବଣରେ ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ବୋଧହୁଏ ଅନ୍ୟ ମହାଦେଶରେ ସେତେ ନାହାନ୍ତି । କାଫ୍ରି, ନିଗ୍ରୋ ପ୍ରଭୃତି ଅସଭ୍ୟ ଜାତି ସେହି ସବୁ ବଣରେ ବାସ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ବାଘ, ସିଂହଙ୍କ ପରି ହିଂସ୍ର; ଅନ୍ୟ ଦେଶ ମଣିଷକୁ ଦେଖିଲେ ମାର ଖାଇ ଯାଆନ୍ତି । କାଫ୍ରି ଗୁଡ଼ାକ ଦେଖିବାକୁ କଳା ଓ ଭାରି ଅସୁନ୍ଦର । ଅଜକି ୨୦୧୦ ବର୍ଷରେ ଅଫ୍ରିକା ଭିତରର ଅବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ ଦେଶର ଲୋକମାନେ ସ୍ଥାୟୀ କିଛି ଜାଣି ନ ଥିଲେ । ଏପରି ଭୟଙ୍କର ବଣ୍ଟାଅ ଦେଶ ଭିତରେ ପଶିବାକୁ କିଏ ବା ସାହସ କରନ୍ତ ?

କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଲୋକ ଭାରି ସାହସରେ ସେ ମହାଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ପଶିଥିଲେ; ସେହି ସାହସ ହେତୁରୁ ସେ ଅଜି ପୃଥିବୀରେ ପରିଚିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ନାମ ଡାକ୍ତର ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍; ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେଶ-ଅବସ୍ଥାରକ ବୋଲି ସେ ପୃଥିବୀରେ ବିଖ୍ୟାତ ।

ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ୧୮୫୮ ମସିହାରେ ଜଣେ ଡାକ୍ତର । ଏହି ୪୫ ମସିହା ବୟସରେ ପାଦ୍ରୀ ବା ମିଶନାରୀ କହନ୍ତି । ୧୮୫୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ

ଅଫ୍ରିକାରେ ପଦାର୍ପଣ କରି ସେଠାରେ ଦଶ ବର୍ଷ କାଞ୍ଚି କରିବା ପରେ ମହାଦେଶ ଭିତ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାପାଇଁ ଡାକର ଲଜା ହେଲା ।

ଅଫ୍ରିକା ଦକ୍ଷିଣରେ କେପ୍‌ଟାଉନ୍ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦର ଅଛି । ସେଠାରେ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ଡାକ୍ତରୀ କରୁଥିଲେ । ୧୮୫୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସେଠାରୁ ସେ ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ୧୦ଟା ପଶୁ, କେତେ ଜଣ ଲୋକ ଓ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଜନିଷତ୍ର ସାଙ୍ଗରେ ନେଲେ । କିଛିଦୂର ଯିବା ପରେ ‘କାଲହାରି’ ନାମରେ ଗୋଟାଏ ମରୁଭୂମି ପଡ଼ିଲା । ତା ଅଗରୁ ଲୋକେ ମନେ କରୁଥିଲେ ଯେ ଏ ମରୁଭୂମି ପାର ହେବା ଏକାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ; କିନ୍ତୁ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ଦେଖିଲେ କାଲହାରି ଭୟଙ୍କର ମରୁଭୂମି ବ୍ରହ୍ମେ । ମଝିରେ ମଝିରେ ମରୁଭୂମି ଅଛି; କିନ୍ତୁ ଏହି ମରୁଭୂମି ଗୁରୁ ପାଶରେ ଭୟଙ୍କର ବନ୍ୟା ଜନ୍ତୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଦୃଶ୍ୟ ଭୟଙ୍କର ବଣୁଆ ଲୋକମାନେ ରହନ୍ତି । ସେହି ଦିଗନ୍ତବିସ୍ତୃତ ବାଲ୍‌କାସି ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥଳରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ କେତେ ଥର ସେ ଭ୍ରାସଣ ସିଂହ ଗର୍ଜନ ଶୁଣି ପ୍ରବ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । କି ଭୟଙ୍କର ସେ ଗର୍ଜନ । ସତେ ଯେପରି ସେ ଗର୍ଜନ ଶୁଣି ଅକାଶର ତହୁ ଭୟରେ ଥର ଉଠୁଥିଲା ।

ମରୁଭୂମି ପାର ହୋଇ ସେ ୧୮୫୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ମେ ମାସରେ ଲିନିୟାନ୍ତ୍ରୀ ନାମକ ଗୋଟିଏ ବଣୁଆ ମୁଲକରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଭଲ ଡାକ୍ତର; ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଔଷଧ ଦେଇ ଭଲ କରିବାରୁ ସେ ଦେଶର ରାଜା ତାଙ୍କୁ ଭାବ ଅଦରରେ ସେଠାରେ ରଖିଲେ । ସେଠାରୁ ବାହାରି ଲିବା ନାମକ ନଦି କୂଳେ କୂଳେ ସେ ପ୍ରଣ୍ଟିମ

ସୀମାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ବାଟରେ ଗଲବେଳେ ଅପ୍ରୀତା ମହାଦେଶର ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ବିଷୟରେ ସେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲେ । ବୟସ୍କର ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ ତାଙ୍କ ଅଖିରେ ପଡ଼ିଥିଲା; ସେ ପକ୍ଷୀ କୁମ୍ଭୀରଙ୍କର ପରମବନ୍ଧୁ । କୁମ୍ଭୀର ମୁହଁ ଭିତରେ ବେଳେ ବେଳେ ଅନେକ ପାଣିପୋକ ପକ୍ଷୀ ତାକୁ ଭାରି କଷ୍ଟ ଦିଅନ୍ତି । ସେ ପାଣିରୁ ମୁହଁ କାଢ଼ି ଆସି କିଛି ମାତେ ଏ ପକ୍ଷୀ ତା ମୁହଁ ଭିତରେ ନିର୍ଭୟରେ ପଶିଯାଇ ତାର ସବୁ ଇମ୍ମ ଅଣ୍ଟା ସାହାଯ୍ୟରେ ପୋକଗୁଡ଼ାକୁ ଖାଇଯାଏ । କୁମ୍ଭୀର ଏହାର କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ କରେ ନାହିଁ । ପୋକଗୁଡ଼ାକୁ ଖାଇସାରି ସେ ଉଡ଼ି ଶୁଭିଯାଏ । ଏଠାରେ ଆଉ ଏକ ପ୍ରକାର ବିରାଟ ଚଢ଼େଇ ମଧ୍ୟ ସେ ଦେଖିଥିଲେ । ତା ମୁହଁ ଠା ଚଢ଼େଇ ମୁହଁ ପରି; କିନ୍ତୁ ଦେହଟା ସାପ ଦେହ ଭଳି । ମୁହଁ ଟେକି ସେ ପାଣିରେ ଖୁବ୍ ପହଞ୍ଚିଯାଏ । ବଣରେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ବଣଜନ୍ତୁ ବୁଲୁଥାଆନ୍ତି । ସେ ବାଟେ ଯିବାବେଳେ ଦୁଇ ଜଣ ସଖୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ପରବସୁ ହୋଇଥିଲା । ସେ ମୂଲକରେ ଏପରି କେତେକ ସ୍ଥାନ ଅଛି, ଯେଉଁଠାରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ବଂଶପରମ୍ପରାମେ ଅଜିଯାଏ ରାଜୁତ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ସେ ସମୟରେ ଇଉରୋପର ବେପାରୀମାନେ ଅପ୍ରୀତାର ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଜାହାଜ ରଖି ସମୁଦ୍ରକୂଳରୁ ବଣୁଆ ଲେବମାନଙ୍କୁ ଧରି ଜାହାଜରେ ବସାଇ ଆମେରିକା ଓ ଇଉରୋପରେ ନେଇ ବିକ୍ରି କରୁଥିଲେ । ଏହାର ନାମ ଦାସ୍ୟବସାୟ । ଲେବେ ଦାସମାନଙ୍କୁ ପଶୁ ପରି ଭାରି କଷ୍ଟ ଦେଇ କାମ କରାଉଥିଲେ । ତାପରେ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ଚିକୋଗା ନାମକ ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲେ ଯେ, ସେଠାରେ କେତେକ ଲେବ ବେପାରୀମାନଙ୍କୁ

ଦାସ ବ୍ୟବସାୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ତଳନ୍ତି । ସେମାନେ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖି ମନେ କଲେ ଯେ, ଦାସବ୍ୟବସାୟକୁ ଡ଼ାସ କରିବାପାଇଁ ସେ ତାଙ୍କ ଦେଶକୁ ଅସି ଅଛନ୍ତି; ତେଣୁ ଗୋପନରେ ତାଙ୍କୁ ମାରି ପକାଇବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଦିନେ ସକାଳେ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ତାଙ୍କ ଡମ୍ବୁ ଭିତରେ ବସି ଅଛନ୍ତି, ଏହି ସମୟରେ କେତେ ଜଣ କାଫ୍ରୀ ଅସି ତାଙ୍କ ଜନିଷପନ୍ଥ ଲୁଟିକଲେ । ସେ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ବା କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାଧା ନ ଦେଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମନରେ ବନ୍ଧୁକଟି କୋଳରେ ରଖି ବସି ରହିଲେ । କାଫ୍ରୀମାନେ ତାଙ୍କ ସାହସ ଦେଖି ଏକାବେଳେ ଦବିଗଲେ । ତା ପରେ ସେ କାଫ୍ରୀଙ୍କ ଭାଷାରେ ତାଙ୍କର ସେ ଦେଶକୁ ଅସିବା କଥା ଭଲ କରି ବୁଝାଇ ଦେବାରୁ ସେମାନେ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇ ତାଙ୍କ ଜନିଷପନ୍ଥ ଅଣି ଡମ୍ବୁରେ ରଖିଦେଲେ । ଏହା ଦେଖି ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖାଇବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଷଣ୍ଢ ଦେଲେ; ତେଣୁ ସେଠାରେ ଅଉ କିଛି ଗୋଲମାଲ ହେଲା ନାହିଁ । ସେଠାରୁ ସେ ସିଧା ପଣ୍ଡିମ ଉପକୂଳକୁ ଚାଲିଲେ । ବାଟରେ ଯାଉ ଯାଉ ଦେଖିଲେ ଯେ, ଅନେକ କାଫ୍ରୀ ଗାଁ ଜନଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଅଛି । ଦାସବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସେ ସବୁ ଗ୍ରାମର ବୁଢ଼ା, ଯୁବା, ସ୍ତ୍ରୀ, ବାଳକ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଯେ ଧରି ନେଇ ଯାଇଅଛନ୍ତି, ଏଥିରେ ଅଉ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ । ବାଟରେ ତାଙ୍କୁ ଭାରି ମ୍ୟାଲେଇଅ ଡମ୍ବର ହେଲା । ସେଠାରୁ ସେ ଲିନିୟନ୍‌ଗ୍ରୀ ଫେରିଅସି ଛିରି କଲେ ଯେ, ଏଥର ଜାମ୍ବେଜୀ ନଦୀତୀରରେ ପୁର ଉପକୂଳ ଯାଏ ଯିବେ । ଜଗରେ ତାଙ୍କ ଶ୍ଵେତ ଭାରି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କ ମନବଳ କମି ନ ଥିଲା । ଏଥର ବାଟରେ ଯାଉ ଯାଉ ଗୋଟାଏ ବିଗିନ୍ ଦୃଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ଆଖିରେ

ପଡ଼ିଲା । ସେ ଦେଖିଲେ, ଦୁଇରୁ ଧୂଆଁ ଖମ୍ବ ଧରି କଅଣ ଗୁଡ଼ାଏ ଦେଖାଯାଉଅଛି । ସେହି ଅଡ଼କୁ ସେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । କିଛିଦୂର ଯିବା ପରେ ଗୋଟାଏ ଭୟଙ୍କର ଗଭୀର ଗର୍ଜନ ତାଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ସାଙ୍ଗରେ ଥିବା କାପ୍ରିମାନେ ଅତି ଅଗକୁ ଯିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ମନା କଲେ । ସେମାନେ କହିଲେ, ତାଙ୍କ କାପଅଙ୍ଗାଙ୍କ ଅମଳରୁ ଏହି ଶବ୍ଦ ଖୁଣାଯାଉଅଛି । ସେ ଦୈତ୍ୟଦାନବଙ୍କ ଦେଶ; ମାତ୍ର ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ତାଙ୍କ କଥା ନ ଶୁଣି ଯେତେବେଳେ ସେ ସ୍ଥାନ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେତେବେଳେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ତାଙ୍କ ଦେହ ଓ ମନ ଏକାବେଳେକେ ଜଡ଼ିହୋଇ ଅସିଲା । ପ୍ରକୃତର ଅନନ୍ତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଜଗତର ସବୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଳପ୍ରପାତ ଦିନରାତି ଭୟଙ୍କର ଗର୍ଜନ କରି ପ୍ରବାହିତ ହେଉଅଛି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା କାହାର ଅଖିରେ ପଡ଼ି ନ ଥିଲା । ସେ ଏହି ଜଳପ୍ରପାତ ପ୍ରଥମେ ଅବିଷ୍କାର କରି ମହାଶଶୀ ଭିକ୍ଟୋରିୟାଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ ତାକୁ ‘ଭିକ୍ଟୋରିୟା ପ୍ରପାତ’ ନାମ ଦେଲେ । ଏହାର ଚଉଡ଼ା ପ୍ରାୟ ଏକମାଇଲ ଏବଂ ଉଚ୍ଚତା ୪୩୦ ଫୁଟ ।

ସେଠାରୁ ଅତି କିଛି ଦୂର ଅଗକୁ ଯିବା ପରେ ଦଳେ ବଣୁଆ ପଶୁ ଅସି ତାଙ୍କୁ ଅନୁମୋଦନ କଲେ । ଅପ୍ରିକାର ବଣରେ ଏ ପଶୁଗୁଡ଼ାକ ଭୟଙ୍କର ସଖା ଜନ୍ମ । ଏମାନଙ୍କ ଶିଙ୍ଗରେ ଏତେ ବଳ ଯେ, ଏମାନେ ହାତୀ ପରି ଜୀବକୁ ମଧ୍ୟ ଶିଙ୍ଗରେ ଟେକି ଦୁଇକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦିଅନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ପଶୁ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନଙ୍କ ପାଖକୁ ଗୁଲିଆସିବାରୁ ତାଙ୍କ ଦଳର ଜଣେ କାପ୍ରି ଗୋଟାଏ ବର୍ତ୍ତ୍ତିରେ ତାକୁ ଭୁଷିଦେଲା । ଅସାଧ୍ୟ ପାର ପଶୁଟା ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ ସାଗିଯାଇ କାପ୍ରିକୁ ଶିଙ୍ଗରେ ଏପରି ଜୋରରେ ଟେକି ଫିଙ୍ଗିଦେଲା ଯେ, ସେ ପ୍ରାୟ ୨୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚରୁ ଗୋଟାଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭାବରେ ପଡ଼ି କୌଣସିମତେ

ବଞ୍ଚିଗଲା । ଏହି ସମୟରେ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ବନ୍ଧୁକରେ ଗୁଳି ମାର ସଶିଷ୍ଟାକୁ ମାଟିରେ ଶୁଅଇଦେଲେ । ଅଉ ଥରେ ଗୋଟାଏ ସିଂହ ହାତୁଡ଼ରେ ସେ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଜଣେ କାଫ୍ରୀ ସାହସ କରି ସିଂହ ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ବଛୁର୍ ପୁରାଇ ଦେବାରୁ ସେ ଦବିଗଲା; ସମସ୍ତେ ମିଶି ତାକୁ ମାର ପକାଇଲେ ।

ଅଫ୍ରିକାର ବଣୁଆ ଲୋକେ ବନ୍ୟ ଜୀବଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଦ୍ଭୁତ ହୁଏ । ସେମାନେ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍‌ଙ୍କୁ ମାର ପକାଇବାକୁ ଅନେକ ଥର ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ; ମାତ୍ର ସେ ଔଷଧ ଦେଇ ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନେକ ରୋଗୀଙ୍କୁ ଭଲ କରିଦେବାରୁ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଶେଷରେ ଭାରି ଭକ୍ତ କରି ଦେବତା ବୋଲି ମନେକଲେ । କାଫ୍ରୀମାନେ କେବେ କଲଗଡ଼ ଦେଖି ନ ଥିଲେ । ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଘଡ଼ି ଦେଖାଇଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଭାବିଲେ, ଏ ଟଳାଚମଡ଼ାବାଲା ଲୋକର କ୍ଷମତା ଅସାଧାରଣ; ସେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା କରି ପାରନ୍ତି ।

୧୮୫୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ଅଫ୍ରିକା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ଭର୍ତ୍ତୁସ୍ତାମ୍ବୁରେ ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ଫେରିଲେ । ସେଠା ଲୋକେ ତାଙ୍କ ଅବିଷ୍କାର ଓ ସାହସ କଥା ଶୁଣି ନାନାଭାବରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତ ଓ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ । ସ୍ୱଦେଶରେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁତ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳି ସେ କିଛି କାଳ ଭାରି ସୁଖରେ କଟାଇଲେ । ମାତ୍ର କିଛିଦିନ ପରେ ତାଙ୍କୁ ଅଉ ନିଜଦେଶ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଅଫ୍ରିକାର ସେହି ବନ୍ୟ ଅସଭ୍ୟ ଦେଶର ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ କିପରି ସତ୍ୟତା-ଅଲୋକ ପ୍ରବେଶ କରିବ; ସେଥିପାଇଁ ସେ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ; ପୁଣି ଅଫ୍ରିକାକୁ ଯାହା ଅରମ୍ଭ କଲେ ।

୨୬୪ ସପ୍ତମ ଦିନ ପୁନଃସ୍ଥାନକୁ ଫେରିଯାଇ ଦେଖିଲେ ଯେ, କାପ୍ରିମାନେ ତାଙ୍କ ଜନିଷପତ୍ରରେ ହାତ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ସେ ସବୁ ସେ ଯେପରି ଭାବରେ ରଖିଦେଇ ଅସିଥିଲେ, ସେହିପରି ଭାବରେ ବଢ଼ିଅଛି; ମାତ୍ର ଦାସବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାରରେ ଅନେକ କାପ୍ରି-ଗାଁ ଜନଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଅଛି । ଏହା ଦେଖି ତାଙ୍କ ମନରେ ଭାବ କଷ୍ଟ ହେଲା । କେଳେ କେଳେ ଏହି ଦାସବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ହଠାତ୍ ଦେଶାତ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ସେମାନେ କାପ୍ରିମାନଙ୍କୁ ଲୁହା ଟିକୁଳିରେ ବାନ୍ଧି ଜାହାଜ ପାଖକୁ ଭେଜି ଯାଉଥାଆନ୍ତି । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଲିଭି*ହୋଇ ସବୁ ନ ପାଇ ଦାସବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଲେଟେଲ, ମାତ୍ର ଫୌଜଦାରୀ କରି କାପ୍ରିମାନଙ୍କୁ ଗଲସ କରି ଦେଉଥିଲେ ।

ନୟାସା ନାମକ ହୁଦ୍ ଅବସ୍ଥାର କାଳକେଳେ ସେ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଦେଖିଲେ ଯେ, ଅନେକ ହୁଦ୍, ଷୁଦ୍, ଖୋକ ମାଟିରୁ ଗାହାର ଅବାଶରେ ଉଡ଼ୁଅଛନ୍ତି । ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକ ଏକ ପ୍ରକାର ଜାଲରେ ତାଙ୍କୁ ବଢ଼ିରେ ଧରି ଓ ସକାଳେ ସେଥିରେ ପିଠା ଭାରି କରି ଭାରି ଅନନ୍ଦରେ ଖାଆନ୍ତି ।

୧୮୭୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସେ ପୁଣି ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ଫେରିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ବୁଢ଼ା ହୋଇ ନ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ସ୍ୱେଗରେ ଏକାନ୍ତ ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । କିଛି ଦିନ ପରେ ସେ ଏକା ହୋଇ ପୁଣି ଅପ୍ରିକାକୁ ଫେରିଲେ । ସେଠାରୁ ୧୮ ଜଣ କାପ୍ରି ଓ ୧୨ ଜଣ ବମ୍ବେବାସୀ ପିସାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଭେଜି କାର୍ଜି-ବାରରୁ ଏକାବେଳେ ଭିତର ଅଡ଼କୁ ଯାହା କଲେ । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ରହିବାପାଇଁ ବମ୍ବେ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଏହି ୧୨ ଜଣ ପିସାସ୍ତ୍ରୀ

ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ । ମଣିଷଙ୍କ ଛଡ଼ା ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ୨ଟା ଓଟ
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗଧ ଓ ଘୋଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । କାପ୍ରମାନେ
କେବେ ଗଧ ଦେଖି ନ ଥିଲେ । ଗଧ ବୋବାଇବା ବେଳେ
ସେମାନେ ହସି ହସି ଭୂଇଁରେ ଲେଟି ଯାଉଥିଲେ ।

ଯାହାର ପ୍ରଥମ କେତେ ଦିନ ବେଶ୍ ସୁଖରେ କଟିଗଲା; ତା
ପରେ ପଡ଼ିଲା ଜନଶୂନ୍ୟ ଘୋର ଅରଣ୍ୟ; ଗାଦ୍ୟଜନିଷ ସରଗଲା;
ଅନେକ ଲୋକ ଜରରେ ପଡ଼ିଲେ; ବମ୍ବେର ପିପାସାମାନେ
ଏସବୁ ଦେଖି ପଳାଇ ଆସିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ କାପ୍ରମାନେ
ମଧ୍ୟ ଚରକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଦିନେ ରାତିରେ ସେମାନେ ମେଲି
ଦାକ୍ଷ ତାଙ୍କ ଜନିଷପତ୍ର ଘେନି ପଳାଇଗଲେ । କେବଳ ଗୋଟିଏ
ବିଶ୍ୱାସୀ କାପ୍ର ଗୁରୁର ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।
ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ ନିରାଶ୍ରୟ ହୋଇ ସେହୁ ଗୁରୁଟି ସଙ୍ଗରେ ହମେ
ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ସେ ଜାଣି ପାରିଥିଲେ ଯେ, ସେହୁ ଅଗାଧ
ରାଜ୍ୟରେ ତାଙ୍କୁ ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ; ସତ୍ୟ
ଦେଶ ଅଉ ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସେ
ନିର୍ଭୀକ ହୃଦୟରେ ଗୁରୁଟିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଘେନି ଆଗକୁ
ଗୁଲିଲେ । ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କ ଜନିଷପତ୍ର ଚୋର କରି ପଳାଇ
ଥିଲେ, ସେମାନେ ଜାଣି ବାଉରେ ପହଞ୍ଚି ରାତ୍ରି କଲେ ଯେ ବଣରେ
କାପ୍ରମାନେ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନଙ୍କୁ ମାର ପକାଇଲେ । ଗୁଡ୍ଡୁ ଗୁଡ୍ଡୁ ଏ
ସମ୍ବାଦ ଶବ୍ଦରକାଗଜମାନଙ୍କରେ ବାହାରିଗଲା । ଲୋକେ ସତ୍ର ସମିତି
କରି ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲେ; ମାତ୍ର ଇଂଲଣ୍ଡ, ଅମେରିକାରେ
ଏ ବିଷୟରେ କେତେ ଲୋକଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ସେମାନେ
ଶବ୍ଦରକାଗଜରେ ଘୋଷଣା କଲେ ଯେ, ଯେଉଁ ଲୋକ ଲାଞ୍ଜ

ବା ମୁତ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନଙ୍କର ଠିକ୍ ଶବ୍ଦର ଦେଇ ପାରିବେ, ତାଙ୍କୁ ଖୋଜିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଛଡ଼ା ପାଠିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ପ୍ରାୟର ଦମ୍ପତି । ମାତ୍ର ଘୋର ଅରଣ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପ୍ରିକା ମହାଦେଶ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଲୋକକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ସାହସ କାହାର ? ଅମେରିକାବାସୀ ଷ୍ଟାନ୍‌ଲି ନାମକ ଜଣେ ସାହେବ ଏ ବିଷୟରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ପାଇଁ ଅପ୍ରିକା ବାହାରଲେ । ସେ ଅଠମାସ କାଳ କେତେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବୁଲିଲେ; କିନ୍ତୁ କିଛି ସନ୍ଧାନ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଦିନେ ଖରବେଲେ ଷ୍ଟାନ୍‌ଲି ବୁଲି ବୁଲି ଗୋଟିଏ କାପ୍ରିଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଏହି ସମୟରେ ଦୁଇରୁ ଦେଖିଲେ ଯେ, ଜଣେ ଶ୍ଵେତାଙ୍ଗ ବୃଦ୍ଧ ଦଳ କାପ୍ରିଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ତାଙ୍କ ଅଡ଼କୁ ଅସୁଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଷ୍ଟାନ୍‌ଲି ପଚାରିଲେ, “ଅସ୍ତଗନ୍ଧ ନାମ କ’ଣ ?” ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ଉତ୍ତର ଶୁଣି ଷ୍ଟାନ୍‌ଲି ବୁଦ୍ଧତ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ହାତ ବୁଜା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଏ ଘଟଣାର ଦେହ ବର୍ଷ ପରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ଷ୍ଟାନ୍‌ଲି ଯେତେ ଅନୁଶୋଧ କଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଫେରିବାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧେ ମିଳିଲେ ନାହିଁ । ସେ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଅଗା କରୁଥିଲେ ଯେ, ଅପ୍ରିକାର ଅନ୍ୟ ଅନାବିଷ୍କୃତ ସ୍ଥାନମାନ ଦେଖି ସେ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କର ବିବରଣ ସତ୍ୟସମାଜରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ । ତେଣୁ ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ ଯେଉଁ ଶାଢ଼ୀରେ ଯାହାର ଯାବତୀୟ ଘଟଣା ଲେଖିଥିଲେ, ସେ ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡି ଷ୍ଟାନ୍‌ଲିଙ୍କ ହାତରେ ଦେଇଦେଲେ ଏବଂ ନୂତନ ଦେଶର ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ବଢ଼ିଗଲେ ହେଲେ । ୧୮୭୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଏହି ବିଶ୍ଵବିଖ୍ୟାତ ଭ୍ରମଣକାରୀ ଚିତ୍ରାଟ୍ମା ନାମକ ଅପ୍ରିକା ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମରେ ମାନବଲୀଳା ଶେଷ କଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ଯେ ଦାସବ୍ୟବସାୟ କପର ଭାବରେ ଚଳୁଥିଲା ।
 ୨ । ଲିଭିଂଷ୍ଟୋନ୍ କି ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଦୁର୍ଲଭ ଜୀବନକୁ
 ଅପ୍ରୀତିରେ କଟାଇଥିଲେ ?
 ୩ । ଅବିଷ୍ଟାର ଓ ଉଦ୍ଭାବନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ କ'ଣ ?

ମୁକୁନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର

(ଓଡ଼ିଶାର ଶେଷ ସ୍ବାଧୀନ ରାଜା)

ଅମ ଓଡ଼ିଶା ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରଦେଶ ହେଲେହେଁ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଭାବି ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା । ଏ ଦେଶରେ ସ୍ବାଧୀନ ଓଡ଼ିଆ ରାଜାମାନେ ବହୁକାଳ ଯାଏ ରାଜତ୍ବ କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଶାସନରେ ଏ ଦେଶର ଲୋକେ ଶିଳ୍ପ, ବାଣିଜ୍ୟ, କୃଷି, ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟାରେ ଏହାର ନିପୁଣ ହୋଇଥିଲେ ଯେ, ଭାରତର ଅନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶବାସୀମାନେ ଅମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକଙ୍କୁ ଭାବି ଭୟ ଓ ସମ୍ମାନ କରୁଥିଲେ । ବିଶେଷରେ ଏ ପ୍ରଦେଶର ପୂର୍ବାଂଶରେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଯେହେତୁ ଦେବତା ଜଗନ୍ନାଥ ବିରାଜିତ ଅଛନ୍ତି; ତେଣୁ ଅମ ଦେଶ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅତି ପ୍ରାଚୀନକାଳରୁ ପୂଣ୍ୟଭୂମି ବୋଲି ପରିଚିତ ।

ମୁସଲମାନମାନେ ପ୍ରାୟ ୧୨୦୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରୁ ଭାରତବର୍ଷର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଦେଶ ଅଧିକାର କରି ରାଜତ୍ବ କରୁଥିଲେ । କେବଳାପ୍ରଦେଶ ଅମ ଓଡ଼ିଶାର ଭିତର ଦିଗକୁ ଲାଗିଛି । ଅନେକ ଥର ମୁସଲମାନମାନେ କେନ୍ଦ୍ରଦେଶ ଅଧିକାର କରି ସେଠାରେ ରାଜତ୍ବ କରୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଅମ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିକାର କରିବାକୁ ସେମାନେ

ସାହସ କରୁ ନ ଥିଲେ; କାରଣ ଓଡ଼ିଆମାନେ ସେତେବେଳେ ଭାର ବଳବାନ୍ ଓ ଯୁଦ୍ଧନିପୁଣୀ ଥିଲେ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ୍ ଅବ୍ଦରଙ୍କ ସଜ୍ଜାଦ୍ଦିବାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ବାଧୀନତା ରକ୍ଷା କରି ପାରିଥିଲେ ।

ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ୧୫୫୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଓଡ଼ିଶା ସିଂହାସନରେ ବସିଥିଲେ । ସେ ଦକ୍ଷିଣରେ ତେଲଙ୍ଗା ଦେଶରେ ଜନ୍ମିଥିବାରୁ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ତେଲଙ୍ଗା ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ଛତାପରୁଦ୍ରଙ୍କ ସଜ୍ଜାଦ୍ଦିବାଳରେ ସେ ତାଙ୍କର ସେନାପତି ଥିଲେ । ଛତାପରୁଦ୍ରଙ୍କ ପରେ ଦେଶରେ ଅସ୍ଥାୟୀତା ବ୍ୟାପିଥିଲା । ଶେଷରେ ଉତ୍କଳର ରାଜାଙ୍କୁ ସେନାପତି ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ।

ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାର ସୀମା ଦକ୍ଷିଣରେ ଗୋଦାବରୀ ନଦୀଠାରୁ ଉତ୍ତରରେ ଗଙ୍ଗାନଦୀ ଯାଏ ବିସ୍ତୃତ ଥିଲା । ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ଉତ୍ତରରେ ଉତ୍କଳର ଶେଷ ସୀମା ଗଙ୍ଗା(ଦୁଗୁଳୀ)ନଦୀରେ ହିବେଣୀ ଗାଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଝେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଦେଉଳ ନିର୍ମାଣ କରାଇଥିଲେ । ଛତାପର ବା ଏଲ୍‌ହାବାଦରେ ଗଙ୍ଗାପ୍ରସ୍ଥାନର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାନ କଲେ ଯେଉଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲଭ ହୁଏ, ହିବେଣୀ ଗାଟରେ ସ୍ଥାନ କଲେ ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲଭ ହୁଏ ବୋଲି ଅନୁମାନେ ବିଶ୍ବାସ କରୁଁ । ତାଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଅନୁଷ୍ଠିତରେ ସେ ହିବେଣୀଠାରୁ କଟକ ମହାନଦୀ ଯାଏ ଗଙ୍ଗାରୁ ଗୋଟିଏ ନାଲ ଗୋଳାଇ ଅଣିବେ ବୋଲି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ତା ହୋଇଥିଲେ ଓଡ଼ିଶାବାସୀମାନେ ସ୍ବଦେଶରେ ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ ପଳ ଲଭ କରୁଥାଆନ୍ତେ । କାର୍ଯ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା, ଏହି ସମୟରେ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ସଂସାରଲୀଳା ସାଙ୍ଗ କରିବାରୁ କାମ ଅତି ଅଧିକ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଅନ୍ୟ ସଜ୍ଜାକ ପର ସେ ଅନେକ କଥା ଓ ପୋଖରୀ ଖୋଲାଥିଲେ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନ ବସାଇଥିଲେ । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ପିପିଲି ନିକଟରେ ଦାଣ୍ଡମୁକୁନ୍ଦପୁର ନାମରେ ଯେଉଁ ଶାସନ ଅଛି, ତାହା ଏହି ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ଜାତି ।

ଅନଙ୍ଗ ଭ୍ରମଦେବ କଟକରେ ଯେଉଁ ବାରବାଟୀ ଦୁର୍ଗ ନିର୍ମାଣ କରୁଥିଲେ, ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ତାହାର ସହାର କରି ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ନଅମହଲ କୋଠା ତିଆରି କରାଉଥିଲେ । ମହାନଦୀକୂଳରେ ତାହା ଯେପରି ସୁନ୍ଦର, ସେହିପରି ବିଶାଳ ଥିଲା । ଏହି ନବତଳ ପ୍ରାସାଦର ପ୍ରତ୍ୟେକ ତଳ ଭିତ୍ତି ଭିତ୍ତି କାନ୍ଥରେ ଲଗୁଥିଲା । ପ୍ରଥମ ତଳରେ ହାତୀ, ଘୋଡ଼ା, ଓଟ ପ୍ରଭୃତି ପାଳିତ ପଶୁମାନେ ରହୁଥିଲେ; ଦ୍ଵିତୀୟ ତଳରେ ଖୋଲା, ଗୁଳି, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଯୁଦ୍ଧ ଉପକରଣ ରଖାଯାଉଥିଲା, ଦୁର୍ଗରକ୍ଷକ ଓ ପ୍ରହରୀମାନେ ଏହି ତଳରେ ରହୁଥିଲେ । ତୃତୀୟ ତଳ ଭୃତ୍ୟ ଓ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର ଓ ଚତୁର୍ଥ ତଳ କାରକରମାନଙ୍କର ବାସ-ସ୍ଥାନରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା । ପଞ୍ଚମ ତଳରେ ଅଗରୁକ ଓ ଅତ୍ୟୁମାନେ ରହୁଥିଲେ ଏବଂ ଏହାର ଏକ ଅଂଶ ରଜନଶାଳା ହୋଇଥିଲା । ଷଷ୍ଠ ତଳରେ ସଜ୍ଜାକର ଦରବାର ବସୁଥିଲା । ସପ୍ତମ ତଳରେ କେନ୍ଦ୍ର ରହୁ ନ ଥିଲେ । ପ୍ରୟୋଜନ କେଲେ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ସଜ୍ଜା ବିଷୟରେ ସଜ୍ଜା ଏଠାରେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗୁପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣା କରୁଥିଲେ । ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଅଷ୍ଟମ ତଳରେ ରହୁଥିଲେ । ନବମ ତଳ ସଜ୍ଜାକର ଶୟନ ଓ ବିଶ୍ରାମ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା । ଏହି ପ୍ରକାଶ ପ୍ରାସାଦ ଓ ତା ପାଖରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଗୃହମାନ କାଳକ୍ରମେ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଗଲେ । ସେଠାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ମାଟିଗଦା ଠିଆ ହୋଇଅଛି ।

ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ରାଜତ୍ବ ପୂର୍ବରୁ ମୁସଲମାନମାନେ ଓଡ଼ିଶା ଅନ୍ଧମଣି କରି ପରାସ୍ତ ହୋଇ ପଳାଇ ଯାଇଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ କଙ୍ଗଦେଶରେ ସୁଲେମାନ କସ୍ବଣୀ ନାମରେ ଜଣେ ପଠାଣ ନବାବ ହୋଇଥିଲେ । ଅକ୍ବର ସେତେବେଳେ ଦକ୍ଷିଣ ସମ୍ରାଟ୍; ସୁଲେମାନ ଅକ୍ବରକୁ ମାନ୍ୟ ନ ଥିଲେ; ତେଣୁ ଅକ୍ବର ତାଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରି କଙ୍ଗ ଅଧିକାର କରିବା ପାଇଁ ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଲେଖିଲେ । ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ବୋଲି ଅକ୍ବରଙ୍କ ପ୍ରେରଣ ଦୁଇଦ୍ବାରା ସ୍ବୀକାର ପଠାଇଲେ । ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ଶକ୍ତି ଓ ପରାକ୍ରମ କଥା ସୁଲେମାନଙ୍କୁ ଅଗରୁ ଜଣାଥିଲା; ତେଣୁ ସେ ଉତ୍ସରେ ଅକ୍ବରଙ୍କ ଶରଣାପନ୍ନ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ଧନଦ୍ରବ୍ୟ ଭେଟ ଦେଲେ ଓ ତାଙ୍କ ଅଧୀନତା ସ୍ୱୀକାର କଲେ । ଅକ୍ବରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଏହି ଭାବରେ ଯୋଗଦେଇ ସୁଲେମାନ ଓଡ଼ିଶା ଅନ୍ଧମଣି କଲେ । ଏହି ସମୟରେ ଦକ୍ଷିଣ ଅଞ୍ଚଳରେ ମୁସଲମାନ ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଥିବା ରାଜମହେନ୍ଦ୍ରୀ ଅନ୍ଧମଣି କଲେ । ସୁଲେମାନ ଅଧୀନ ହୋଇଯିବାରୁ ଅକ୍ବର ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଗଲେ ଓ ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କୁ ବିପଦରେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଲେ ନାହିଁ । ଉତ୍ତର ଦକ୍ଷିଣ ଉଭୟ ଅଞ୍ଚଳ ହେମାନେ ଅନ୍ଧମଣି କରିବାରୁ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ କ୍ୟାସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଯଥାମେ ସେ ଦକ୍ଷିଣରେ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରି ଦୁରକୁ ଡ଼କିଦେଲେ । ଉତ୍ତରରେ ସୁଲେମାନଙ୍କ ସେନାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଉତ୍ସୁକର ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ପଠାଣମାନେ ପରାଜିତ ହୋଇ ପଳାଇବାରୁ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ କଙ୍ଗଦେଶ ଅନ୍ଧମଣି କଲେ । ଗୋକୁଳରେ ପଠାଣସେନାମାନେ ତାଙ୍କର ଅନ୍ଧମଣିରେ ବାଧା ଦେଲେ । ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ଅଧୀନ ସାଙ୍ଗଜାତି ଦୁର୍ଗର ସାମନ୍ତ ରାଜା ସମତନ୍ତ୍ରଦେବ ବିଦ୍ରୋହୀ ହୋଇ କାଲିଙ୍ଗାଣୀ ଦୁର୍ଗ

ଅବଶେଷ କଲେ । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧ ପାଇ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ବାଧାହୋଇ
କଟକକୁ ଫେରିଲେ । ସେ ବାରବାଟୀ ଉଦ୍ଦାର କରି ସାରଙ୍ଗଗଡ଼
ଆକ୍ରମଣ କଲେ । ସେଠାରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଘୋର
ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ଶେଷରେ ଅସ୍ତ୍ରାଘାତରେ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ଧରାଶୟୀ
ହେଲେ । ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ୧୫୭୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ
ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଚରଦଳ ପାଇଁ ଲେପ ହେଲା ।

ଏ ସୁଯୋଗ ଦେଖି ସୁଲେମାନ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିକାର କରିବାପାଇଁ
କଳାପାହାଡ଼ ନାମକ ସେନାପତିକୁ ପ୍ରେରଣ କଲେ । କଳାପାହାଡ଼
ବାରବାଟୀ ଅଧିକାର କରି କ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶା ଦଖଲ କଲା । ଏତେଦିନେ
ସ୍ୱାଧୀନ ଉତ୍କଳ ବଙ୍ଗଳାର ପଠାଣ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେଲା ।

କଳାପାହାଡ଼ର ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର ଥିଲା । ସେ
ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ବିଧବା ରାଣୀଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କରିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାରୁ
ରାଣୀ ଅନେକ ଧନରେ ଦେଇ ତାର ଶରଣାପନ୍ନ ହେଲେ । ଏ
ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ଗୀତ ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅନେକ ଲୋକ ଏବେ
ମଧ୍ୟ ବୋଲନ୍ତି :—

ଅଇଲା କଳାପାହାଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଲା ଲୁହାର ବାଡ଼
ପିଇଲା ମହାନଦୀ ପାଣି,
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳିରେ ଘ୍ରାସ ପରଷିଲେ
ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ରାଣୀ ।

କଳାପାହାଡ଼ ପ୍ରଥମେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଥିଲା, ପରେ ଜଣେ ପଠାଣ
ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିବାହ ହୋଇ ପଠାଣ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ହିନ୍ଦୁ ଦେବ-
ଦେବୀଙ୍କ ଉପରେ କଳାପାହାଡ଼ର ଭୟଙ୍କର ରାଗ; ତେଣୁ ସେ
ଓଡ଼ିଶା ଅଧିକାର କରିବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହିନ୍ଦୁ ଦେବଦେବୀଙ୍କ

ମନ୍ଦର ଓ ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଭାଙ୍ଗିବାରେ ଲାଗିଲା । ଯାଜପୁର, ଭୁବନେଶ୍ୱର ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନରେ ବର୍ତ୍ତିମାନ ଯେଉଁ ଶକ୍ତ ଶକ୍ତ ଭଗ୍ନମୂର୍ତ୍ତି ଓ ମନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ, ସେସବୁ ଏହି ନରାଧମର କାର୍ଯ୍ୟ । ସେ ଯେତେବେଳେ ପୁରୀ ଅନ୍ତମଣି କଲ, ତା ପୂର୍ବରୁ ପଣ୍ଡାମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ନେଇ ଚିଲିକା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପାରକୁଦରେ ଲାଗୁଇ ରଖିଥିଲେ । ଏହା ଜାଣିପାର କଳାପାହାଡ଼ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ହାତୀରେ ଥୋଇ ଗଙ୍ଗାକୂଳକୁ ଘେନିଗଲା । ସେଠାରେ ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ି ପକାଇବାବେଳେ ବିଶର ମହାନ୍ତି ନାମରେ ଜଣେ ଭକ୍ତ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନାଭିସ୍ଥଳ ଘେନି ଅସିଥିଲେ । କୁଜଙ୍ଗ ରାଜା ସେହି ନାଭିସ୍ଥଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରବଳବୀର ନୂତନ ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ କରାଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଇଥିଲେ ।

ଏହି ଦୁଇନ୍ତ୍ର କଳାପାହାଡ଼ଦ୍ୱାରା କୋଣାର୍କର ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ସୂର୍ଯ୍ୟମନ୍ଦିର ଧ୍ୱଂସପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧ । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶାର ସୀମା ଓ ଅଧୁନିକ ଓଡ଼ିଶାର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର ।
- ୨ । କାହିଁକି ମୁସଲମାନମାନେ ଓଡ଼ିଶା ଅନ୍ତମଣି କଲେ ?
- ୩ । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶା ଭଲ ଥିଲା—ଏହାର କି ପ୍ରମାଣ ଅଛି ?
- ୪ । କଳାପାହାଡ଼ ଓଡ଼ିଶାର କିପରି ଅନନ୍ୟ କରୁଥିଲା ?

ସମାପ୍ତ

କଟକ ସତ୍ୟବାଦୀ ପ୍ରେସରେ ଶ୍ରୀ ରାଧାନାଥ ରଥଙ୍କଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ